

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ
ΚΑΙ
ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
ΥΠΟ
ΝΙΚ. ΠΛΑΤΑΝΙΩΤΟΥ

— ... —
ΔΙΑΞΤΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΑ
ΚΑΙ ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

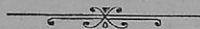
— — — — —
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΖΗΚΑΚΗ
ΠΕΣΜΑΤΟΓΛΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΑΘΗΝΑΙ 1931

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ
ΚΑΙ NM
ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
ΥΠΟ
ΝΙΚ. ΠΛΑΤΑΝΙΩΤΟΥ

—...—
ΔΙΑ ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΑ
ΚΑΙ ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΖΗΚΑΚΗ

ΠΕΣΜΑΤΟΓΛΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ 1931

ΤΥΠΟΣ : ΑΘ. Α. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ ΣΤΟΑ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΑΡΡΙΑΝΟΥ

Ὁ Ἀρριανὸς ἐγεννήθη εἰς Νικομήδειαν τῆς Βιθυνίας (95 μ. Χ.). Ἀφοῦ ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα εἰς τὴν πατρίδα του, ἔφυγεν εἰς τὴν Νικόπολιν τῆς Ἠπείρου, ἔνθα ἔγινε μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Ἐπικτήτου. Ἀνδρωθεὶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν δημόσιον βίον καὶ τὸ 130 μ. Χ. διωρίσθη διοικητὴς τῆς Καππαδοκίας. Τὸ 147 εὐρίσκομεν ἄρχοντα εἰς Ἀθήνας καὶ τὸ 171 πρύτανιν τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἔγινεν ἱερεὺς τῆς Δήμητρας. Ἀπέθανε πιθανώτατα τὸ 180 μ. Χ.

Τὰ συγγράμματά του εἶναι φιλοσοφικά, ἱστορικά, γεωγραφικά καὶ στρατιωτικά. Τὸ σπουδαιότερον δὲ ἐξ ὅλων εἶναι ἡ Ἀνάβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς 7 βιβλία. Συνέγραψεν αὐτὴν κατὰ μίμησιν τῆς Κύρου Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἐξιστορεῖ ὄχι μόνον τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τῶν Περσῶν, ἀλλὰ τὸν ὅλον βίον αὐτοῦ ἀπὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεώς του.

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΝΑΒΑΣΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Κεφ. Α΄.

Λέγεται λοιπὸν ὅτι ὁ μὲν Φίλιππος ἀπέθανεν ὅτε ἦτο ἄρχων εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Πυθόδημος (336 π.Χ.), ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ὁ υἱὸς του, ἀφοῦ ἀνέλαβε τὴν βασιλείαν ἐπορεύθη εἰς τὴν Πελοπόννησον· ἦτο δὲ τότε περίπου εἴκοσι ἐτῶν ὁ Ἀλέξανδρος. Ἐκεῖ συναθροίσας τοὺς εἰς τὴν Πελοπόννησον κατοικοῦντας Ἕλληνας, ἐζήτησε παρ' αὐτῶν τὴν ἀρχηγίαν τῶν κατὰ τῶν Περσῶν στρατευμάτων, τὴν ὅποιαν εἶχον ἤδη παραχωρήσει εἰς τὸν Φίλιππον· καὶ ἀφοῦ τὴν ἐζήτησε παρ' ὅλων ἔλαβε πλὴν τῶν Λακεδαιμονίων· αὐτοὶ δὲ ἀπεκρίθησαν ὅτι δὲν εἶναι πατροπαράδοτον εἰς αὐτοὺς ν' ἀκολουθοῦν ἀλλὰ αὐτοὶ νὰ διευθύνουν ἄλλους. Λέγουν δὲ ὅτι καὶ ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἔδειξε στασιαστικὴν τινα κίνησιν· ἀλλὰ μὲ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ Ἀλεξάνδρου κατατρομάξαντες οἱ Ἀθηναῖοι παρεχώρησαν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον τιμητικῶς καὶ περισσότερα ἀκόμη ἐκείνων τὰ ὅποια ἔδοσαν εἰς τὸν Φίλιππον. Ἀφοῦ δὲ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Μακεδονίαν ἠτοίμαξε τὴν ἐκστρατείαν εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ὁ Ἀλέξανδρος διαβαίνει τὸν Ἑλλήσποντον.

Κεφ. ΙΑ΄.

Συγχρόνως δὲ μὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνοίξεως ἐξεκίνησε πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, ἀφοῦ ἀνέθεσε τὴν διαχείρισιν τῶν ὑποθέσεων τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Ἀντίπατρον, ὀδηγῶν πεζοὺς μὲν μαζί μὲ ψιλοὺς καὶ τοξότας κατὰ τι περισσώτερον τῶν τριάκοντα

χιλιάδων, ἵππεις δὲ περίπου πέντε χιλιάδας. Ἐπορευέτο δὲ παρὰ τὴν Κερκινίτιν λίμνην μὲ κατεύθυνσιν πρὸς τὴν ᾽Αμφίπολιν καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σρυμόνος ποταμοῦ. Ἄφου δὲ διέβη τὸν Στρυμόνα κάμψας πέριξ τοῦ Παγγαίου ὄρους ἔλαβε τὸν δρόμον τὸν εἰς τὰ ᾽Αθῆρα καὶ τὴν Μαρωνεῖαν φέροντα, πόλεις ἑλληνικὰς παραθαλασσίους. Ἄπ' ἐδῶ ἀφου ἔφθασεν εἰς τὸν Ἐβρον ποταμὸν διέβη καὶ αὐτὸν εὐκόλως καὶ ἐκεῖθεν διὰ μέσου τῆς Παιτικῆς χώρας ἦλθεν εἰς τὸν Μέλανα ποταμὸν.

Διαδὰς δὲ καὶ τὸν Μέλανα φθάσει εἰς τὴν Σηστόν εἰς εἴκοσιν ἔν συνόλῳ ἡμέρας ἀφ' οὗτο ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὴν πατρίδα του. Ἄπὸ τὴν Σηστόν λαβὼν ὀλίγους πεζοὺς ἦλθεν εἰς Ἐλαιούντα καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Πρωτεσίλαου ἐθυσίασεν πρὸς τιμὴν του, καὶ δι' ἄλλας αἰτίας καὶ διότι ἐθεωρεῖτο ὅτι πρῶτος ὁ Πρωτεσίλαος ἐπάτησε εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας οἱ ὅποιοι ἐξεστράτευσαν εἰς τὴν Τροίαν μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος. Καὶ ὁ σκοπὸς τῆς θυσίας ἦτο γὰ γίνῃ εἰς αὐτὸν ἐπιτυχεστέρα ἢ ἀπόθασις παρὰ εἰς τὸν Πρωτεσίλαον.

Ὁ μὲν λοιπὸν Παρμενίων ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν γὰ φροντίσῃ γὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν Σηστόν εἰς τὴν ᾽Αβυδὸν τὸ περισσότερον μέρος τῶν πεζῶν καὶ τὸ ἱππικόν, καὶ ἐπέρασαν μὲ ἑκατὸν ἐξήκοντα τριήρεις καὶ μὲ ἄλλα πολλὰ φορηγὰ πλοῖα. Ἡ κοινὴ δὲ παράδοσις ἐπικρατεῖ ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἀπὸ τὸν Ἐλαιούντα κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα τῶν Ἀχαιῶν καὶ ἐπέρασε τὸν Ἑλλησπόντον κυβερνῶν ὁ ἴδιος τὴν ναυαρχίδα καὶ ὅταν ἔφθασε εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀφου ἔσφαξε ταῦρον εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὰς Νηρηΐδας, ἔκαμε σπονδὴν εἰς τὴν θάλασσαν μὲ χρυσῆν φιάλην.

Λέγουν δὲ ὅτι καὶ πρῶτος αὐτὸς ἀπὸ τὸ πλοῖον ὠπλισμένος ἐπήδησε εἰς τὸ Ἀσιατικὸν ἔδαφος καὶ ἔσφησε βωμοὺς εἰς τὸ μέρος ἀπὸ οὗτο ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὸ μέρος τῆς Ἀσίας οὗτο ἀπεβιβάσθη πρὸς τιμὴν τοῦ ἀποδατηρίου Διός, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἡρακλέους. Ἄφου δ' ἀνῆλθεν εἰς τὸ Ἴλιον ἐθυσίασε καὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα Ἀθηνᾶν, καὶ τὴν πανοπλίαν του ἀφιέρωσεν εἰς τὸν ναὸν καὶ ἀντ' αὐτῆς ἔλαβε μερικὰ τῶν ἱερῶν ὅπλων τὰ ὅποια ἐσώζοντο ἀκόμη ἀπὸ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. Καὶ αὐτὰ λέγουν ὅτι οἱ ὑπασπισταὶ του τὰ ἐκράτουν πρὸ αὐτοῦ εἰς τὰς μάχας. Ἐπικρατεῖ δὲ ἢ παράδοσις ὅτι αὐτὸς ἐθυσίασε καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Πριάμου

εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Ἐρκείου Διὸς προσπαθῶν νὰ ἀποτρέψῃ τὴν ὀργὴν τοῦ Πριάμου κατὰ τοῦ γένους τοῦ Νεοπτολέμου, τὸ ὁποῖον ὡς γνωστὸν ἔφθανε μέχρις αὐτοῦ.

Ὅταν δ' ἀνέβαιναν εἰς τὸ Ἴλιον ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου τοῦ Μενότιος τὸν ἐστεφάνωσε μὲ χρυσοῦν στέφανον καὶ μετὰ τοῦτον Χάρης ὁ Ἀθηναῖος ἐλθὼν ἀπὸ τὸ Σίγειον καὶ ἄλλοι μερικοί, ἄλλοι μὲν Ἕλληγες, ἄλλοι δὲ ἐντόπιοι· ὁ ἴδιος δὲ ἐστεφάνωσε κατόπιν τὸν τάφον τοῦ Ἀχιλλέως· λέγουν δὲ ὅτι ὁ Ἡφαιστίων ἐστεφάνωσε τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου· καὶ ἐμακάρισεν ὡς λέγουν ὁ Ἀλέξανδρος τὸν Ἀχιλλέα, διότι εὔρεν ἕνα Ὀμηρον κήρυκα τῶν κατορθωμάτων του διὰ νὰ δοξασθῇ ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους.

**Ὁ Ἀλέξανδρος προχωρεῖ πρὸς τὸν Γρανικόν.
Στρατηγοὶ τῶν Περσῶν.**

Κεφ. ΙΒ'.

Ἀπὸ τὸ Ἴλιον δὲ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀρίσθην, ὅπου εἶχε στρατοπεύσει ὅλος ὁ στρατὸς του, ἀφοῦ διέβη τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ τὴν ἐπομένην ἦλθεν εἰς Περκώτην· τὴν ἄλλην δὲ ἡμέραν παρακάμφας τὴν Λάμφακον ἐστρατοπεύδευσε πλησίον τοῦ Πρακτίου ποταμοῦ, ὁ ὁποῖος κατέρχεται ἀπὸ τὰ βουνὰ τῆς Ἰδης καὶ χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν ἣ ὁποία εἶναι μεταξὺ τοῦ Ἑλλήσποντου καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἀπὸ ἐδῶ ἔφθασεν εἰς Ἐρμῶτον, ἀφοῦ παρέκαμψε τὰς Κολωνάς. Ἀνιχνευτὰς δὲ ἔστειλε πρὸ τοῦ στρατεύματος, τῶν ὁποίων διοικητὴς ἦτο Ἀμύντας ὁ Ἀρραβαίου ἔχων μαζί του τὴν ἐκ τῆς Ἀπολλωνίας ἦλθον τῶν ἐταίρων, τῆς ὁποίας ἡγευκὸς ἦτο Σωκράτης ὁ υἱὸς τοῦ Σάθωνος, καὶ τέσσαρας ἴλας τῶν λεγομένων προσκόπων. Ἐνῶ δὲ διήρχετο, ἔστειλε στρατὸν ὑπὸ τὰς διαταγὰς Πανηγόρου τοῦ Λυκαγόρου, ἑνὸς τῶν ἐταίρων, νὰ καταλάβῃ τὴν πόλιν Πρίαπον, ἣ ὁποία παρεδόθη ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς.

Στρατηγοὶ δὲ τῶν Περσῶν ἦσαν ὁ Ἀρσάμης, ὁ Ρεομίθρης, ὁ Πετήνης, ὁ Νιφάτης καὶ προσέτι ὁ Σπιθριδάτης, ὁ σατράπης τῆς Λυδίας καὶ Ἰωνίας, καὶ ὁ Ἀρσίτης, ὁ ὑποδιοικητὴς τῆς πλησίον τοῦ Ἑλλήσποντου Φρυγίας. Αὐτοὶ ἦσαν στρατοπεδευμένοι παρὰ τὴν Ζέλειαν μὲ τὸ βαρβαρικὸν ἱππικὸν καὶ μὲ τοὺς μισθοφόρους Ἕλληνας. Ὅτε δὲ συνεσχέπτοντο οὗτοι διὰ τὴν παρούσαν κατάστασιν, ἐπειδὴ ἐμάνθανον ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἀσίαν, ὁ

Μέμνων ὁ Ρόδιος τοὺς συνεβούλευε νὰ μὴ διακινδυνεύσουν μαχόμενοι πρὸς τοὺς Μακεδόνας, διότι καὶ κατὰ τὸ πεζικὸν ἦσαν πολὺ ἀνώτεροι αὐτῶν καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο παρῶν, ἐνῶ εἰς αὐτοὺς δὲν ἦτο παρῶν ὁ Δαρεῖος· ἀλλὰ συνεβούλευε ὑποχωροῦντες καὶ τὸ χόρτον νὰ καταστρέφουν καταπατοῦντες μὲ τὸ ἐπιτικόν καὶ τοὺς καρποὺς τῆς γῆς νὰ καίουν χωρὶς νὰ λυποῦνται οὐδ' αὐτὰς τὰς πόλεις· διότι ἔλεγεν ὅτι δὲν θὰ μείνῃ ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν χώραν δι' ἔλλειψιν τροφῶν. Λέγουν δὲ ὅτι ὁ Ἀρσίτης εἰς τὴν σύσκεψιν τῶν Περσῶν εἶπεν, ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ καῆ οὔτε μία οἰκία τῶν ὑπηκόων του· καὶ οἱ Πέρσαι ἐδέχθησαν τὴν γνώμην του, καὶ δι' ἄλλας αἰτίας καὶ διότι ὑπόπτειον κάπως ὅτι ὁ Μέμνων ἀνέβαλλεν ἐπίτηδες τὸν πόλεμον, διὰ νὰ διατηρῆ πλεῖστον τοῦ βασιλέως τὴν ὑπόληψίν του.

Ἡ παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν μάχη (334).

Κεφ. ΙΓ'.

Εἰς τὸ μεταξὺ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρει πρὸς τὸν Γρανικὸν ποταμὸν μὲ συντεταγμένον τὸν στρατόν, ἀφοῦ παρέταξε τοὺς ὀπίστας εἰς διπλὴν φάλαγγα, τοὺς ἵππεις ἐτοποθέτησεν εἰς τὰ κέρατα καὶ τὰ μεταγωγικὰ διέταξε νὰ ἀκολουθοῦν ἐκείνους δὲ οἱ ὅποιοι ἐμελλον νὰ προχωρήσουν καὶ νὰ κατοπτεύσουν τὰς θέσεις τῶν ἐχθρῶν ὠδήγει ὁ Ἡγέλοχος, ἵππεις μὲν ἔχων τοὺς σαρισοφόρους, ἀπὸ δὲ τοὺς ψιλοὺς περίπου πεντακοσίους. Ἐνῶ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἀπέτρεχε πολὺ ἀπὸ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν, οἱ ἀνιχνευταὶ δρομαίως τρέχοντες ἔφιπποι ἀνήγγελλον ὅτι οἱ Πέρσαι ἦσαν παρατεταγμένοι πρὸς μάχην εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην τοῦ Γρανικοῦ. Τότε πλεόν ὁ Ἀλέξανδρος παρέτασεν ὅλον τὸν στρατόν του πρὸς μάχην.

Ὁ Παρμενίων δὲ ἀφοῦ ἐπλησίασε τὸν Ἀλέξανδρον τοῦ εἶπε τὰ ἑξῆς. «Εἰς ἐμέ, βασιλεῦ, φαίνεται ὅτι εἶναι καλὸν εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν νὰ στρατοπεδεύσωμεν ὅπως εἴμεθα (συντεταγμένοι) εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Διότι νομίζω ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐπειδὴ εἶναι κατώτεροί μας κατὰ τὸ πεζικὸν δὲν θὰ τολμήσουν νὰ στρατοπεδεύσουν κοντὰ μας καὶ διὰ τοῦτο θὰ εἶναι δυνατὸν εἰς τὸν στρατόν πρῶτ' πρῶτ' εὐκόλως νὰ περάσῃ τὸν ποταμὸν· διότι θὰ προλάβωμεν νὰ περάσωμεν προτοῦ ἐκεῖνοι παραταχθοῦν εἰς μάχην. Τώρα δὲ φρονῶ ὅτι θὰ ἀρχίσωμεν μὲ κίνδυνον τὴν μάχην, διότι

δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δδηγήσωμεν τὸν στρατὸν διὰ μέσου τοῦ ποταμοῦ μὲ ἐκτεταμένον μέτωπον. Διότι εἰς πολλὰ μέρη ὁ ποταμὸς φαίνεται βαθύς καὶ αἱ ὄχθαι αὐταὶ ἐδῶ βλέπεις ὅτι εἶναι πολὺ ὑψηλαὶ καὶ εἰς μερικὰ σημεῖα ἔχουν κρημνούς· ἀτάκτως λοιπὸν καὶ εἰς μεγάλην γραμμὴν ἐὰν ἐξερχώμεθα τοῦ ποταμοῦ, θὰ μᾶς ἐπιτεθῆ τὸ ἐχθρικὸν ἱππικὸν συντεταγμένον εἰς φάλαγγα, ὅπου εἶναι ἀσθενεστέρα ἢ γραμμὴ, καὶ τὸ πρῶτον ἀτύχημα εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν θὰ εἶναι ἐπιζήμιον καὶ ἐπικίνδυνον εἰς τὴν ἔκδασιν τοῦ ὅλου πολέμου».

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος εἶπεν· «αὐτὰ μὲν, Παρμενίων, τὰ ξεύρω· ἀλλὰ ἐντρέπομαι, ἂν τὸν μὲν Ἑλλήσποντον ἐπέρασα εὐκόλως, αὐτὸ δὲ τὸ ρευματάκι—ἔτσι μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐξευτελίσας τὸν Γρανικὸν—θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ νὰ μὴ περάσωμεν ἀμέσως τώρα. Καὶ αὐτὸ νομίζω ὅτι δὲν ἀρμόζει οὔτε εἰς τὴν δόξαν τῶν Μακεδόνων, οὔτε εἰς τὴν ἰδικήν μου ὀρμητικότητα πρὸς τοὺς κινδύνους· ἔπειτα νομίζω ὅτι οἱ Πέρσαι θὰ πάρουν θάρρος ὡς ἀξιόμαχοι πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὅταν ἴδουν ὅτι τίποτε ἀμέσως δὲν ἔπαθον τὸ ὁποῖον νὰ δικαιολογῇ τὸν πρὸς ἡμᾶς φόβον των».

Κεφ. ΙΔ'.

Αὐτὰ ἀφοῦ εἶπε, τὸν μὲν Παρμενίωνα ἔστειλε εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν διοίκησίν της, ὁ ἴδιος δὲ ἐπροχώρησε εἰς τὴν δεξιάν. Ἐτοποθετήθησαν δὲ ὑπ' αὐτοῦ εἰς μὲν τὸ ἄκρον δεξιὸν ὁ Φιλώτας, ὁ υἱὸς τοῦ Παρμενίωνος ἔχων τοὺς ἐταίρους ἱππεῖς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ἀκοντιστάς· ὁ Ἀμύντας δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρραβαίου ἐτοποθετήθη πλησίον τοῦ Φιλώτα ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους ἱππεῖς καὶ τοὺς Παίονας καὶ τὴν ἴλην τοῦ Σωκράτους· μετὰ τούτους δὲ ἐτοποθετήθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων (δηλ. τὸ ἐλαφρὸν πεζικὸν) μὲ ἀρχηγὸν τὸν Νικάνορα τὸν υἱὸν τοῦ Παρμενίωνος· πλησίον αὐτῶν τὸ τάγμα τοῦ Περδίκκου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὀρόντου, κατόπιν τὸ τάγμα τοῦ Κόϊνου τοῦ υἱοῦ τοῦ Πολεμοκράτους, κατόπιν τὸ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου, κατόπιν τὸ τάγμα τοῦ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρομένους καὶ κατόπιν ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Φίλιππος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀμύντου. Εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα ἐτοποθετήθησαν πρῶτοι μὲν οἱ Θεσσαλοὶ ἱππεῖς ὑπὸ

τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Κάλα τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀρπάλου· ἔπειτα ἀπ' αὐτοὺς οἱ σύμμαχοι ἵππεις, μὲ ἀρχηγὸν τὸν Φίλιππον τοῦ Μενελάου· πλησίον αὐτῶν οἱ Θρᾷκες τῶν ὁποίων ἄρχων ἦτο ὁ Ἀγάθων μετὰ τούτους ἀμέσως πεζικόν, τὸ τάγμα τοῦ Κρατέρου, τὸ τάγμα τοῦ Μελεάγρου καὶ τὸ τάγμα τοῦ Φιλίππου ἕως τὸ κέντρον τῆς ὄλης παρατάξεως.

Ἀπὸ δὲ τοὺς Πέρσας ἵππεις μὲν ἦσαν περίπου εἴκοσι χιλιάδες, μισθοφόροι δὲ πεζοὶ κατὰ τι ὀλιγώτεροι ἀπὸ εἴκοσι χιλιάδας· παρέταξαν δὲ τὸ μὲν ἵππικὸν κατὰ μῆκος τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ εἰς μεγάλην γραμμὴν, τὸ δὲ πεζικὸν ὀπίσω ἀπὸ τὸ ἵππικόν· διότι τὸ ἔδαφος ἐπάνω ἀπὸ τὴν ὄχθην ἦτο πολὺ ὑψηλόν. Εἰς τὸ μέρος δὲ ὅπου διέκρινον καλὰ ἔτι εἶχε θέσιν ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος—διότι ἦτο φανερὸς καὶ ἀπὸ τὰ λαμπρὰ ὄπλα καὶ ἀπὸ τὸν σεβασμὸν τὸν ὁποῖον ἐδείκνυον πρὸς αὐτὸν οἱ πέριξ του—εἰς τὸ ἀριστερόν των, ἐκεῖ παρέταξαν πλησίον τῆς ὄχθης πυκνάς Ἰλας ἵππέων.

Ἄρκετόν μὲν λοιπὸν χρόνον καὶ οἱ δύο στρατοὶ ἰστάμενοι εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ἡσύχαζον, ἐπειδὴ ἐδίσταζον διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀγῶνος, καὶ βαθεῖα σιωπὴ ἐπεκράτει καὶ εἰς τα δύο μέρη. Διότι οἱ Πέρσαι ἐπερίμενον τοὺς Μακεδόνας, πότε νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν ποταμὸν διὰ νὰ τοὺς ἐπιτεθοῦν, ὅταν θὰ ἐξήρχοντο· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἀφοῦ ἐπήδησε ἐπὶ τοῦ ἵππου του καὶ ἀφοῦ παρεκίνησε τοὺς πέριξ του νὰ τὸν ἀκολουθοῦν καὶ νὰ ἀναδειχθοῦν ἄνδρες γενναῖοι, διέταξε τὸν Ἀμύνταν τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρραβαίου νὰ ριφθῆ πρῶτος εἰς τὸν ποταμὸν μὲ τοὺς προσκόπους ἵππεις καὶ μὲ τοὺς Παίονας καὶ μὲ ἓν τάγμα πεζικοῦ· ἐπίσης πρὸ τούτων διέταξε τὸν Πτολεμαῖον τὸν υἱὸν τοῦ Φιλίππου νὰ ριφθῆ εἰς τὸν ποταμὸν ὀδηγῶν τὴν ἴλην τοῦ Σωκράτους, ἣ ὁποία βεβαίως καὶ ἔτυχε νὰ ἔχῃ ἐκείνην τὴν ἡμέραν τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὴν παράταξιν τοῦ ὄλου ἵππικοῦ· ὁ ἴδιος δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ὀδηγῶν τὴν δεξιὰν πτέρυγα, ἐνῶ αἱ σάλπιγγες ἔπαιζον καὶ οἱ στρατιῶται ἐφώναζον ἀλαλὰ πρὸς τιμὴν τοῦ πολεμικοῦ θεοῦ Ἐνυαλίου, εἰσέρχεται εἰς τὸν ποταμὸν ἐκτείνων σιγὰ σιγὰ τὴν γραμμὴν λοξὰ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος, διὰ νὰ μὴ ἐπιπίπτουν ἐναντίον αὐτοῦ οἱ Πέρσαι ἀπὸ τὰ πλάγια ὅταν θὰ ἐξέρχεται, ἀλλὰ νὰ συμπλακῆ καὶ αὐτὸς ὅσον ἦτο δυνατόν κατὰ μέτωπον μὲ αὐτούς.

Κεφ. ΙΕ'.

Οἱ δὲ Πέρσαι εἰς τὸ μέρος ὅπου πρῶτοι οἱ στρατιῶται τοῦ Ἀμύντου καὶ Σωκράτους ἐπλησίασαν τὴν ὄχθην, ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ ἄνωθεν ἔρριπτον ἀκόντια, ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἀπὸ ὕψηλὰ μέρη τῆς ὄχθης ρίπτοντες εἰς τὸν ποταμὸν ἀκόντια, ἄλλοι δὲ εἰς τὰ χαμηλότερα μέρη αὐτῶν καταβαίνοντες ἕως τὸ νερό. Καὶ ἐσπρώχοντο οἱ ἵπποι τῶν δύο ἀντιπάλων, καθόσον οἱ μὲν Μακεδόνες προσεπάθουν νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸν ποταμὸν, οἱ δὲ Πέρσαι νὰ τοὺς ἐμποδίσουν· καὶ ἀπὸ τὸ μέρος μὲν τῶν Περσῶν πολλὰ ἀκόντια ἔρριπτοντο, ἐνῶ οἱ Μακεδόνες ἐπολέμουν μὲ δόρατα. Οἱ Μακεδόνες ὅμως ὑπέφερον πολὺ εἰς τὴν πρώτην προσβολήν, ἐπειδὴ κατὰ τὸ πλῆθος ἦσαν πολὺ ὀλιγώτεροι καὶ μάλιστα ἐπειδὴ ἡμύνοντο ἀπὸ ἔδαφος λασπῶδες καὶ ὄχι ἀσφαλές καὶ συγχρόνως ἀπὸ χαμηλότερον μέρος μέσα ἀπὸ τὸν ποταμὸν, ἐνῶ οἱ Πέρσαι ἀπὸ ὕψηλὰ μέρη τῆς ὄχθης. Ἐκτὸς τούτων καὶ τὸ ἄριστον μέρος τοῦ Περσικοῦ ἱππικοῦ ἐκεῖ εἶχε παραταχθῆ, οἱ υἱοὶ τοῦ Μέμνονος καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μέμνων μαζί τιν ἐκεῖ ἐμάχετο.

Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας ἀφοῦ συνεκρούσθησαν πρὸς τοὺς Πέρσας ἐφονεύθησαν ὑπ' αὐτῶν ἀναδειχθέντες ἄνδρες γενναῖοι, ὅσοι βεβαίως ἀπ' αὐτοὺς δὲν κατέφυγον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ὁ ὁποῖος ἐπλησίαζε. Διότι ὁ Ἀλέξανδρος πλέον ἦτο κοντά, ὀδηγῶν μαζί του τὴν δεξιὰν πτέρυγα, καὶ ὤρμησε πρῶτος εἰς τὰς τάξεις τῶν Περσῶν, ὅπου τὸ πυκνότερον πλῆθος τοῦ ἱππικοῦ καὶ αὐτοὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσῶν ἦσαν παρατεταγμένοι καὶ περίξ αὐτοῦ ἐγίνετο μάχη πεισματώδης· εἰς τὸ μεταξὺ δὲ τὸ ἐν τάγμα τῶν Μακεδόνων κατόπιν τοῦ ἄλλου διέβαινον εὐκόλως πλέον. Καὶ ἐγίνετο μὲν ἵππομαχία, ἀλλὰ περισσότερον ὁμοίαζε κάπως μὲ πεζομαχίαν. Διότι σπρωχνόμενοι ἵπποι μὲ ἵππους καθὼς καὶ στρατιῶται μὲ στρατιῶτας ἐμάχοντο προσπαθοῦντες οἱ μὲν Μακεδόνες νὰ σπρώξουν ὀλότελα ἀπὸ τὴν ὄχθη τοὺς Πέρσας καὶ νὰ τοὺς ἀναγκάσουν νὰ φύγουν πρὸς τὴν πεδιάδα, οἱ δὲ Πέρσαι προσπαθοῦντες νὰ ἐμποδίσουν αὐτοὺς νὰ ἐξέλθουν τοῦ ποταμοῦ καὶ νὰ τοὺς σπρώξουν πάλιν μέσα εἰς αὐτόν. Καὶ ἀπὸ τὴν στιγμήν αὐτὴν πλέον ἦσαν ἀνώτεροι οἱ στρατιῶται τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ διὰ τὴν σωμα-

τικὴν δύναμιν καὶ διὰ τὴν ἐμπειρίαν καὶ διότι ἐμάχοντο μὲ δόρατα ἀπὸ ξύλον ἄκραναιᾶς πρὸς ἀκόντια (τῶν Περσῶν).

Τότε ἀκριβῶς κατὰ τὴν μάχην ἔσπασε καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸ δόρυ καὶ ἐζήτει ἄλλο ἀπὸ τὸν Ἀρέτην ἓνα ἀπὸ τοὺς ἵπποκόμους τοῦ βασιλέως· ἀλλὰ καὶ τούτου, ὁ ὁποῖος μὲ ὀρμὴν ἐμάχετο, εἶχε σπάσει τὸ δόρυ καὶ γενναίως ἐμάχετο μὲ τὸ μισό· τοῦτο δὲ ἀφοῦ ἔδειξε εἰς τὸν Ἀλέξανδρον τὸν παρεκάλει νὰ ζητῇ ἀπὸ ἄλλον· τότε ὁ Δημάρατος ὁ Κορίνθιος εἰς ἀπὸ τοὺς πέριξ τοῦ ὑπασπιστάς, τοῦ ἔδωκε τὸ ἰδικόν του δόρυ.

Καὶ αὐτός, ἀφοῦ τὸ ἔλαβε καὶ εἶδε τὸν Μιθραδάτην τὸν γαμβρὸν τοῦ Δαρείου νὰ προχωρῇ ἔφιππος πολὺ ἐμπρὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ νὰ ὀδηγῇ μαζί του τὸ ἵππικόν εἰς παράταξιν σφηνοειδῆ, προχωρεῖ ἐμπρὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ κτυπήσας εἰς τὸ πρόσωπον μὲ τὸ δόρυ τὸν Μιθραδάτην τὸν ἐφόνευσε. Ἐκείνην δὲ τὴν στιγμὴν ὁ Ροισάκης ὤρμησε κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τὸν ἐκτύπησε εἰς τὸ κεφάλι μὲ τὸ ξίφος του· καὶ ἔκοψε μὲν ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὴν περικεφαλαίαν, ἀλλὰ ἐματαίωσε αὐτὴ τὸ κτύπημα. Καὶ τοῦτον ἔρριψε νεκρὸν ὁ Ἀλέξανδρος κτυπήσας μὲ τὸ δόρυ εἰς τὸ στέρνον διὰ μέσου τοῦ θώρακος. Ὅτε δὲ ὁ Σπιθριδάτης εἶχεν ὑψώσει πλέον τὸ ξίφος του διὰ νὰ κτυπήσῃ τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ τῶν ὀπισθεν, προφθάσας ὁ Κλειτος, ὁ υἱὸς τοῦ Δρωπίδου ἐκτύπησεν αὐτὸν εἰς τὸν ὤμον καὶ ἀπέκοψε τὸν ὤμον τοῦ Σπιθριδάτου μαζί μὲ τὸ ξίφος του· καὶ εἰς τὸ μεταξὺ ἐξερχόμενοι διαρκῶς ἀπὸ τὸν ποταμόν, ὅσοι ἐκ τῶν ἵππέων τὸ κατώρθωνον, γίνοντο μὲ τοὺς ἵππους τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Κεφ. ΙΣΤ'.

Οἱ δὲ Πέρσαι κτυπώμενοι πλέον ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη μὲ τὰ δόρατα εἰς τὰ πρόσωπα καὶ οἱ ἵπποι καὶ οἱ ἵπποι καὶ σπρωχόμενοι ὑπὸ τῶν ἵππέων, βλαπτόμενοι δὲ πολὺ καὶ ἀπὸ τοὺς ψιλοὺς, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀνακατωμένοι μὲ τοὺς ἵππους, ὑπεχώρησαν εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος πρῶτον, ὅπου ὁ Ἀλέξανδρος ἐμάχετο. Μόλις δέ, τὸ κέντρον αὐτῶν ὑπεχώρησε, ἀπεσπάσθησαν φυσικὰ ἀπὸ τὴν γραμμὴν τῆς παρατάξεως καὶ αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἵππικοῦ, καὶ ἦτο πλέον ἡ φυγὴ γενικὴ. Ἀπὸ τοὺς ἵππους λοιπὸν τῶν Περσῶν ἐφονεύθησαν περίπου

χιλίοι· διότι δὲν τοὺς κατεδίωξεν πολὺ, ἐπειδὴ ὁ Ἀλέξανδρος ἐστράφη πρὸς τοὺς μισθοφόρους, τῶν ὁποίων τὸ πλῆθος ἔμενεν ἐκεῖ ὅπου ἐξ ἀρχῆς ἐτοποθετήθη, μᾶλλον ἀπὸ ἑκπληξίν διὰ τὸ ἀπροσδόκητον τόλμημα τοῦ Ἀλεξάνδρου παρὰ ἀπὸ σταθερὰν ἀπόφασιν· καὶ ἐναντίον τούτων ὀδηγήσας τὴν φάλαγγα καὶ διατάξας τὸ ἱππικὸν νὰ ἐπιτεθῆ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, τοὺς περικύκλωσε καὶ ἐντὸς ὀλίγου τοὺς κατέκοψε, ὥστε κανεὶς δὲν διέφυγε ἐκτὸς ἐὰν διέφυγε κανεὶς μεταξὺ τῶν νεκρῶν· συνελήφθησαν δὲ αἰχμάλωτοι περίπου δύο χιλιάδες. Καὶ μερικοὶ δὲ στρατηγοὶ τῶν Περσῶν ἐφρονεύθησαν, ὁ Νιφάτης, ὁ Πετήνης, ὁ Σπιθριδάτης, ὁ σατράπης τῆς Λυδίας, ὁ ὑποδιοικητὴς τῆς Καππαδοκίας Μιθροβουζάνης, ὁ Μιθραδάτης, ὁ γαμβρὸς τοῦ Δαρείου, ὁ Ἀρβουπάλης, ὁ υἱὸς τοῦ Δαρείου τοῦ Ἀρταξέρξου, ὁ Φαρνάκης, ὁ γυναικάδελφος τοῦ Δαρείου καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν μισθοφόρων Ὠμάρης. Ὁ δὲ Ἀρσίτης διέφυγε μὲν ἀπὸ τὴν μάχην καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Φρυγίαν, ἀλλ' ἐκεῖ ἠτύχτησεν, ὡς λέγεται, διότι ἐνόμιζεν ὅτι ἔγινε αἷτιος τοῦ νὰ νικηθῶν τότε οἱ Πέρσαι.

Ἀπὸ δὲ τοὺς Μακεδόνας ἐφρονεύθησαν περίπου εἰκοσι πέντε ἀπὸ τοὺς ἑταίρους εἰς τὴν πρώτην ἐπίθεσιν· καὶ τούτων χάλκιοι ἀνδριάντες ἐστήθησαν εἰς τὴν πόλιν Δίον, τοὺς ὁποίους ἔκαμε κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Λύσιππος, ὁ ὁποῖος μόνος εἶχε τὴν προτίμησιν νὰ κάμνῃ τοὺς ἀνδριάντας τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἀπὸ δὲ τοὺς ἄλλους ἵππεις περίπου ἐξήκοντα, πεζοὶ δὲ περίπου τριάκοντα. Καὶ αὐτοὺς τὴν ἄλλην ἡμέραν ἔθαψεν ὁ Ἀλέξανδρος μὲ τὰ ὅπλα των καὶ τὰς ἄλλας στρατιωτικὰς τιμὰς. Τοὺς γονεῖς δὲ καὶ τὰ παιδιὰ των ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὸν φόρον τῶν γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων καὶ ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην ἀγγαρείαν καὶ ἀπὸ τὰς ἐκτάκτους συνεισφορὰς ἀναλόγως πρὸς τὴν περιουσίαν των. Καὶ διὰ τοὺς πληγωμένους ἐφρόντισε πολὺ, ὁ ἴδιος ἐπισκεφθεὶς καθένα ἀπ' αὐτοὺς χωριστὰ καὶ τὰς πληγὰς ἰδὼν καὶ μὲ τὴν ἐρώτησίν του, πῶς καὶ τί πράττων ἕκαστος ἐπληρώθη, ἐπιτρέψας εἰς καθένα νὰ εἴπῃ τὸ κατόρθωμά του καὶ νὰ ὑπερηφανευθῆ.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος καὶ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Περσῶν ἔθαψε καθὼς καὶ τοὺς μισθοφόρους Ἑλληνας, οἱ ὁποῖοι ἐφρονεύθησαν πολεμοῦντες μὲ τοὺς ἔχθρους· ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι, τούτους ἀφοῦ ἔδεσε μὲ χειροπέδας ἔστειλε εἰς τὴν Μακεδο-

νίαν νὰ ἐργάζωνται εἰς τοὺς ἀγρούς, διότι ἂν καὶ ἦσαν Ἕλληνες ἐπολέμου ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τῶν βαρβάρων παρὰ τὴν κοινήν ἀπόφασιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Κόρινθον. Ἔστειλε δὲ καὶ τριακοσίας πανοπλίας εἰς τὰς Ἀθήνας ὡς ἀφιέρωμα εἰς τὴν Ἀθηναῶν ἐπάνω εἰς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ διέταξε νὰ γραφῇ ἢ ἐξῆς ἐπιγραφῆ: «Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ οἱ Ἕλληνες ἐκτὸς τῶν Λακεδαιμονίων ἀφιερώνουν τὰς πανοπλίας αὐτὰς ἀπὸ τὰ λάφυρα τῶν βαρβάρων οἱ ὅποιοι κατοικοῦν εἰς τὴν Ἀσίαν».

BIBLION ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς Γόρδιον.

Κεφ. Γ'.

Ὅταν δὲ ἔφθασεν εἰς Γόρδιον ἐπεθύμησε ἀφοῦ ἀναβῆ εἰς τὴν ἀκρόπολιν ὅπου ἦσαν καὶ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γορδίου καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Μίδου νὰ ἴδῃ τὴν ἀμάξαν τοῦ Γορδίου καὶ τὸν δεσμὸν τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης.

Περὶ δὲ τῆς ἀμάξης ἐκείνης ὑπῆρχε παράδοσις πολλὴ διαδεδομένη μεταξὺ τῶν γειτόνων, ὅτι δηλ. ὑπῆρχεν ἄνθρωπος πτωχὸς ἀπὸ τοὺς παλαιούς Φρύγας, ὀνομαζόμενος Γόρδιος, καὶ εἶχεν ὀλίγα χωράφια νὰ ἐργάζεται καὶ δύο ζεύγη βοῶν. Καὶ τὸ ἔν μὲν ὁ Γόρδιος τὸ εἶχε διὰ νὰ ζευγαρίζῃ, τὸ δὲ ἄλλο διὰ τὸ ἀμάξι. Κάποτε δὲ ἐνῶ ἐξευγαρίζε ἐκάθισεν εἰς τὸν ζυγὸν τῆς ἀμάξης ἀετὸς καὶ ἔμεινε καθισμένος ἕως τὸ βράδυ· ἐξεπλάγη ὁ Γόρδιος ἀπὸ τὸ θέαμα αὐτὸ καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς μάντις τῆς Τελμισσοῦ διὰ νὰ ἀνακοινώσῃ περὶ τοῦ θεοῦ σημεῖου· διότι ἦσαν οἱ κάτοικοι τῆς Τελμισσοῦ ἔμπειροι νὰ ἐξηγοῦν τὰ θεῖα σημεῖα καὶ ἐδόθη κληρονομικῶς τὸ χάρισμα τῆς μαντείας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τὰς γυναῖκας καὶ εἰς τὰ παιδιὰ των.

Ὅτε δὲ ἐπλησίαζε εἰς τι χωρίον τῶν Τελμισσέων συνήγησε κόρηγν νὰ παίρῃ νερὸ καὶ τῆς εἶπε, πῶς συνέβη εἰς αὐτὸν τὸ σημεῖον τοῦ ἀετοῦ· αὕτη δέ, διότι ἦτο καὶ αὕτῃ ἀπὸ τὸ μαντικὸν γένος, τὸν διέταξε ἀφοῦ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν ἴδιον τόπον, νὰ θυσιάσῃ εἰς τὸν βασιλέα Δία. Καὶ ἐθυσίασεν ὁ Γόρδιος κατὰ τὰς ὑποδείξεις ἐκείνης, διότι τὴν παρεκάλεσε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ νὰ ὑποδείξῃ

τὸν τρόπον τῆς θυσίας, καὶ ἐνυμφεύθη τὴν κόρην καὶ ἐγέννησεν υἷόν ὀνόματι Μίδα.

Ἐπεκράτει δὲ ἡ φήμη ὅτι ὅτε ὁ Μίδας ἦτο ἄνδρας ὠραῖος καὶ γενναῖος, οἱ Φρύγες ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐδόθη εἰς αὐτοὺς χρησμός, ὅτι ἅμαξα θὰ τοὺς φέρῃ βασιλέα καὶ ὅτι αὐτὸς θὰ τοὺς καταπαύσῃ τὰς ταραχάς. Ἐνῶ δὲ ἀκόμη ἐσκέπτοντο δι' αὐτά, ἤλθεν ὁ Μίδας μὲ τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα του καὶ παρουσιάσθη εἰς τὴν συνέλευσιν ἐπάνω εἰς ἅμαξαν. Οὗτοι δὲ συνδυάσαντες τὸν χρησμόν μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἁμάξης ἐνόησαν ὅτι αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος τὸν ὅποιον ὁ θεὸς ἔλεγεν εἰς αὐτοὺς, ὅτι θὰ φέρῃ ἡ ἅμαξα· καὶ διώρισαν μὲν αὐτοὶ βασιλέα τὸν Μίδα, αὐτὸς δὲ κατέπαυσε τὰς ταραχάς των καὶ τὴν ἅμαξαν τοῦ πατρὸς του εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀφιέρωσε ὡς εὐχαριστήριον δῶρον εἰς τὸν βασιλέα Δία, διότι ἔστειλε τὸν ἀετόν. Ἐκτὸς δὲ τούτων, ἐλέγετο καὶ τὸ ἐξῆς διὰ τὴν ἅμαξαν· ὅποιος λύσῃ τὸν δεσμόν τοῦ ζυγοῦ τῆς ἁμάξης, αὐτὸς ἦτο προωρισμένος νὰ γίνῃ κύριος τῆς Ἀσίας. Ἦτο δὲ ὁ δεσμός ἀπὸ φλοιὸν κρानειῆς καὶ δὲν διεκρίνετο τὸ τέλος οὔτε ἡ ἀρχὴ του.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἠδύνατο μὲν νὰ εὔρῃ τὴν λύσιν τοῦ δεσμοῦ, δὲν ἤθελε δὲ νὰ ἀφήσῃ ἄλυτον, μήπως κάμη κακὴν ἐντύπωσιν καὶ τοῦτο εἰς τὰ πλήθη, ἄλλοι μὲν λέγουσι ὅτι κτυπήσας μὲ τὸ ξίφος τὸν δεσμόν τὸν ἔκοψε καὶ εἶπεν ὅτι ἐλύθη· ὁ δὲ Ἀριστόβουλος λέγει ὅτι ἀφοῦ ἔθγαλε τὸν ἔστορα τοῦ ρυμοῦ, ὁ ὅποιος ἦτο καρφὶ ξύλινο περασμένο πέρα πέρα διὰ τοῦ ρυμοῦ διὰ νὰ συγκρατῇ τὸν δεσμόν, ἔσυρε ἔξω τοῦ ρυμοῦ τὸν ζυγόν. Πῶς μὲν λοιπὸν ἔλυσε τὸν δεσμόν ὁ Ἀλέξανδρος, δὲν δύναμαι νὰ βεβαιώσω. Πάντως ὅμως ἀφήκε τὴν ἅμαξαν αὐτὸς καὶ οἱ περίξ του μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ χρησμός διὰ τὴν λύσιν τοῦ δεσμοῦ ἐξεπληρώθη. Διότι τὴν νύκτα ἐκείνην καὶ βρονταὶ καὶ λάμπεις ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἐπεβεβαίωσαν τὸ πρᾶγμα· καὶ κατόπιν τούτων ὁ Ἀλέξανδρος προσέφερε θυσίαν τὴν ἐπομένην εἰς τοὺς θεοὺς οἱ ὅποιοι ἐφανέρωσαν καὶ τὰ σημεῖα καὶ τὴν λύσιν τοῦ δεσμοῦ.

Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὁ ἰατρός του Φίλιππος.

Κεφ. Δ'.

Ὁ Ἀλέξανδρος δὲ ἀπὸ τοὺς κόπους ἀρρώστησε, ὡς λέγει ὁ Ἀριστόβουλος· ἄλλοι δὲ λέγουσι ὅτι ἀρρώστησε διότι ἰδρωμένος καὶ

μὲ πυρετὸν ἐκολύμθησε εἰς τὸν Κύδνον ποταμόν, ἐπειδὴ ἐπεθύμησε τὰ νερά του. Ὁ δὲ Κύδνος τρέχει μέσα ἀπὸ τὴν πόλιν Ταρσόν· ἐπειδὴ δὲ αἱ πηγαὶ του ἀρχίζουσιν ἀπὸ τὸ ὄρος Ταῦρον καὶ τρέχει ἀπὸ τόπους καθαρούς, εἶναι τὰ νερά του κρύα καὶ καθαρὰ. Λέγουσιν λοιπὸν ὅτι τὸν Ἀλέξανδρον ἔπιασαν σπασμοί, πυρετὸς μέγας καὶ ἀγρυπνία συνεχής. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἰατροὶ εἶχον τὴν γνώμην ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ζήσῃ· ὁ δὲ ἐξ Ἀκαρνανίας ἰατρός Φίλιππος, τὸν ὁποῖον ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε κοντά του καὶ εἶχε μεγάλην ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν ἰατρικὴν του καὶ ἐν γένει τὸν εἶχε εἰς ὑπόληψιν ὅλος ὁ στρατός, ἤθελε νὰ τοῦ δώσῃ καθάρσιον· καὶ ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ εἶπε νὰ τοῦ τὸ δώσῃ. Αὐτὸς μὲν λοιπὸν ἠτοίμαζε τὸ ποτήρι.

Εἰς τὸ μεταξύ δὲ λέγουσιν ὅτι ἐδόθη ἐπιστολὴ εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ἀπὸ τὸν Παρμενίωνα νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὸν Φίλιππον, διότι ἐμάνθανεν ὅτι ἐδωροδοκῆθη ὑπὸ τοῦ Δαρείου, ὥστε μὲ τὸ φάρμακον νὰ τὸν θανατώσῃ· αὐτὸς δέ, ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἐνῶ ἀκόμη τὴν εἶχε εἰς τὰ χέρια, ὁ ἴδιος μὲν ἔλαβε τὸ περιέχον τὸ φάρμακον ποτήρι, τὴν δὲ ἐπιστολὴν ἔδωσε εἰς τὸν Φίλιππον νὰ ἀναγνώσῃ· καὶ συγχρόνως ὁ Ἀλέξανδρος ἔπινε καὶ ὁ Φίλιππος ἀνεγίνωσκε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Παρμενίωνος.

Ἀμέσως δὲ ὁ Φίλιππος ἔγινε πολὺ φανερός ὅτι καμμίαν ἀνησυχίαν δὲν εἶχε διὰ τὸ φάρμακόν του· διότι δὲν ἐταράχθη μόλις ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν, ἀλλὰ τόσον μόνον παρεκάλεσε τὸν Ἀλέξανδρον νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτὸν καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα φάρμακα ὅσα ὑπέσχετο· διότι θὰ σωθῇ ἂν ἔχῃ ἐμπιστοσύνην.

Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος μὲν λέγουσιν ὅτι ἐκαθαρίσθη καὶ ἔγινε καλύτερα· εἰς τὸν Φίλιππον δὲ ἔδειξε ὅτι εἶναι πιστός του φίλος καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τοὺς πέριξ του ὅτι καμμίαν ὑποψίαν δὲν εἶχε εἰς τὴν εὐλικρίνειάν των καὶ ὅτι ἦτο θαρραλέος πρὸς τὸν θάνατον.

Ἡ Μάχη τῆς Ἴσσοῦ.

Κεφ. Ζ΄.

Ὁ Δαρεῖος λοιπὸν ἀφοῦ ἐπέρασε τὸ ὄρος Ἀμνὸν ἀπὸ τὰ στενὰ τὰ ὅποια λέγονται Ἀμανικαὶ πύλαι ἐπροχώρει διὰ τὴν Ἴσσον καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ ἦλθεν εἰς τὰ γῶτα τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἀφοῦ

δὲ κατέλαβε τὴν Ἴσδον, ὅσους ἀπὸ τοῦ Μακεδόνα εὗρεν ἐκεῖ ἀφειμένους ἀπὸ ἀσθένειαν, τοὺς ἐφόνευσε, ἀφοῦ τοὺς ἐβασάνισε φρικτὰ τὴν ἄλλην δὲ ἡμέραν ἐπροχώρει πρὸς τὸν Πίναρον ποταμόν. Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ὡς ἤκουσεν ὅτι ἦτο εἰς τὰ νῶτά του ὁ Δαρεῖος, ἐπειδὴ δὲν ἐπίστευε τὴν εἶδησιν, διατάξας νὰ εἰσέλθουν μερικοὶ ἀπὸ τοῦ ἐταίρους εἰς πλοῖον μὲ τριάκοντα κουπιὰ τοὺς ἔστειλεν ὀπίσω εἰς τὴν Ἴσδον διὰ νὰ κατασκοπεύσουν ἂν εἶναι ἀληθινὰ ὅσα ἤκουσεν. Αὐτοὶ δὲ ἀφοῦ ἐπλευσαν, ἐπειδὴ ἐσχημάτιζε κόλπον εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἢ θάλασσα, πολὺ εὐκόλως ἀντελήφθησαν ὅτι ἐκεῖ ἐστρατοπέδευον οἱ Πέρσαι· καὶ ἔφεραν τὴν εἶδησιν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι ἦτο πλησίον ὁ Δαρεῖος.

Τότε ὁ Ἀλέξανδρος προσκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ ἠάρχους καὶ τοὺς ἀρχηγούς τῶν συμμάχων τοὺς προσέτρεψε νὰ ἔχουν θάρρος διότι ἐνδόξως ἐπολέμησαν εἰς ὅλας τὰς μάχας τὰς ὁποίας ἕως τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶχον κάμει καὶ διότι θὰ πολεμήσουν νικηταὶ αὐτοὶ πρὸς νικημένους καὶ διότι ὁ θεὸς διευθύνει τὸν ἀγῶνα πρὸς ὠφέλειάν των, ἀφοῦ ἔβαλε εἰς τὸν νόον τοῦ Δαρείου νὰ κλείσῃ τὸν στρατόν του ἀπὸ τὴν εὐρυχωρίαν εἰς τὰ στενά, ὅπου δι' αὐτοὺς μὲν εἶναι κατάλληλος τοποθεσία νὰ ἀναπτύξουν τὴν φάλαγγα, δι' ἐκείνους δὲ οἱ ὅποιοι δὲν εἶναι ὅμοιοι οὔτε κατὰ τὴν σωματικὴν δύναμιν οὔτε εἰς τὴν ἐξυπνάδα, τὸ πλῆθος θὰ εἶναι ἀνωφελὲς διὰ τὴν μάχην.

Διότι, ἔλεγε, θὰ πολεμήσουν Μακεδόνες πρὸς Πέρσας καὶ Μήδους οἱ ὅποιοι ζοῦν ἀπὸ πολὺν καιρὸν βίον μαλθακόν, ἐν ᾧ αὐτοὶ μὲ τὰς μάχας ἀπὸ πολὺν καιρὸν πλέον ἐξασκοῦνται εἰς τοὺς πολεμικοὺς κόπους, ἄλλως τε θὰ πολεμήσουν ἄνθρωποι ἐλεύθεροι πρὸς δούλους· ὅσοι δὲ Ἕλληνες ὄντες θὰ πολεμήσουν μὲ Ἕλληνας, δὲν θὰ πολεμήσουν διὰ τὰ ἴδια πράγματα, ἀλλὰ ἐκεῖνοι μὲν οἱ ὅποιοι εἶναι μὲ τὸν Δαρεῖον θὰ πολεμήσουν διὰ μισθὸν καὶ μάλιστα ὄχι μέγαλον, ὅσοι δὲ εἶναι μαζί μὲ τοὺς Μακεδόνας θὰ πολεμήσουν ὑπερασπίζοντες θεληματικῶς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀπὸ δὲ τοὺς βαρβάρους ἄλλιν, ἔλεγε, θ' ἀντιταχθοῦν Θράκες καὶ Παίονες καὶ Ἰλλυριοὶ καὶ Ἀγριᾶνες, οἱ ῥωμαλεώτεροι καὶ πολεμικώτεροι λαοὶ τῆς Εὐρώπης πρὸς τὰ ὀκηρότατα καὶ μαλθακώτατα γένη τῆς Ἀσίας· προσέτι δὲ ὁ Ἀλέξανδρος εἶναι (παρατεταγμένος) ὡς στρατηγὸς ἀπέναντι τοῦ Δαρείου.

Ἄρρη. Ἀλεξ. Ἀνάβασις καὶ Δουκ. Νεκρ. Διάλ.—Μετάφρασις 2

Αὐτὰ μὲν λοιπὸν ἔλεγε διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἡ νίκη θὰ εἶναι ἰδική των. Ἐδείκνυε δὲ ὅτι τὰ βραβεῖα τῆς μάχης θὰ εἶναι μεγάλα· διότι δὲν θὰ νικήσουν τῶρα τοὺς σατράπας τοῦ Δαρείου, οὔτε τὸ ἵππικὸν τὸ ὁποῖον ἀντεστάθη εἰς τὸν Γρανικόν, οὔτε τὰς εἴκοσι χιλιάδας μισθοφόρους, ἀλλὰ τὸ ἄνθος ἀπὸ τοὺς Πέρσας καὶ Μήδους καὶ ὅσα ἄλλα ἔθνη κατοικοῦν εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἶναι ὑπόδουλα εἰς αὐτοὺς καὶ τὸν ἴδιον τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν ὁ ὁποῖος εἶναι παρὼν εἰς τὴν μάχην, καὶ ὅτι δὲν μένει τίποτε πλέον εἰς αὐτοὺς μετὰ τὴν μάχην ταύτην παρὰ νὰ εἶναι κύριοι ὅλης τῆς Ἀσίας καὶ νὰ τελειώσουν τοὺς πολλοὺς τῶν κόπους.

Μετὰ ταῦτα δὲ ὑπενθύμιζε τὰ κοινὰ λαμπρὰ κατορθώματά των καὶ ἂν μάλιστα κάποιος ἰδιαιτέρως εἶχε κάμει κάτι ἔξοχον καὶ ἔνδοξον ὑπενθύμιζεν αὐτὸ λέγων μαζί μὲ τὸ κατορθῶμα καὶ τὸ ὄνομά του. Προσέτι ἀνέφερε μὲ μεγάλην μετριοφροσύνην καὶ τὴν ἰδικήν του ἀφοσίαν εἰς τὰς μάχας.

Λέγουν δὲ ὅτι ἐνεθυμήθη καὶ τὸν Ξενοφῶντα μὲ τοὺς μύριους του, λέγων ὅτι ἂν καὶ καθόλου δὲν δύνανται νὰ συγκριθοῦν μὲ αὐτοὺς οὔτε κατὰ τὸ πλῆθος οὔτε κατὰ τὴν ἄλλην ἀξίαν, ἀφοῦ οὔτε ἵππεῖς Θεσσαλοὺς εἶχον, οὔτε Βοιωτοὺς ἢ Πελοποννησίους, οὔτε Μακεδόνας ἢ Θρᾶκας, οὔτε ὅσον ἄλλο ἵππικὸν ἦτο μαζί των, οὔτε τοξότας ἢ σφενδανήτας, ἐκτὸς ἀπὸ ὀλίγους Κρήτας ἢ Ροδίους οἱ ὁποῖοι προχείρως παρεσκευάσθησαν ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου, ὅμως αὐτοὶ οἱ μύριοι ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τὸν βασιλέα μὲ ὄλον τὸν στρατὸν τοῦ πλησίον αὐτῆς τῆς Βαβυλωνίας καὶ νικῶντες ἐπέρασον ὅσα ἔθνη προσέβαλον αὐτοὺς εἰς τὸν δρόμον, ὅτε ἐπέστρεφον εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον· καὶ ὅσα ἄλλα εἶναι πρέπον εἰς τοιαύτην περίστασιν πρὸ τῆς μάχης νὰ λέγωνται ἀπὸ γενναῖον ἀρχηγὸν εἰς γενναίους ἄνδρας μὲ σκοπὸν νὰ τοὺς ἐνθαρρύνῃ τὰ ἔλεγε. Αὐτοὶ δὲ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη πλησιάζοντες ἐπιάνον τὰ χέρια του καὶ μὲ τὰ λόγια ἐνθουσίαζον αὐτὸν καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ἀμέσως κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

Κεφ. Η΄.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τότε μὲν διέταξε νὰ δειπνήσουν, ἔστειλε δὲ πρὸς τὰς Ἀμανικὰς πύλας ὀλίγους ἀπὸ τοὺς ἵππεῖς καὶ τοὺς τοξότας διὰ νὰ κατοπτεύσουν τὸν δρόμον ὁ ὁποῖος ὠδήγει εἰς τὰς

πύλας· ὁ ἴδιος δὲ ἀφοῦ παρέλαβε ὄλον τὸν στρατὸν ἐπροχώρει διὰ τὰ καταλάβη πάλιν τὰς πύλας· ἀφοῦ δὲ κατὰ τὰ μεσάνυχτα κατέλαβε πάλιν τὰ στενά, ἀνέπαυσε τὴν λοιπὴν νύκτα τὸν στρατὸν ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τοὺς βράχους, ἀφοῦ ἐτοποθέτησε προσεκτικὰ φρουρούς. Μὲ τὰ ξημερώματα δὲ κατέβαινε ἀπὸ τὰς πύλας εἰς τὸν δρόμον· καὶ ὅσο μὲν ἦσαν πολὺ στενοὶ οἱ τόποι, ἐπροχώρει μὲ μικρὸν μέτωπον εἰς μίαν μεγάλην σειράν· μόλις δὲ ἤρχισαν νὰ πλατύνουν τὰ μέρη, ἤνοιγε τὸ μέτωπον σιγὰ σιγὰ δίδων διαταγὴν νὰ πηγαίνουν τὰ τάγματα τῶν ὀπλιτῶν ἕνα ἕνα πρὸς τὰ πλάγια καὶ ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος πρὸς τὸ ὅρος ἀπὸ τὸ ἄλλο δὲ μέρος ἀριστερὰ πρὸς τὴν θάλασσαν.

Τὸ δὲ ἱππικὸν μέχρις ἑνὸς σημείου μὲν ἦτο τοποθετημένον ὀπισθεν τῶν πεζῶν· ἔταν δὲ ἔφθασαν εἰς εὐρύχωρα μέρη, παρέτασσε πλέον ὁ Ἀλέξανδρος τὸν στρατὸν τοῦ πρὸς μάχην. Πρώτους μὲν εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα πρὸς τὸ ὅρος ἐτοποθέτησε τὸ ἄγγμα τῶν πεζῶν καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, τῶν ὀπλιῶν ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Νικόνορ ὁ υἱὸς τοῦ Παρμενίωνος, πλησίον δὲ αὐτῶν τὸ τάγμα τοῦ Κοῖνου καὶ ἔπειτα τὸ τάγμα τοῦ Περδίκκου. Αὐτοὶ μὲν ἦσαν τοποθετημένοι μέχρι τοῦ μέσου τῶν ὀπλιτῶν, ἂν λογαριάσῃ τις ἀπὸ τὸ ἄκρον δεξιόν. Εἰς δὲ τὴν ἀριστεράν πτέρυγα πρῶτον μὲν ἦτο τὸ τάγμα τοῦ Ἀμύντου, κατόπιν τὸ τάγμα τοῦ Πτολεμαίου, πλησίον δὲ αὐτοῦ τὸ τάγμα τοῦ Μελεάγρου. Καὶ τῶν μὲν πεζῶν τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Κράτερος, τῆς ὅλης δὲ ἀριστερᾶς πτέρυγος ὁ Παρμενίων· καὶ τοῦ ἐδόθη ἡ διαταγὴ νὰ μὴ παραμερίσῃ ἀπὸ τὴν θάλασσαν, διὰ τὰ μὴ περικυκλωθῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, διότι διὰ τὸ πλῆθος αὐτῶν ἔμελλον νὰ τοὺς ὑπερφαλαγγίσουν.

Ὁ δὲ Δαρεῖος, ἀφοῦ ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπλησίαζε πλέον ἑτοιμὸς πρὸς μάχην, ἀπὸ τοὺς ἵππεῖς μὲν ἐπέρασε πέραν τοῦ Πινάρου ποταμοῦ περίπου τριάκοντα χιλιάδας καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς ψιλοὺς περίπου εἴκοσι χιλιάδας διὰ τὰ δυνηθῆναι μὲ ἡσυχίαν νὰ παρατάξῃ τὸν ὑπόλοιπον στρατὸν τοῦ. Καὶ πρώτους μὲν ἀπὸ τοὺς ὀπλίτας παρέταξεν ἀπέναντι τῆς φάλαγγος τῶν Μακεδόνων τοὺς μισθοφόρους Ἕλληνας περίπου τριάκοντα χιλιάδας· πλησίον δὲ αὐτῶν ἀπὸ τὸ ἓν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος περίπου ἐξήκοντα χιλιάδας ἀπὸ τοὺς λεγομένους κάρδακας· ἦσαν δὲ καὶ

αὐτοὶ ὅπλιται. Διότι ὁ τόπος ὅπου παρετάσσοντο τόσοις ἡδύνατο νὰ χωρέσῃ εἰς ἀπλὴν φάλαγγα. Παρέταξε δὲ εἰς τὸ βουνό ἐπάνω εἰς τὸ ἀριστερόν του καὶ ἀπέναντι τοῦ δεξιοῦ τοῦ Ἁλεξάνδρου περίπου εἴκοσι χιλιάδας, μάλιστα δὲ μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἔλαβον θέσιν πρὸς τὰ νῶτα τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἁλεξάνδρου. Διότι τὸ βουνό, ὅπου ἐτοποθετήθησαν, ἐσχίζετο βαθεῖα εἰς κάποιον μέρος καὶ ἐσχηματίζετο κόλπος καθὼς εἰς τὴν θάλασσαν, ἔπειτα εἰς καμπυλότητα τελειῶνον ἔκαμινεν ὥστε οἱ τοποθετημένοι εἰς τὰ ριζώματά του νὰ εἶναι εἰς τὰ νῶτα τοῦ δεξιοῦ τοῦ Ἁλεξάνδρου. Τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος τῶν φιλῶν καὶ τῶν ὀπλιτῶν, τοποθετημένον κατὰ ἔθνη εἰς βάθος ἀνωφελές, ἦτο ὀπισθεν τῶν μισθοφόρων Ἑλλήνων καὶ τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ ὅστις ἦτο εἰς φάλαγγα παρατεταγμένος. Ἔλεγον δὲ ὅτι ὁ ὅλος μάχιμος στρατός τοῦ Δαρείου ἦτο περίπου ἑξακόσιοι χιλιάδες.

Ὁ δὲ Ἁλέξανδρος, ὅταν προχωρῶν εὗρε τὰ μέρη κάπως εὐρύχωρα διέταξε τὸ ἵππικὸν νὰ περάσῃ εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς παρατάξεως καὶ τοὺς μὲν ἑταίρους καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας ἐτοποθέτησε πλησίον του εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα, τοὺς δὲ ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους ἔστειλε εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα πρὸς τὸν Παρμενίωνα.

Ὁ δὲ Δαρεῖος, ὅτε πλέον εἶχε συντεταγμένην τὴν φάλαγγα αὐτοῦ, τοὺς ἵππεις τοὺς ὁποίους εἶχε πατατάξει ἔμπροσθεν τοῦ ποταμοῦ μὲ αὐτὸν τὸν σκοπὸν, νὰ δυνηθῇ δηλ. νὰ παρατάξῃ μὲ ἀσφάλειαν τὸν στρατὸν του, διὰ συνθήματος ἀνεκάλεσε. Καὶ ἐκ τούτων τοὺς μὲν περισσοτέρους ἐτοποθέτησε εἰς τὴν δεξιὰν του πτέρυγα παρὰ τὴν θάλασσαν ἀπέναντι τοῦ Παρμενίωνος, διότι ἐκεῖ ὁ τόπος ἦτο καταλληλότερος διὰ τὸ ἵππικόν, ἐν δὲ τμήμα αὐτῶν διέταξε νὰ περάσῃ καὶ εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα πρὸς τὸ βουνό. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖ ἐφαίνοντο ἄχρηστοι, διότι τὰ μέρη ἦσαν στενά, καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς περισσοτέρους διέταξε νὰ περάσουν εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα. Ὁ ἴδιος δὲ ὁ Δαρεῖος ἦτο εἰς τὸ κέντρον τῆς ὅλης παρατάξεως, καθὼς συνήθιζον νὰ τοποθετοῦνται οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν τὸν σκοπὸν δὲ τῆς τοιαύτης τοποθετήσεως ἔχει γράψαι ὁ Ξενοφῶν ὁ υἱὸς τοῦ Γρύλλου.

Κεφ. Θ'.

Εἰς τὸ μεταξὺ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος παρατηρήσας ὅτι σχεδὸν ὀλόκληρον τὸ ἵππικὸν τῶν Περσῶν ἤλλαξε θέσιν καὶ ἦλθε εἰς τὴν ἀριστεράν του πτέρυγα πρὸς τὴν θάλασσαν, ὑπ' αὐτοῦ δὲ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο μόνον οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι ἵππεις εἶχον τοποθετηθῆ, ἔστειλε γρήγορα τοὺς Θεσσαλοὺς ἵππεις εἰς τὸ ἀριστερόν, ἀφοῦ διέταξε νὰ μὴ περάσουν ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ μέτωπον διὰ νὰ μὴ γίνουιν ἀντιληπτοὶ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὅτι ἀλλάσσουν θέσιν, ἀλλὰ νὰ περάσουν ὀπισθεν τῆς φάλαγγος ἀπαρατήρητοι. Ἔταξε δὲ εἰς τὸ ἄκρον δεξιὸν ἀπὸ τοὺς ἵππεις μὲν τοὺς προσκόπους μὲ ἀρχηγὸν τὸν Πρωτόμαχον καὶ τοὺς Παίονας μὲ ἀρχηγὸν τὸν Ἀρίστονα, ἀπὸ δὲ τοὺς πεζοὺς τοὺς τοξότας μὲ ἀρχηγὸν τὸν Ἀντίοχον τοὺς δὲ Ἀγριάνας μὲ ἀρχηγὸν τὸν Ἀτταλὸν καὶ μερικοὺς τῶν ἵππέων καὶ τοξοτῶν ἐτοποθέτησε εἰς σχῆμα γωνίας πρὸς τὸ βουνὸ τὸ ὁποῖον ἦτο εἰς τὰ γῶνά των, ὥστε εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα ἢ φάλαγγ' εἶχε παραταχθῆ ὑπ' αὐτοῦ χωρισμένη εἰς δύο κέρατα, τὸ μὲν ἐν ἀπέναντι τοῦ Δαρείου καὶ τῆς πέραν τοῦ ποταμοῦ κυρίας δυνάμεως τῶν Περσῶν, τὸ δὲ ἄλλο ἀπέναντι ἐκείνων οἱ ὅποιοι εἶχον τοποθετηθῆ ὑπὸ τοῦ Δαρείου εἰς τὸ βουνὸ ἐπάνω καὶ εἰς τὰ γῶνά των. Εἰς τὸ ἄκρον δὲ ἀριστερόν ἐτοποθέτηθησαν ἐκ τῶν πεζῶν μὲν οἱ Κρήτες τοξόται καὶ οἱ Θράκες μὲ ἀρχηγὸν τὸν Σιτάλην, ἐμπροσθεν δὲ αὐτῶν τὸ ἵππικὸν τὸ ὁποῖον ἦτο ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν ἀριστεράν πτέρυγα. Οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι ἐτοποθέτηθησαν τελευταῖοι ὄλων.

Ἐπειδὴ δὲ δὲν τοῦ ἐφαίνετο πυκνὴ ἢ φάλαγγ' τοῦ δεξιοῦ καὶ ἐφαίνοντο οἱ Πέρσαι ὅτι τοὺς ὑπερφαλαγγίζουσιν εἰς τὸ μέρος τοῦτο, διέταξε νὰ μετατοπισθοῦν ἀπὸ τὸ μέσον πρὸς τὸ δεξιὸν δύο ἑκατῶν ἑταίρων χωρὶς νὰ γίνουιν ἀντιληπταί, ἢ Ἀνθεμουσία μὲ ἱλαρχὸν τὸν Περσίδαν τὸν υἱὸν τοῦ Μενεσθέως καὶ ἢ Λευγαία καλουμένη μὲ ἱλαρχὸν τὸν Παντόρδανόν τὸν υἱὸν τοῦ Κλεάνδρου. Ἀφοῦ δὲ διέταξε νὰ περάσουν εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα οἱ τοξόται, ἐν μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας μισθοφόρους ἐξέτεινε τὴν φάλαγγα πέραν τοῦ ἀριστεροῦ τῶν Περσῶν. Διότι ἐπειδὴ οἱ τοποθετημένοι ἐπὶ τοῦ ὄρους δὲν κατέβαινον διὰ νὰ ἐπιτεθοῦν, μάλιστα δέ, ὅταν

κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ Ἀγριᾶνες καὶ ὀλίγοι τοξόται ὤρμησαν ἐναντίον των, εὐκόλως ἀπεκρούσθησαν καὶ ἔφυγον εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ βουνοῦ, ἐνόησεν ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμοποιοῖσθαι καὶ τοὺς ἀπέναντί των τοποθετημένους διὰ νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν φάλαγγα· δι' ἐκείνους δὲ ἤρκεσε νὰ ἀντιτάξῃ τριακοσίους ἑπταῖς.

Κεφ. Γ'.

Ἔτσι λοιπὸν παρατεταγμένους ἀρκετὸν χρόνον ὠδήγει πρὸς τὰ ἐμπρὸς διατάσων κάθε τόσον ἀνάπαυσιν, ὥστε ἐφάνη ὅτι πολλὸ σιγὰ ἐπροχώρουν· διότι τοὺς βαρβάρους δὲν τοὺς ὠδήγει πλέον κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Δαρεῖος, ἀλλ' ὅπως εἰς τὴν ἀρχὴν παρετάχθησαν ἔτσι τοὺς ἀφῆκε κοντὰ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, αἱ ὁποῖαι εἰς πολλὰ μὲν κέρη ἦσαν ἀπόκρημνοι, εἰς μερικά δὲ ὅπου ἐφαίνοντο περισσότερο εὐπρόσβλητα τὰς εἶχε ὠχυρωμένας μὲ μεγάλα χαρακώματα· καὶ μὲ τὰ χαρακώματά του αὐτὰ ἀμέσως ἔδειξε εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου ὅτι εἶχε χάσει τὸ ἠθικόν του. Ὅτε δὲ πλέον ἦσαν πλησίον τὰ δυὸ στρατόπεδα, τότε ὁ Ἀλέξανδρος ἔφιππος τρέχων παντοῦ τοὺς προέτρπε νὰ ἀναδειχθοῦν ἄνδρες γενναῖοι φωνάζων ὅχι μόνον τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχηγῶν μὲ τὴν πρέπουσαν τιμὴν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἰλάρχους καὶ λοχαγοὺς μὲ τὰ ὀνόματά των καὶ ἀπὸ τοὺς ξένους μισθοφόρους ὅσοι ἦσαν περισσότερο γινώριμοι διὰ τὸ ἀξίωμα των ἕνεκα ἀνδραγαθήματός τινος· καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα ἐφώναζον πρὸς αὐτὸν νὰ μὴ χάνῃ τὸν καιρὸν του, ἀλλὰ νὰ ὀρμήσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

Ἐκεῖνος δὲ ἀκόμη ὠδήγει τὸν στρατὸν βάρηθαι καὶ ἐν τάξει κατ' ἀρχάς, ἀν καὶ ἔβλεπε πλέον ἀπὸ μακρὰν τὴν δύναμιν τοῦ Δαρείου, διὰ νὰ μὴ διασπασθῇ εἰς τὴν ταχεῖαν πορείαν καὶ ἐξέβλη τῆς γραμμῆς μέρος τι τῆς φάλαγγος· ὅταν δὲ ἔφθασεν εἰς βολὴν τόξου, τότε πλέον πρῶτοι οἱ πέριξ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος, παρατεταγμένοι εἰς τὸ δεξιόν, μὲ ὀρμὴν ἔπεσον εἰς τὸν ποταμὸν διὰ νὰ ταράξουν μὲ τὴν ὀρμητικὴν των ἐπίθεσιν τοὺς Πέρσας καὶ διὰ νὰ πάθουν ὀλίγας ζημίας ἀπὸ τοὺς τοξότας εἰς τὸν ταχὺν δρόμον των.

Καὶ ἔγινε, ὅτι προσεῖπεν ὁ Ἀλέξανδρος. Εὐθὺς δηλ. ὡς ἐπι-
σθῆσαν σῶμα μὲ σῶμα, φεύγουν ὅλοι οἱ τοποθετημένοι εἰς τὴν ἀρι-

στερὰν πτέρυγα τῶν Περσῶν καὶ εἰς τοῦτο τὸ μέρος λαμπρὰν νίκην ἐνίκησεν ὁ Ἀλέξανδρος μὲ τὸς πέριξ του. Οἱ δὲ μισθοφόροι Ἑλλη-
 νες τοῦ Δαρείου εἰς τὸ μέρος ὅπου ἔπαθε ρήγμα ἢ φάλαγξ τῶν Μακε-
 δόνων χωρισθεῖσα εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα, — διότι ὁ μὲν Ἀλέξανδρος
 μὲ ὄρμην ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ μαχόμενος ἀπώθει πλέον τοὺς Πέρσας
 τοὺς εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοποθετημένους, οἱ δὲ Μακεδόνες τοῦ κέντρου
 οὔτε μετὰ τὴν ἰδίαν ὄρμην ἤρχισαν τὴν μάχην καὶ εἰς πολλὰ ση-
 μεῖα εὖρον τὰς ὄχθας ἀποκρήμους καὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κρα-
 τήσουν τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν, — εἰς αὐτὸ
 τὸ μέρος ὤρμησαν οἱ Ἑλληνες μισθοφόροι τοῦ Δαρείου ἐναντίον
 τῶν Μακεδόνων καὶ μάλιστα ἐκεῖ ὅπου εἶδον τὴν φάλαγγα διε-
 σπασμένην. Καὶ ἡ μάχη τότε ἐγίνετο μὲ πείσμα, διότι οἱ μισθο-
 φόροι μὲν τοῦ Δαρείου προσεπάθουν ν' ἀπωθήσουν τοὺς Μακεδό-
 νας καὶ νὰ κρατήσουν τὴν νίκην καὶ διὰ τοὺς φεύγοντας
 πλέον, οἱ δὲ Μακεδόνες προσεπάθουν νὰ μὴ φανοῦν κατώτεροι ἀπὸ
 τὴν λίαν φανεράν ἐπιτυχίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ νὰ μὴ ἀμαυρώ-
 σουν τὴν δόξαν τῆς φάλαγγος, ἡ ὁποία ἕως τότε βεβαίως ἐφημί-
 ζετο ὡς ἀκαταμάχητος· ἐκτὸς τούτου καὶ κάποια φιλόδοξος ἀμιλλα
 ἐγεννήθη εἰς τοὺς δύο λαοὺς, εἰς τοὺς Ἑλληνας καὶ τοὺς Μακε-
 δόνας. Καὶ ἐδῶ ἔπεσεν ὁ Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς τοῦ Σελεύκου, ἀναδει-
 χθεὶς γενναῖος, καὶ ἄλλοι περίπου ἑκατὸν εἴκοσι ἐκ τῶν ἐπιφανῶν
 Μακεδόνων.

Κεφ. ΙΑ'.

Εἰς τὸ μεταξὺ δὲ τὰ τάγματα τοῦ δεξιοῦ, ἐπειδὴ ἔβλεπον ὅτι
 οἱ ἀπέναντί των Πέρσαι εἶχον φύγει ἐστράφησαν πρὸς τοὺς ξένους
 μισθοφόρους τοῦ Δαρείου οἱ ὅποιοι ἐστενοχώρουν τοὺς ἰδικούς
 των, τοὺς ἀπώθησαν ἀπὸ τὸν ποταμὸν καὶ ἀφοῦ τοὺς ὑπερεφαλάγ-
 γισαν εἰς τὸ μέρος ὅπου ἔπαθε ρήγμα ἢ Περσικὴ γραμμὴ, ἔπεσαν
 εἰς τὰ πλάγια τῶν μισθοφόρων καὶ τοὺς κατέκοπτον. Καὶ τὸ
 Περσικὸν ἵππικὸν τὸ ὁποῖον ἦτο τοποθετημένον ἀπέναντι τῶν
 Θεσσαλῶν δὲν ἔμεινε ἀκίνητον πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἐνῶ ἐγίνετο ἡ
 μάχη, ἀλλὰ ἀφοῦ ἐπέρασε τὸν ποταμὸν μὲ γενναίότητα ὤρμησε
 ἐναντίον τῶν Θεσσαλῶν. Καὶ ἐδῶ ἐγίνετο ἵππομαχία μὲ πείσμα, καὶ
 δὲν ὑπεχώρησαν οἱ Πέρσαι παρὰ ἀφοῦ ἀντελήφθησαν ὅτι ὁ Δα-
 ρεῖος ἔφυγε καὶ ἀφοῦ ἀπεσπάσθησαν ἀπὸ αὐτοὺς οἱ μισθοφόροι

κατακοπέντες ὑπὸ τῆς φάλαγγος. Τότε δὲ πλεόν ἢ φυγὴ ἦτο ἀποφασιστικὴ καὶ γενικὴ· καὶ οἱ περσικοὶ ἵπποι εἰς τὴν ὑποχώρησιν ἐκακοπάθουν, διότι οἱ ἵππεις ἦσαν βαρέως ὀπλισμένοι καὶ διότι ὑπεχώρουν εἰς στενοὺς δρόμους μὲ φόβον καὶ μὲ ἀταξίαν, ἔπασχον περισσότερο ἀναμεταξὺ τῶν καταπατούμενοι παρὰ ἀπὸ τὴν καταδίωξιν τῶν ἐχθρῶν· καὶ οἱ Θεσσαλοὶ μὲ θάρρος τοὺς ἐπετίθεντο, ὥστε εἰς τὴν φυγὴν δὲν ἐφρονεύθησαν ὀλιγώτεροι ἵππεις ἀπὸ πεζοῦς. Ὁ δὲ Δαρεῖος ὕταν κατ' ἀρχὰς ἐτρέπη εἰς φυγὴν τὸ ἀριστερόν του ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ εἶδεν αὐτὸ νὰ χωρίξῃ ἀπὸ τὸν ἄλλον στρατόν, ἀμέσως ὅπως ἦτο ἔφυγε μὲ τοὺς πρώτους ἐπὶ τοῦ ἄρματος του. Καὶ ἐφ' ὅσον εὗρισκε ὀμαλοὺς τόπους εἰς τὴν φυγὴν, ἐπὶ τοῦ ἄρματος ἐπροχώρει· ὅταν δὲ ἔφθασε εἰς χαράδρας καὶ δύσβατα μέρη, ἀφήκε ἐκεῖ τὸ ἄρμα του, τὴν ἀσπίδα, τὸν μανδύαν καὶ τὸ τόξον, καὶ ἀφοῦ ἀνέβη ἐπὶ ἵππου ἔφευγε. Καὶ ἢ ἐντὸς ὀλίγου ἐπελθοῦσα νύξ τὸν ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον νὰ συλληφθῇ αἰχμάλωτος ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου· διότι ὁ Ἀλέξανδρος ἐφ' ὅσον ἦτο ἡμέρα μὲ ὄλας τὰς δυνάμεις του, τὸν καταδίωκεν· ὅταν ὅμως ἤρχισε νὰ σκοτεινιάξῃ καὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διακρίνουν τὰς τοποθεσίας ἐπέστρεψεν εἰς τὸ στρατόπεδον· εὗρεν ὅμως τὸ ἄρμα τοῦ Δαρείου καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν μανδύαν καὶ τὸ τόξον· δὲν τὸν ἔφθασε δέ, διότι ἀργὰ ἤρχισε νὰ τὸν καταδιώκῃ ἐπειδὴ εἰς τὸ πρῶτον ρήγμα τῆς φάλαγγος ἦλθε καὶ ὁ ἴδιος καὶ δὲν ἐπήγγε πρὸς καταδίωξιν αὐτοῦ παρὰ ἀφοῦ εἶδεν ὅτι ἀπεκρούσθησαν ἀπὸ τὸν ποταμὸν οἱ ξένοι μισθοφόροι καὶ τὸ Περσικὸν ἵππικόν.

Ἀπὸ δὲ τοὺς Πέρσας ἐφρονεύθησαν ὁ Ἀρσάμης, ὁ Ρεομίθρης καὶ ὁ Ἀτιζύης ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ ἵππικοῦ εἰς τὴν μάχην τοῦ Γρανικοῦ· προσέτι δὲ ἐφρονεύθη ὁ Σαθάκης, ὁ Σατράπης τῆς Αἰγύπτου καὶ ὁ Βουδάκης εἰς τῶν εὐγενῶν Περσῶν τέλος ἀπὸ τὸ ἄλλο πλῆθος τοῦ στρατοῦ ἐφρονεύθησαν περίπου ἑκατὸν χιλιάδες καὶ μεταξὺ αὐτῶν πλεόν τῶν δέκα χιλιάδων ἵππεις, ὥστε λέγει ὁ Πτολεμαῖος, ὁ υἱὸς τοῦ Λάγου, ὁ ὅποιος ἠκολούθει τότε τὸν Ἀλέξανδρον, ὅτι οἱ καταδιώκοντες μαζὶ μὲ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν Δαρεῖον, ὅταν ἔφθασαν εἰς τινὰ χαράδραν, τὴν ἐπέρασαν πατοῦντες ἐπὶ πτωμάτων.

Καὶ τὸ στρατόπεδον τοῦ Δαρείου ἀμέσως ἐκυριεύθη μὲ τὴν

πρώτην ἐπίθεσιν καὶ συναλήφθησαν αἰχμάλωτοι ἢ μήτηρ, ἢ σύζυγος, ὁ υἱὸς τοῦ Δαρείου μικρὸς ἀκόμη, καὶ δύο θυγατέρες του μαζί με ἄλλας ὀλίγας γυναῖκας ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν εὐγενῶν. Διότι οἱ ἄλλοι Πέρσαι τὰς γυναῖκας τῶν κατὰ τύχην εἶχον στείλει, μετὰ τὰς ἀποσκευὰς τῶν εἰς τὴν Δαμασκὸν διότι καὶ ὁ Δαρεῖος τὰ περισσότερα τῶν χρημάτων καὶ ὅσα ἄλλα παρακολουθοῦν τὸν μέγαν βασιλέα διὰ νὰ περῶ με μεγαλοπρέπειαν καὶ εἰς τὴν ἐκστρατείαν ἀκόμη, τὰ εἶχε στείλει εἰς τὴν Δαμασκὸν, ὥστε δὲν εὔρον εἰς τὸ στρατόπεδον περισσότερα ἀπὸ τρεῖς χιλιάδας τάλαντα. Ἀλλὰ καὶ τὰ χρήματα τῆς Δαμασκοῦ τὰ ἐλαφυραγωγῆσεν ὁ Παρμενίων ἐξεπίτηδες σταλεῖς ἐκεῖ. Αὐτὸ ἦτο τὸ τέλος τῆς μάχης ἐκείνης ἢ ὅποια ἔγινε κατὰ τὸν Μαιμακτηριῶνα μῆνα καὶ ὅτε ἦτο ἄρχων εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Νικοκράτης (Νοέμβριος τοῦ 333).

Ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν νίκην του ἐπισκέπτεται τοὺς τραυματίας, θάπτει τοὺς νεκροὺς μεγαλοπρεπῶς τιμᾷ τοὺς ἀριστεύσαντας καὶ περιποιεῖται τὴν οἰκογένειαν τοῦ Δαρείου.

Κεφ. ΙΒ'.

Τὴν ἄλλην δὲ ἡμέραν ἂν καὶ ἦτο πληγμένος μετὰ ξίφος εἰς τὸν μηρὸν ὁ Ἀλέξανδρος, ὅμως ἐπεσκέφθη τοὺς τραυματίας καὶ τοὺς νεκροὺς ἀφοῦ ἐμάζευσε ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς μετὰ ὄλον τὸν στρατὸν λαμπρότατα παρατεταγμένον εἰς μάχην καὶ μετὰ λόγον ἐπήγεσεν ὄλους ἐκείνους διὰ τοὺς ὁποίους ἢ ὁ ἴδιος ἀντελήφθη ὅτι κατόρθωμά τι εἰς τὴν μάχην ἔπραξαν ἢ ἔμαθε παρ' ἄλλων οἱ ὁποῖοι ὄλοι μαζί τὸ ἐβεβαίωνον, καὶ μετὰ χρηματικὰ δῶρα ἐτίμησε καθένα κατὰ τὴν ἀξίαν του. Καὶ τῆς Κιλικίας μὲν διώρισε σατράπην τὸν Βάλακρον, τὸν υἱὸν τοῦ Νικάνορος ἕνα ἀπὸ τοὺς σωματαφύλακας τοῦ βασιλέως, εἰς τὴν θῆσιν δὲ αὐτοῦ ὡς σωματοφύλακα κατέταξε τὸν Μένητα τὸν υἱὸν τοῦ Διονυσίου· εἰς τὴν θῆσιν δὲ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου, ὁ ὁποῖος ἐφρονεῖτο εἰς τὴν μάχην, διώρισε ἄρχοντα τοῦ τάγματός του τὸν Πολυσπέρχοντα τὸν υἱὸν τοῦ Συμμίου.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος δὲν παρημέλησεν οὔτε τὴν μητέρα τοῦ Δαρείου οὔτε τὴν γυναῖκα οὔτε τὰ παιδιὰ του, ἀλλὰ λέγουσιν μερικοὶ

ἀπὸ τοὺς γράψαντας τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου ὅτι τὴν ἰδίαν νόκτα κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν καταδίωξιν τοῦ Δαρείου, ἀφοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηηνὴν τοῦ Δαρείου, ἢ ὁποία ἦτο ξεχωρισμένη ὡς δῶρον δι' αὐτόν, ἤκουσε θρῆνον γυναικῶν καὶ ἄλλων παρόμοιον θόρυβον ὅχι μακρὰν τῆς σκηηνῆς· λέγουσι λοιπὸν ὅτι ἠρώτησε ποῖαι γυναῖκες εἶναι καὶ διατί κατοικοῦν τόσον κοντά· κάποιος δὲ τοῦ εἶπεν· «βασιλεῦ, ἢ μήτηρ, ἢ σύζυγος, καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ Δαρείου ἀφοῦ ἔμαθον ὅτι ἔχεις τὸ τόξον τοῦ Δαρείου καὶ τὸν βασιλικὸν μανδύαν καὶ ὅτι ἔφερον ἐδῶ τὴν ἀσπίδα του, θρηνοῦν νομίζουσαι ὅτι ὁ Δαρεῖος εἶναι νεκρός».

Αὐτὰ ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ Ἀλέξανδρος λέγουσι ὅτι ἔστειλε πρὸς αὐτὰς τὸν Λεοννάτον, ἓνα τῶν ἐταίρων, μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ εἴπῃ, ὅτι ζῆ ὁ Δαρεῖος, τὰ δὲ ὄπλα καὶ τὸν μανδύαν φεύγων ἀφήκεν εἰς τὸ ἄρμα ἐπάνω, καὶ αὐτὰ μόνον ἔχει ὁ Ἀλέξανδρος. Ὁ δὲ Λεοννάτος ἀφοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηηνὴν εἶπε τὰ σχετικὰ μὲ τὸν Δαρεῖον καὶ ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιτρέπει εἰς αὐτὰς τοὺς βασιλικούς θεράποντας καὶ τὰς ἄλλας βασιλικὰς τιμὰς καὶ νὰ ὀνομάζωνται βασιλισσαι, ἐπειδὴ δὲν ἐπολέμησεν αὐτὸς μὲ τὸν Δαρεῖον διὰ προσωπικὴν ἔχθραν, ἀλλ' ὅτι ἔχει γίνεαι ὁ πόλεμος νομίμως διὰ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἀσίας. Αὐτὰ μὲν λέγουσι ὁ Πτολεμαῖος καὶ ὁ Ἀριστόβουλος.

Ἡ φήμη δὲ λέγει ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος τὴν ἄλλην ἡμέραν εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηηνὴν μαζί μὲ τὸν Ἡφαιστίωνα μόνον ἀπὸ τοὺς ἐταίρους· καὶ ἢ μήτηρ τοῦ Δαρείου εὐρεθεῖσα εἰς ἀμφιβολίαν, ποῖος ἐξ αὐτῶν εἶναι ὁ βασιλεὺς, διότι καὶ οἱ δύο ἐφόρου λαμπρὰν στολὴν, ἐπλησίασε τὸν Ἡφαιστίωνα καὶ τὸν προσεκύνησε, διότι ἐκεῖνος τῆς ἐφάνη ὑψηλότερος. Ὄταν δὲ ὁ Ἡφαιστίων ἔκαμε βήματα πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ κάποιος ἀπὸ τοὺς ἰδικούς της δεῖξας τὸν Ἀλέξανδρον τῆς εἶπεν ὅτι ἐκεῖνος εἶναι ὁ Ἀλέξανδρος, αὐτὴ ἐντροπιασθεῖσα διὰ τὸ λάθος ὑπεχώρει· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τῆς εἶπε ὅτι δὲν ἔκαμε λάθος, διότι καὶ ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον προσεκύνησεν εἶναι βασιλεὺς.

Καὶ αὐτὰ ἐγὼ οὔτε ὡς ἀληθινά, οὔτε ὡς τελείως ἀπίστευτα ἀνέφερον. Ἀλλὰ εἴτε ἔτσι ἔγιναν, ἐπαινῶ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ διὰ τὴν εὐσπλαχνίαν πρὸς τὰς γυναῖκας καὶ διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν τιμὴν πρὸς τὸν φίλον του· εἴτε φαίνεται πιστευτὸς ὁ Ἀλέ-

ξανδρος εἰς τοὺς ἱστορήσαντας αὐτά, ὅτι καὶ αὐτὰ ἠδύνατο νὰ κάμῃ καὶ νὰ εἴπῃ, ἀκόμη καὶ διὰ τοῦτο ἐπαινῶ τὸν Ἀλέξανδρον.

Ἐπιστολὴ Δαρείου πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ Ἀλεξάνδρου πρὸς Δαρεῖον.

Κεφ. ΙΔ'.

Ἐγὼ δὲ ἀκόμη εὐρίσκειτο ὁ Ἀλέξανδρος εἰς Μάραθον, ἦλθον παρὰ τοῦ Δαρείου πρέσβεις μὲ ἐπιστολὴν τοῦ Δαρείου καὶ μὲ σκοπὸν οἱ ἴδιοι προφορικὰ νὰ παρακαλέσουν ν' ἀφήσῃ τὴν μητέρα, τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Δαρείου. Ἐλεγε δὲ ἡ ἐπιστολή, ὅτι ὁ Φίλιππος εἶχε συνάψῃ φιλίαν καὶ συμμαχίαν μὲ τὸν Ἀρταξέρξην· καί, ἀφοῦ ἐθασίλευσεν ὁ Ἄρσης ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρταξέρξου, ὅτι ὁ Φίλιππος πρῶτος ἤρχισε νὰ ἀδικῇ τὸν βασιλέα Ἄρσην χωρὶς νὰ πάθῃ κανὲν κακὸν ἀπὸ τοὺς Πέρσας. Ἀφ' οὗτου δὲ βασιλεύει αὐτὸς ὁ ἴδιος εἰς τὴν Περσίαν, δὲν ἔστειλε κανένα ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς αὐτὸν νὰ βεβαιώσῃ τὴν παλαιὰν φιλίαν καὶ συμμαχίαν ἀλλὰ τοῦναντίον ἐπέρασε μὲ στρατὸν εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ πολλὰς ζημίας ἔκαμεν εἰς τοὺς Πέρσας. Διὰ τοῦτο δὲ κατέβη ὁ ἴδιος νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν χώραν του καὶ νὰ σώσῃ τὴν πατρικὴν ἀρχήν. Ἡ μὲν λοιπὸν μάχη ἐτελείωσε μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τὸ ὁποῖον ἠθέλησαν οἱ θεοί· αὐτὸς δὲ βασιλεὺς ζητεῖ ἀπὸ βασιλέα τὴν σύζυγον, τὴν μητέρα του καὶ τὰ αἰχμαλωτισθέντα παιδιὰ του, καὶ θέλει νὰ φιλιωθῇ μὲ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ νὰ εἶναι σύμμαχος του· διὰ ταῦτα δὲ παρεκάλει νὰ στείλῃ ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς αὐτὸν μαζὶ μὲ τὸν Μενίσκον καὶ τὸν Ἀρσίμαν, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἔλθει ὡς πρέσβεις τῶν Περσῶν, ἀνθρώπους του διὰ νὰ λάβουν καὶ νὰ δώσουν ἀπὸ μέρους τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐνόρκους διαβεβαιώσεις.

Εἰς αὐτὰ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπήντησε δι' ἐπιστολῆς καὶ ἔστειλε μαζὶ μὲ τοὺς πρέσβεις τοῦ Δαρείου τὸν Θέρσιππον, μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ δώσῃ τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Δαρεῖον, ὁ ἴδιος δὲ νὰ μὴ εἴπῃ τίποτε. Ἡ ἐπιστολὴ δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔτσι ἔλεγε.

Οἱ πρόγονοί σας ἐλθόντες εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα μᾶς ἐκακοποίησαν χωρὶς νὰ ἔχουν πάθει κανένα κακὸν ἀπὸ ἡμᾶς· ἐγὼ δὲ διορισθεὶς ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων καὶ θέλων

νὰ ἐκδικηθῶ τοὺς Πέρσας ἐπέρασα εἰς τὴν Ἀσίαν, ἀφοῦ σεῖς ἐκάματε τὴν ἀρχὴν. Διότι καὶ τοὺς Περινηθίους ἐδογηθήσατε, οἱ ὅποιοι ἠδίκουν τὸν πατέρα μου, καὶ εἰς τὴν Θράκην, τὴν ὁποίαν εἶχομεν ἡμεῖς, ἔστειλε στρατὸν ὁ Ὠχος. Ὅταν δὲ ἐφρονεῦθη ὁ πατήρ μου ἀπὸ δολοφόνους τοὺς ὁποίους σεῖς ἐθάλατε, καθὼς οἱ ἴδιοι εἰς ἐπιστολὰς τὰς ὁποίας ἐστείλατε παντοῦ μὲ ὑπερηφάνειαν ἐγράψατε, καὶ ὅταν μαζὶ μὲ τὸν Βαγῶαν ἐφόνευσας τὸν Ἄρσην καὶ κατέλαβες τὴν ἀρχὴν ἀδίκως καὶ ὄχι συμφώνως πρὸς τοὺς Περσικοὺς νόμους ἀλλὰ μὲ ἀδικίας πρὸς τοὺς Πέρσας, καὶ ὅταν ἔστελλες εἰς τοὺς Ἑλληνας ἐπιστολὰς δι' ἐμὲ ὄχι καταλλήλους, διὰ νὰ μὲ πολεμοῦν, καὶ ὅταν ἔστελλες χρήματα εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ εἰς μερικοὺς ἄλλους Ἑλληνας, καὶ ἀπὸ μὲν τὰς ἄλλας πόλεις καμμία δὲν ἐδέχετο, μόνον δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἔλαβον, καὶ ὅταν οἱ ἀποσταλέντες ἐκ μέρους σου τοὺς φίλους μου διέφθειρον καὶ τὴν εἰρήνην, τὴν ὁποίαν ἠτοίμασα διὰ τοὺς Ἑλληνας, προσεπάθουν νὰ διαλύσων, ἐξεστράτευσαν ἐναντίον σου, ἀφοῦ ἔκαμες σὺ τὴν ἀρχὴν τῆς ἔχθρας. Ἀφοῦ δὲ ἐνίκησα εἰς μάχην πρῶτον μὲν τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς σατράπας σου, τώρα δὲ σὲ καὶ τὸν στρατὸν σου, καὶ κατέχω τὴν χώραν σου μὲ τὸ θέλημα τῶν θεῶν, περιποιοῦμαι τοὺτους ὅσοι ἀπὸ τοὺς παράταχθέντας μαζὶ σου εἰς τὴν μάχην δὲν ἐφρονεῦθησαν, ἀλλὰ κατέφυγον εἰς ἐμὲ καὶ δὲν μένουν κοντὰ μου χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, ἀλλὰ μὲ τὸ θέλημά των ἐκστρατεύουν μαζὶ μου. Μὲ τὴν ἰδέαν λοιπὸν ὅτι ἐγὼ εἶμαι κύριος ὅλης τῆς Ἀσίας ἐλθὲ πλησίον μου· ἂν δὲ φοβῆσαι μήπως, ὅταν ἔλθης, πάθης κανὲν δυσάρεστον ἀπὸ ἐμέ, στείλα φίλους σου νὰ λάβουν ἐνόρκους διαβεβαιώσεις. Ὅταν δὲ ἔλθης νὰ ζητῆς τὴν σύζυγον, τὴν μητέρα, τὰ παιδιὰ σου καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλεις καὶ θὰ τὰ ἔχῃς. Διότι θὰ ἔχῃς ὅ,τι δῆποτε μοῦ ζητήσῃς. Καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὅταν στέλλῃς πρὸς ἐμὲ πρέσβεις, νὰ στέλλῃς ὡς πρὸς βασιλέα τῆς Ἀσίας καὶ νὰ μὴ γράφῃς ἐπιστολὰς ὡς ἴσος πρὸς ἴσον, ἀλλὰ πρὸς ἐμὲ ὡς κύριον ὅλων τῶν ἰδικῶν σου νὰ ὑποδεικνύῃς, ἂν ἔχῃς ἀνάγκην ἀπὸ κατί. Ἄλλως ἐγὼ θὰ σκεφθῶ διὰ σὲ ὡς νὰ εἶσαι ἐχθρός. Ἐὰν δὲ ἔχῃς ἀντιρρήσεις διὰ τὴν βασιλείαν, ἀφοῦ σταθῆς ν' ἀγωνισθῆς ἀκόμη δι' αὐτὴν καὶ νὰ μὴ φεύγῃς, διότι ἐγὼ θὰ ἔλθω ἐναντίον σου, ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκεισαι.

Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ οἱ πρέσβεις Ἀθηνῶν,
Σπάρτης καὶ Θηβῶν.

Κεφ ΙΕ΄

Ὅταν δὲ ἔμαθεν ὁ Ἀλέξανδρος ὅτι ἐλαφυραγωγήθησαν καὶ τὰ χρήματα τὰ ὅποια εἶχε στείλει ὁ Δαρεῖος μὲ τὸν Κωφῆνα τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρταβάζου εἰς τὴν Δαμασκὸν καὶ ὅτι ἠχμαλωτίσθησαν μαζί μὲ τὰ ἄλλα βασιλικά σκεύη καὶ ἐκείνοι τοὺς ὁποίους ἀφήκεν ὡς φύλακας αὐτῶν, αὐτὰ μὲν διέταξε τὸν Παρμενίωνα ἀφοῦ φέρῃ πάλιν εἰς τὴν Δαμασκὸν νὰ τὰ φυλάττη. Τοὺς δὲ πρέσβεις τῶν Ἑλλήνων οἱ ὅποιοι εἶχον ἔλθει πρὸ τῆς μάχης πρὸς τὸν Δαρεῖον, ἀφοῦ ἔμαθε ὅτι καὶ αὐτοὶ ἠχμαλωτίσθησαν, διέταξε νὰ στείλῃ πρὸς αὐτόν. Ἦσαν δὲ ἀπὸ τὴν Σπάρτην μὲν ὁ Εὐθυκλῆς, ἀπὸ τὰς Θήβας δὲ ὁ Θεσσαλίσκος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἴσμηγίου, καὶ ὁ Ὀλυμπιονίκης Διονυσόδωρος, ἀπὸ δὲ τὰς Ἀθήνας ὁ Ἴφικράτης, ὁ υἱὸς τοῦ στρατηγοῦ Ἴφικράτους. Καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ὅταν ἦλθον πλησίον τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀμέσως μὲν ἀφήκεν ἐλευθέρους τὸν Θεσσαλίσκον καὶ τὸν Διονυσόδωρον, ἀν καὶ ἦσαν Θηβαῖοι, πρῶτον μὲν ἀπὸ ἔνδειξιν εὐσπλαχνίας πρὸς τὰς Θήβας, ἔπειτα δὲ διότι ἐφαίνοντο ὅτι εἶχον κάμει ἄξια συγχωρήσεως, ἔπειδὴ εἶχε καταστραφῆ ἢ πατρίς των ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας καὶ προσεπάθουν νὰ ἐπιτύχουν ὅτι ὠφέλειαν ἠδύναντο διὰ τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ μάλιστα διὰ τὴν πατρίδα των ἀπὸ τοὺς Πέρσας καὶ τὸν Δαρεῖον· αὐτὰ μὲν ἐπειδὴ ἐθεώρησε ἀξιοπρεπῆ καὶ διὰ τοὺς δύο, ἰδιαιτέρως δὲ τὸν Θεσσαλίσκον μὲν εἶπεν ὅτι ἀφήγει ἀπὸ σεβασμὸν πρὸς τὴν οἰκογένειάν του, διότι κατήγετο ἀπὸ εὐγενεῖς Θηβαίους, τὸν Διονυσόδωρον δὲ διὰ τὴν νίκην του εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας. Τὸν δὲ Ἴφικράτην ἐπίσης τὸν ἀφήκεν ἀμέσως διὰ τὴν φιλίαν πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων καὶ διὰ τὴν μνήμην τῆς δόξης τοῦ πατρός του, διότι ἐφ' ὅσον μὲν ἔζη κοντὰ του πολὺ τὸν ἐτίμησε καὶ ὅταν ἀπέθανεν ἀπὸ ἀσθένειαν τὰ ὄστα του ἔστειλεν εἰς τοὺς συγγενεῖς του εἰς τὰς Ἀθήνας. Τὸν Εὐθυκλέα δὲ ὁ ὅποιος ἦτο Λακεδαιμόνιος, ἀπὸ πόλιν ἐνδοξον, ἐχθρικὴν δὲ τότε, καὶ αὐτόν, ἐπειδὴ τίποτε ὁπωσδήποτε ἀξιόλογον ἰδιαιτέρως δὲν ἐπετύγχανε διὰ νὰ συγχωρηθῆ, κατ' ἀρχάς μὲν

χωρὶς δεσμὰ τὸν ἐφύλαττε· ἔπειτα δέ, ἀφοῦ ἠτύχησε πολὺ, καὶ αὐτὸν ἀφήκε ἐλεύθερον.

Ἐ Ἀλέξανδρος εἰς Τύρον.

Κεφ. ΙΣΤ'.

Ἀπὸ τὴν Μάραθον δὲ ξεκινήσας καταλαμβάνει τὴν Βύβλον ἣ ὅποια παρεδόθη μὲ συνθήκην καὶ τὴν Σιδῶνα ἀφοῦ αὐτοὶ οἱ κάτοικοὶ τῆς ἐξήτησαν τὴν συνδρομὴν τοῦ διὰ τὴν ἔχθραν τὴν ὅποιαν εἶχον κατὰ τῶν Περσῶν καὶ τοῦ Δαρείου. Ἀπὸ ἐδῶ δὲ ἐπροχώρει πρὸς τὴν Τύρον· εἰς τὸν δρόμον δὲ συναντοῦν αὐτὸν πρέσβεις τῶν Τυρίων σταλμένοι ἀπὸ μέρους τῶν ἀρχόντων λέγοντες ὅτι οἱ Τύριοι εἶνε ἀποφασισμένοι νὰ κάμουν ὅ,τι διατάξῃ ὁ Ἀλέξανδρος. Ἐκεῖνος δὲ ἀφοῦ ἐπήγγεσε καὶ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πρέσβεις διέταξε, ἀφοῦ ἐπιστρέψουν νὰ εἴπουν εἰς τοὺς Τυρίους ὅτι θέλει ἀφοῦ ἀναβῆ εἰς τὴν ἀκρόπολιν νὰ θυσιάσῃ εἰς τὸν Ἡρακλέα.

Ἀφοῦ δὲ ἀνήγγειλαν αὐτὰ οἱ πρέσβεις εἰς τὴν Τύρον, ἀπεφάσισαν κατὰ τὰ ἄλλα μὲν νὰ κάμουν ὅ,τι διατάξῃ ὁ Ἀλέξανδρος, εἰς τὴν πόλιν ὅμως νὰ μὴ δέχωνται κανένα μῆτε ἀπὸ τοὺς Πέρσας μῆτε ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας, διότι ἐνόμιζον ὅτι τοῦτο θὰ εἶναι ἀξιόπρεπεςτάτη ἀπάντησις εἰς τὴν παρούσαν κατάστασιν, καὶ εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ πολέμου ἣ ὅποια ἀκόμη ἦτο ἀγνωστος, θὰ εἶναι δι' αὐτοὺς ἀσφαλεστάτη.

Ὅταν δὲ ἔφθασαν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον αἱ ἀποφάσεις αὐταὶ τῶν Τυρίων τοὺς μὲν πρέσβεις μὲ θυμὸν ἔστειλε ὀπίσω· αὐτὸς δὲ ἀφοῦ ἐκάλεσε τοὺς ἐταίρους, τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στρατοῦ, τοὺς ταξιάρχους καὶ ἰλάρχους ὠμίλησεν ὡς ἑξῆς·

Κεφ. ΙΖ'.

Ἄνδρες φίλοι καὶ σύμμαχοι ἔχω τὴν γνώμην ὅτι οὔτε ἡ πορεία κατὰ τῆς Αἰγύπτου εἶνε ἀσφαλῆς δι' ἡμᾶς, ἐφ' ὅσον οἱ Πέρσαι εἶναι κύριοι τῆς θαλάσσης, νὰ καταδιώξωμεν δὲ ἐξ ἄλλου τὸν Δαρεῖον ἀφήγοντες ὀπίσω τὴν πόλιν τῶν Τυρίων ταλαντευομένην καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Κύπρον εἰς χεῖρας τῶν Περσῶν καὶ αὐτὸ δὲν τὸ εὐρίσκω ἀσφαλές καὶ διὰ τὰ ἄλλα μας πράγματα καὶ πρὸ πάντων διὰ τὰ Ἑλληνικά διότι φοβοῦμαι μήπως, ἐάν

ξανχίγουν οἱ Πέρσαι κύριοι τῶν παραθαλασσίων μερῶν καὶ προχωρήσωμεν ἡμεῖς εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ κατὰ τοῦ Δαρείου, μεταφέρουν μὲ μεγαλύτερον στόλον τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι φανερὰ μᾶς πολεμοῦν, ἡ δὲ πόλις τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὸ παρὸν συγκρατεῖται κάπως ἀπὸ φόβου μᾶλλον παρὰ ἀπὸ ἀγάπην πρὸς ἡμᾶς. Ἐὰν δὲ κυριευθῇ ἡ Τύρος καὶ ἡ Φοινίκη ὅλη θὰ καταληφθῇ καὶ τὸ ναυτικὸν τῶν Φοινίκων τὸ ὅποιον εἶναι τὸ περισσότερον καὶ τὸ καλύτερον τοῦ Περσικοῦ εἶναι φυσικὸν νὰ ἔλθῃ μὲ τὸ μέρος μας· διότι δὲν θὰ ἀνεχθοῦν οὔτε οἱ κωπηλάται οὔτε οἱ ναῦται τῶν Φοινίκων νὰ πολεμοῦν ἐντὸς τῶν πλοίων δι' ἄλλους, ἐνῶ ἡμεῖς κατέχομεν τὰς πόλεις των· ἡ Κύπρος δὲ μετὰ τοῦτο ἢ χωρὶς δυσκολίαν θὰ ἔλθῃ μὲ τὸ μέρος μας ἢ μὲ ἔφοδον τοῦ στόλου εὐκόλως θὰ καταληφθῇ.

Καὶ ὅταν ἡμεῖς ἔχομεν εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ἐκ τῆς Μακεδονίας πλοῖα καὶ τὰ Φοινικικά, προστεθῇ δὲ συγχρόνως καὶ ἡ Κύπρος, ἀσφαλῶς θὰ εἴμεθα κύριοι τῆς θαλάσσης καὶ συγχρόνως ἡ ἐκστρατεία μας εἰς τὴν Αἴγυπτον, θὰ γίνῃ εὐκόλος. Ἀφοῦ δὲ ὑποτάξωμεν τὴν Αἴγυπτον, δὲν μένει πλέον τίποτε τὸ ὑποπτον οὔτε διὰ τὴν Ἑλλάδα οὔτε διὰ τὴν ἰδικὴν μας πατρίδα, θὰ ἐκστρατεύσωμεν δὲ ἐναντίον τῆς Βαβυλῶνος ἐξησφαλισμένοι διὰ τὴν ἐπ' ἀνόδον εἰς τὴν πατρίδα καὶ μὲ μεγαλύτερον κύρος, ἀφοῦ θὰ ἔχωμεν ἀποκόψει ἀπὸ τοὺς Πέρσας ὅλην τὴν θάλασσαν καὶ τὴν χώραν ἢ ὅποια εἶναι ἐντεῦθεν τοῦ Εὐφράτου.

Κεφ. ΙΗ'.

Λέγων ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος εὐκόλως τοὺς ἔπεισε νὰ ἀρχίσουν τὰς ἐπιχειρήσεις κατὰ τῆς Τύρου· καὶ ἡ θεία πρόνοια δὲ κάπως τὸν παρεκίνησε, διότι εἰς τὸν ὕπνον του ἐκαίην τὴν νύκτα τοῦ ἐφάνη ὅτι αὐτὸς μὲν ἐπλησίαζε τὸ τεῖχος τῶν Τυρίων, ὁ δὲ Ἡρακλῆς τὸν ὑπεδέχετο καὶ τὸν ἀνεβίβαζεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Καὶ τοῦτο ἠρμήνευεν ὁ Ἀρίστανδρος ὅτι μὲ κόπον θὰ κυριευθῇ ἡ Τύρος, διότι καὶ τὰ κατορθώματα τοῦ Ἡρακλέους μὲ κόπον ἔγιναν. Σοβαρὸν δὲ ἔργον ἐφαίνετο ἡ πολιορκία τῆς Τύρου· διότι ἡ πόλις τῶν Τυρίων ἦτο ἐπὶ νήσου καὶ ἦτο ὠχυρωμένη ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη καὶ ἐφαίνοντο ὅτι ἦσαν τότε οἱ Τύριοι κατὰ θάλασσαν ἰσχυρότεροι

τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ διότι οἱ Πέρσαι ἀκόμη ἦσαν κύριοι τῆς θαλάσσης καὶ αὐτοὶ οἱ Τύριοι εἶχον ἀκόμη ἀρκετὰ πλοῖα.

Τότε ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ πρόσχωσιν ἀπὸ τὴν ξηρὰν πρὸς τὸ μέρος τῆς πόλεως· εἶναι δὲ ὁ τόπος πορθμὸς χωρὶς βάθος· καὶ τὰ μὲν πρὸς τὴν ξηρὰν μέρη τῆς θαλάσσης εἶναι ρηχὰ καὶ γεμάτα λάσπη, τὰ δὲ πρὸς τὸ μέρος τῆς πόλεως, ὅπου εἶναι καὶ τὸ βαθύτερον μέρος τοῦ πορθμοῦ, ἔχουν βάθος τρεῖς ὀργυῖαις περίπου. Ἀλλὰ ὑπῆρχον λίθοι πολλοὶ καὶ ξύλα ἄφθονα, τὰ ὅποια ἔρριπτον ἐπάνω εἰς τοὺς λίθους καὶ πάσσαλοι· εὐκόλως ἐκαρφύοντο εἰς τὴν λάσπην καὶ αὐτὴ ἢ λάσπη συνέδεε τοὺς λίθους, ὥστε νὰ μένουν στερεοί. Προθυμίαν δὲ μεγάλην ἐδείκνυσεν εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ οἱ Μακεδόνες καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ὁ ὁποῖος παρῶν ἐδίδεν ὀδηγίαν εἰς κάθε λεπτομέρειαν καὶ ἄλλοτε μὲν μὲ λόγους ἐνεθουσίαζε, ἄλλοτε δὲ καὶ μὲ χρήματα ἐνεθάρρυνε ὅσους κἀτι ἐξοχον μὲ κόπον κατώρθωνον. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν ἡ πρόσχωσις ἐγένετο πρὸς τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς εὐκόλως ἐπροχώρει ἢ ἐργασία, διότι ἡ πρόσχωσις ἐγένετο εἰς μικρὸν βάθος καὶ κανεὶς δὲν τοὺς ἠμπόδιζε. Ὅταν δὲ πλέον ἐπλησίαζον τὰ βαθύτερα μέρη καὶ αὐτὴν τὴν πόλιν ἐκακοπάθουν οἱ Μακεδόνες πολὺ κτυπώμενοι ἀπὸ τὰ τεῖχη, τὰ ὅποια ἦσαν ὑψηλά· ἐπειδὴ δὲ ἦσαν ἐφωδιασμένοι μᾶλλον δι' ἐργασίαν παρὰ διὰ μάχην καὶ μὲ τὰ πλοῖα, ὡς κύριοι τῆς θαλάσσης, ἔπλεον οἱ Τύριοι εἰς διάφορα μέρη, ἔκαμνον τὴν πρόσχωσιν πολὺ δύσκολον. Τότε οἱ Μακεδόνες ἔστησαν δύο πύργους εἰς τὸ ἄκρον τῆς προσχώσεως, διότι εἶχε προχωρήσει εἰς μεγάλην ἔκτασιν μέσα εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐτοποθέτησαν μηχανὰς ἐπὶ τῶν πύργων. Ὡς προφυλάγματα δὲ ἀπὸ τὰ τοξεύματα διὰ τοὺς ἐργαζομένους εἶχον κατειργασμένα καὶ ἀκατέργαστα δέρματα, διὰ νὰ μὴ δύνανται νὰ καοῦν ἀπὸ τὸ τεῖχος μὲ πυρφόρα βέλη· συγχρόνως δὲ ὅσοι ἀπὸ τοὺς Τυρίους πλησίαζοντες μὲ πλοῖα ἔβλαπτον τοὺς ἐργαζομένους εἰς τὴν πρόσχωσιν κτυπώμενοι ἀπὸ τοὺς πύργους δὲν ἐπέστρεφον εὐκόλως.

Κεφ. ΙΘ'.

Οἱ δὲ Τύριοι εἰς τὰς προφυλάξεις αὐτὰς τῶν Μακεδόνων ἐμηχανεύθησαν τοῦτο· πλοῖον μέγα ἀφροῦ τὸ ἐγάμισαν μὲ ξηρὰ κλή-

ματα καὶ ἄλλην εὐφλεκτον ὕλην ἐκάρφωσαν δυὸ κατάρτια εἰς τὴν πρῶραν καὶ περιέφραξαν ὀλόγυρα εἰς μεγάλην ἔκτασιν, ὥστε εἰς τοῦτο τὸ μέρος νὰ χωρέσουν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα δαδιά καὶ φρύγανα· προσέτι δὲ ἐσώρευσαν ἐκεῖ πίσσαν καὶ θειάφι καὶ ὅσα ἄλλα εἶναι κατάλληλα νὰ προκαλέσουν μεγάλην φλόγα. Ἐτοποθέτησαν δὲ καὶ δύο ἀντέννας εἰς τὰ κατάρτια καὶ ἀπὸ αὐτὰς ἐκρέμασαν καζάνια γεμάτα ἀπὸ ὕλας αἱ ὁποῖαι ἔμελλον μόλις χυθοῦν νὰ μεγαλώσουν τὴν φλόγα· τέλος ἔβαλαν σαβούρα εἰς τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου διὰ νὰ σηκώσουν ὑψηλὰ τὴν πρῶραν, ἀφοῦ θὰ εἶχε βάρος εἰς τὴν πρύμναν τὸ πλοῖον. Ἐτσι καιροφυλακτήσαντες ἄνεμον μὲ διεύθυνσιν πρὸς τὴν πρόσχωσιν ἀφοῦ ἔδεσαν τὸ πλοῖον ἀπὸ τὴν πρύμναν τὸ ἐρυμούγκουν μὲ ἄλλα πλοῖα. Ὅταν δὲ πλέον ἐπλησίαζον τὴν πρόσχωσιν καὶ τοὺς πύργους, ἀφοῦ ἔβαλαν φωτιά εἰς τὰ μαζευμένα ὕλικά καὶ συγχρόνως ἀφοῦ μὲ ὀρμὴν ἐρυμούγκησαν τὸ πλοῖον πρὸς τὴν πρόσχωσιν ἐξώθησαν αὐτὸ εἰς τὸ ἄκρον αὐτῆς· τὸ δὲ πλήρωμα τοῦ πλοίου τὸ ὁποῖον ἐκαίετο πλέον εὐκόλως ἐκολύμβησεν εἰς τὴν πόλιν. Εἰς τὸ μεταξὺ ἡ φλόγα μεγάλη πλέον ἔπιανε τοὺς πύργους καὶ αἱ ἀντένναι ἔσπασαν ἀπὸ τῆς φωτιά καὶ ἀφήσαν νὰ χυθοῦν εἰς τὴν φλόγα, ὅσα ἦσαν ἡτοιμασμένα νὰ τὴν ἐνισχύσουν. Ἐκεῖνοι δὲ οἱ ὁποῖοι ἦσαν εἰς τὰ ρυμουκὰ πλοῖα παραμονεύοντες κοντὰ εἰς τὴν πρόσχωσιν ἔρριπτον βέλη εἰς τοὺς πύργους ὥστε νὰ μὴ εἶναι ἀσφάλεια νὰ πλησιάσουν ὅσοι ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας ἤρχοντο νὰ σβήσουν τὴν φλόγα. Καὶ ἐν τῷ μεταξὺ, ἐν ᾧ πλέον ἐκαίοντο οἱ πύργοι, ἀφοῦ ἐξήλθον τῆς πόλεως πολλοὶ καὶ εἰσῆλθον εἰς μικρὰ πλοῖα πλησιάσαντες εἰς διάφορα μέρη τῆς προσχώσεως καὶ τοὺς πασσάλους οἱ ὁποῖοι ἦσαν καρφωμένοι εἰς τὴν ἄκραν εὐκόλως τοὺς ἔσπασαν καὶ τὰς μηχανὰς ὅλας ἔκαψαν, ὅσας δὲν ἐχάλασε ἡ φλόγα τοῦ πυρπολικοῦ.

Τότε ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε καὶ τὴν πρόσχωσιν νὰ κάμουν πλατυτέραν ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν ξηρὰν διὰ νὰ δεχθῆ περισσότερους πύργους καὶ τοὺς μηχανοποιούς διέταξε ἄλλας μηχανὰς νὰ ἐτοιμάσουν· ἐνῷ δὲ αὐτὰ ἡτοιμάζοντο, ὁ ἴδιος παραλαβὼν τοὺς ὑπασπιστάς καὶ τὰς Ἀγριᾶνας ἦλθεν ἐναντίον τῆς Σιδῶνος μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ συγκεντρώσῃ ἐκεῖ ὅσα πλοῖα εἶχε, διότι τοῦ ἐφαίνετο πολὺ δύσκολος ἡ πολιορκία, ἐφ' ὅσον ἦσαν κύριοι τῆς θαλάσσης οἱ Τύριοι.

Κεφ. Κ'.

Ἐνῷ δὲ αἱ μηχαναὶ τοῦ κατεσκευάζοντο καὶ τὰ πλοῖα ἔκαμνον γυμνάσια ναυμαχίας καὶ ἐπιθέσεως, εἰς τὸ μεταξὺ ἐκείνο, ἀφοῦ παρέλαβεν ὁ ἴδιος μερικὰς ἴλας ἵππικου καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, τοὺς ᾽Αγριάνας καὶ τοὺς τοξότας, ἐξεστράτευσεν εἰς τὴν ᾽Αραβίαν, εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ᾽Αντιλίθανον καὶ ἄλλας μὲν πόλεις τῶν μερῶν ἐκείνων διὰ πολέμου ὑποτάξας, ἄλλας δὲ διὰ συνθήκης, ἀφοῦ ἔλαβε μὲ τὸ μέρος του, ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Σιδῶνα ὅπου εὔρε τὸν Κλέαρχον τὸν υἱὸν τοῦ Πολεμοκράτορος ὁ ὁποῖος εἶχεν ἔλθει ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον μὲ τέσσαρας χιλιάδας περίπου μισθοφόρους Ἑλλήνας.

Ὅτε δὲ εἶχεν ἐτοιμασθῆ τὸ ναυτικόν του, ἀφοῦ ἐπεθίβασε εἰς τὰ καταστρώματα τῶν πλοίων ὅσους ἀπὸ τοὺς ὑπασπιστάς ἐνόμιζε καταλλήλους διὰ τὴν ναυμαχίαν, ἂν αὐτὴ μὲ τὸ πλησίασμα τῶν πλοίων μετεβάλλετο μᾶλλον εἰς πεζομαχίαν, ξεκινήσας ἀπὸ τὴν Σιδῶνα ἔπλεε κατὰ τῆς Τύρου μὲ τὰ πλοῖα εἰς γραμμὴν μάχης, ὁ ἴδιος μὲν εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα, πρὸς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, καὶ μαζί του οἱ βασιλεῖς τῆς Κύπρου καὶ οἱ Φοίνικες, ἐκτὸς τοῦ Πνυταγόρου, ὁ ὁποῖος μαζί μὲ τὸν Κράτερον εἶχε τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τῆς ὅλης παρατάξεως. Οἱ δὲ Τύριοι πρότερον μὲν εἶχον τὴν ἀπόφασιν νὰ ναυμαχήσουν, ἂν ὁ ᾽Αλέξανδρος τοὺς ἐπετίθετο μὲ τὸν στόλον τότε ὅμως παρ' ἐλπίδα ἰδόντες τὸ πολὺ πλῆθος τῶν πλοίων (διότι δὲν εἶχον μάθει ἀκόμη ὅτι ὁ ᾽Αλέξανδρος εἶχεν ὅλα τὰ πλοῖα τῶν Κυπρίων καὶ τῶν Φοινίκων) καὶ παρατηρήσαντες συγχρόνως ὅτι ὁ ᾽Αλέξανδρος ἤρχετο ἐναντίον των μὲ ὅλους τοὺς κανόνας τῆς ναυτικῆς νέχνης (διότι ὀλίγον προτοῦ νὰ πλησιάσουν τὴν πόλιν ἐσταμάτησε εἰς τὰ ἀνοικτὰ ὁ στόλος τοῦ ᾽Αλεξάνδρου, προσπαθῶν νὰ προκαλέσῃ εἰς ναυμαχίαν τοὺς Τύριους, ἔπειτα, ἐπειδὴ δὲν ἔπλεον αὐτοὶ ἐναντίον του, ἔτσι ἔτοιμος διὰ ναυμαχίαν ἐπετίθετο μὲ τὸ ὄρμητικὸν ρεῦμα); αὐτὰ βλέποντες οἱ Τύριοι δὲν ἀπεφάσισαν νὰ ναυμαχήσουν, ἀλλὰ μὲ πλοῖα, ὅσα ἠδύναντο νὰ χωρέσουν τὰ στόμια τῶν λιμένων, ἀφοῦ ἔφραξαν πυκνὰ τὰς εἰσόδους ἐφύλαττον, διὰ νὰ μὴ ἀγκυροβολήσῃ ὁ στόλος τῶν ἐχθρῶν εἰς κανένα ἀπὸ τοὺς λιμένας.

Ὁ δὲ ᾽Αλέξανδρος, ἐπειδὴ δὲν ἔπλεον ἐναντίον του οἱ Τύριοι

ἔπετέθη κατὰ τῆς πόλεως· καὶ τὸν μὲν λιμένα ὁ ὅποιος ἔβλεπε πρὸς τὴν Σιδῶνα δὲν ἐτόλμησε νὰ παραδιάσῃ· διότι ἦτο πολὺ στενὸν τὸ στόμιον καὶ ἦτο φραγμένον μὲ πολλὰ πλοῖα ἔχοντα τὰς πρῶρας πρὸς τὰ ἔξω· ἐπιτεθέντες δὲ οἱ Φοίνικες ἐναντίον τριῶν πλοίων τὰ ὅποια μὲ τὰς πρῶρας πρὸς τὰ ἔξω ἦσαν ἀραγμένα εἰς τὸ ἄκρον τοῦ στομίου διὰ νὰ φυλάττουν αὐτὸ τὰ ἐθύθισαν· τὰ δὲ πληρώματα εὐκόλως ἐσώθησαν κολουμθῶντα εἰς τὴν ξηρὰν ἢ ὅποια ἦτο φιλική. Τότε μὲν λοιπὸν οἱ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον προσήγγισαν εἰς κάποιον ὄρμον κοντὰ εἰς τὴν τεχνητὴν πρόσχωσιν, ὅπου τοὺς ἐφάνη ὅτι δὲν ἔπιαγεν ἄνεμος· τὴν δὲ ἐπομένῃν τοὺς μὲν Κυπρίους μὲ τὰ πλοῖα των καὶ τὸν ναύαρχόν των Ἀνδρόμαχον διέταξε νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον τῆς πόλεως ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν Σιδῶνα λιμένα, τοὺς δὲ Φοίνικας ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν Αἴγυπτον πέραν τῆς προσχώσεως λιμένα ὅπου ἦτο καὶ ἡ σκηνή του.

Κεφ. ΚΑ'.

Τώρα δὲ πλέον, ἐπειδὴ ἐμαζεύθησαν πολλοὶ μηχανικοὶ ἀπὸ τὴν Κύπρον καὶ ἀπὸ ὅλην τὴν Φοινίκην, εἶχον κατασκευασθῆ καὶ πολλαὶ μηχαναί, ἄλλαι μὲν ἐπάνω εἰς τὴν πρόσχωσιν, ἄλλαι δὲ ἐπάνω εἰς ἵππαγωγὰ πλοῖα, τὰ ὅποια ἔφερε μαζί του ἀπὸ τὴν Σιδῶνα, ἄλλαι δὲ ἐπάνω εἰς πολεμικὰ χωρὶς μεγάλην ταχύτητα καὶ φυσικὰ ἄχρηστα διὰ ναυμαχίαν. Ἀφοῦ δὲ ὅλα πλέον ἦσαν ἔτοιμα ἐπλησίαζον τὰς μηχανὰς εἰς τὴν τεχνητὴν πρόσχωσιν καὶ μὲ τὰ ἔχοντα μηχανὰς πλοῖα ἐπλησίαζον εἰς διάφορα μέρη τοῦ τείχους καὶ ἐδοκίμαζον νὰ τὸ πατήσουν.

Οἱ δὲ Τύριοι ἐτοποθέτησαν ξυλίνους πύργους εἰς τὰς πρὸς τὴν πρόσχωσιν ἐπάλξεις διὰ νὰ μάχωνται ἀπὸ αὐτούς, καὶ ὅπου ἀλλοῦ αἱ μηχαναὶ ἐφέροντο μὲ τὰ πλοῖα κοντὰ εἰς τὰ τεῖχη προσεπάθουν νὰ ἀμυνθοῦν, καὶ ἐκτύπων τὰ πλοῖα μὲ τόξα καὶ μὲ πυρφόρα βέλη, ὥστε νὰ φοβοῦνται οἱ Μακεδόνες νὰ πλησιάσουν τὸ τεῖχος. Τὰ πρὸς τὴν πρόσχωσιν δὲ τεῖχη των εἶχον ὕψος ἑκατὸν πενήντα περίπου πόδας καὶ πλάτος ἀνάλογον καὶ ἦσαν καμωμένα ἀπὸ μεγάλους λίθους ἐνωμένους μὲ γύψον. Καὶ εἰς τὰ ἵππαγωγὰ δὲ καὶ τὰ ἄλλα πλοῖα τῶν Μακεδόνων, ὅσα ἔφερον τὰς μηχανὰς πρὸς τὸ τεῖχος, δὲν ἦτο εὐκόλο νὰ πλησιάσουν τὴν πόλιν, διότι πολλοὶ λίθοι τοῦ τείχους ἐξεῖχον ἀρκετὰ πρὸς τὰ ἔξω εἰς τὴν

θάλασσαν καὶ δὲν ἄφιναν τὰ πλοῖα νὰ προσβάλουν τὸ τεῖχος ἀπὸ κοντὰ. Καὶ τούτους ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεφάσισε νὰ παραμερίσῃ, ἀλλὰ δύσκολα κατωρθώγεται τοῦτο, ἐπειδὴ προσεπάθουν νὰ τοὺς κινήσουν ἀπὸ τὰ πλοῖα καὶ ὄχι ἀπὸ ἔδαφος ἀσφαλές· ἄλλως τε καὶ οἱ Τύριοι φράξαντες πλοῖα μὲ σανίδας διὰ νὰ προφυλάττωνται ἀπὸ τὰ ἐχθρικά βέλη τὰ ἔφερον κοντὰ εἰς τὰς ἀγκύρας τῶν μηχανοφόρων πλοίων καὶ κόπτοντες κρυφίως τὰ σχοινιά τῶν ἀγκυρῶν ἔκαμνον τὴν προσέγγισιν τῶν ἐχθρικῶν πλοίων ἀδύνατον. Τότε ὁ Ἀλέξανδρος ἀφοῦ ἔφραξε μὲ τὸν ἴδιον τρόπον πολλὰς τριακοντάρους τὰς ἐτοποθέτησε πλαγίως καὶ ἔμπρὸς ἀπὸ τὰς ἀγκύρας διὰ νὰ ἀποκρούουν τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τυρίων. Ἀλλὰ καὶ ἔτσι κολυμβηταὶ βυθιζόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν ἔκοπτον κρυφίως τὰ σχοινιά. Οἱ Μακεδόνες τέλος ἔδωσαν τὰς ἀγκύρας μὲ ἀλυσίδας ἀντὶ σχοινίων καὶ ἔτσι τίποτε πλέον δὲν κατώρθωον οἱ κολυμβηταί. Πιάνοντες λοιπὸν τοὺς λίθους μὲ θηλειὰ τοὺς ἀπέσπων καὶ ἔπειτα μὲ μηχανὰς ὑψώνοντες τοὺς ἄφινον νὰ πέσουν εἰς τὰ βαθιά, ὅπου δὲν ἔμελλον πλέον νὰ τοὺς βλάψουν. Ὅπου δὲ ἔκαθαρίζετο τὸ τεῖχος ἀπὸ τοὺς προεξέχοντας λίθους, εὐκόλως πλέον ἐκεῖ ἐπλησίαζον τὰ πλοῖα.

Οἱ δὲ Τύριοι ἐπειδὴ δὲν ἤξευραν τί νὰ κάμουν ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιτεθοῦν εἰς τὰ Κυπριακὰ πλοῖα, τὰ ὅποια ἦσαν ἀραγμένα εἰς τὸν πρὸς τὴν Σιδῶνα λιμένα· ἀπὸ πολλοῦ λοιπὸν φράξαντες τὸ στόμιον τοῦ λιμένος μὲ πανιά διὰ νὰ μὴ τοὺς βλέπουν ὅτι ἐπιβιθάζουσι εἰς τὰ πλοῖα ναῦτας, κατὰ τὸ μεσημέρι, ὅποτε καὶ οἱ ναῦται διεσκορπίζοντο διὰ φαγητὸν καὶ ἀνάπαυσιν καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεχώρει εἰς τὴν σκηνὴν του ἀπὸ τὸ εἰς τὸν ἄλλον λιμένα ναυτικόν, ἀφοῦ τρία πλοῖα μὲ πέντε σειρὰς κουπιὰ καὶ ἄλλα τόσα μὲ τέσσαρας καὶ ἑπτὰ μὲ τρεῖς ἐγέμισαν μὲ καταλληλοτάτους κωπηλάτας καὶ μὲ ναῦτας πολὺ ἱκανοὺς θαλασσινοὺς καὶ πολὺ θαρραλέους εἰς τὰς ναυμαχίας, κατ' ἀρχὰς μὲν ἠσύχως μὲ κανονικὴν κωπηλασίαν τὸ ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου ἐπροχώρουν τὰ πλοῖα χωρὶς νὰ δίνουν κελευσταὶ τὸν ρυθμὸν τῆς κωπηλασίας μὲ τραγούδι, ὅπως συνήθιζον ὅταν δὲ πλέον ἐστράφησαν διὰ νὰ ἐπιτεθοῦν εἰς τοὺς Κυπρίους καὶ ἦσαν κοντὰ ὥστε νὰ τοὺς βλέπουν, τότε πλέον μὲ βοὴν πολλὴν καὶ προτροπὰς μεταξὺ των καὶ συγχρόνως μὲ ὀρμητικὴν κωπηλασίαν ἐπετίθεντο.

Κεφ. ΚΒ'.

Συνέβη δὲ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ν' ἀποχωρήσῃ μὲν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν σκηνὴν του, ἀλλὰ νὰ μὴ βραδύνη κατὰ τὴν συνήθειάν του νὰ γυρίσῃ ἐντὸς ὀλίγου εἰς τὰ πλοῖα. Οἱ δὲ Τύριοι ἐπιτεθέντες ἀπροσδοκῆτως κατὰ τῶν πλοίων τὰ ὅποια ἦσαν ἀραγμένα, καὶ εὐρόντες ἄλλα μὲν ὅλως διόλου ἄδεια, ἄλλα δὲ νὰ γεμίζουν μὲ δυσκολίαν ἀπὸ τοὺς παρόντας ναύτας, ἐνῶ διήρκει ἡ ὥσῃ καὶ ἐγένετο ἡ ἐπίθεσις, τὸ μὲν πλοῖον τοῦ βασιλέως Πνυταγόρου ἀμέσως μὲ τὴν πρώτην προσβολὴν ἐβύθισαν, καθὼς ἐπίσης τὰ πλοῖα τοῦ Ἀνδροκλέους ἀπὸ τὴν πόλιν Ἀμαθοῦντα καὶ τοῦ Πασικράτους ἀπὸ τὴν πόλιν Κούριον, τὰ δὲ ἄλλα ἀπωθήσαντες εἰς τὴν παραλίαν κατέστρεψαν.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος μόλις ἀντελήφθη τὴν ἐξοδὸν τῶν Τυρίων τὰ μὲν περισσότερα ἀπὸ τὰ πλοῖά του, εὐθὺς ὡς ἐλάμβανε ἕκαστον πληρώματα, διέταξε νὰ καιροφυλακτοῦν εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος, ἵνα μὴ καὶ ἄλλα πλοῖα τῶν Τυρίων ἐξέλθουν· ὁ ἴδιος δὲ ἀφού παρέλαβε τὰ μὲ πέντε σειρὰς κουπιὰ πλοῖά του καὶ ἀπὸ τὰς τριήρεις περίπου πέντε, ὅσαι ἐπρόλαβον γρήγορα νὰ πάρουν πληρώματα, ἔπλεε γύρω ἀπὸ τὴν πόλιν διὰ νὰ ἔλθῃ ἐναντίον τῶν ἐξεληθόντων Τυρίων. Οἱ δὲ ἀπὸ τὸ τεῖχος Τύριοι παρατηρήσαντες τὴν ἐπίθεσιν τῶν ἐχθρῶν καὶ τὸν ἴδιον τὸν Ἀλέξανδρον ἐπάνω εἰς τὰ πλοῖα, μὲ βοήν πρέτρεπον τοὺς ναύτας των οἱ ὅποιοι ἕκαμην τὴν ἐπίθεσιν νὰ ἐπιστρέψουν καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤκούοντο αἱ προτροπαὶ των διότι εἶχον ἐπιδοθῆ μὲ θόρυβον εἰς τὸ ἔργον των, μὲ διάφορα σημεῖα τοὺς ἐκάλουν νὰ ἐπιστρέψουν. Οὗτοι δὲ κάποτε ἀντιληφθέντες τὴν ἐπίθεσιν τῶν πλοίων τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπέστρεψαν καὶ ἔσπευδον εἰς τὸν λιμένα. Καὶ ὀλίγα μὲν ἀπὸ τὰ πλοῖα ἐπρόφθασαν καὶ ἐξέφυγον, εἰς τὰ περισσότερα δὲ ἀφού ἐπετέθησαν τὰ πλοῖα τοῦ Ἀλεξάνδρου ἄλλα μὲν ἀπὸ αὐτὰ κατέστησαν ἄχρηστα, ἐν δὲ μὲ πέντε καὶ ἄλλο μὲ τέσσαρας σειρὰς κουπιὰ ἐμπρὸς εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος τὰ ἔπιασαν ἀπὸ τοὺς ναύτας ὅμως δὲν ἐφόνευσαν πολλούς, διότι μόλις ἀντελήφθησαν ὅτι ἐπιάσθησαν τὰ πλοῖα, ἔπεσαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ κολυμβῶντες εὐκόλως ἐφθασαν εἰς τὸν λιμένα.

Ἀφού δὲ καμμίαν πλέον ὠφέλειαν δὲν ἐπερίμενον ἀπὸ τὰ πλοῖα

οἱ Τύριοι, ἐπλησίαζον τότε οἱ Μακεδόνες τὰς μηχανὰς εἰς τὸ τεῖχος. Καὶ πρὸς τὸ μέρος μὲν τῆς προσχώσεως τίποτε σπουδαῖον δὲν κατώρθωνον, διότι τὸ τεῖχος ἦτο ἰσχυρόν· ἐπλησίαζον λοιπὸν μερικὰ ἀπὸ τὰ μηχανοφόρα πλοῖα εἰς τὸ πρὸς τὴν Σιδῶνα μέρος τῆς πόλεως. Ἐπειδὴ δὲ καὶ εἰς τὸ μέρος τοῦτο τίποτε δὲν κατώρθωνον, ἦλθεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸ πρὸς τὴν Αἴγυπτον νότιον μέρος καὶ ἤρχισε τὸ ἔργον τοῦ με ὄλας τὰς δυνάμεις του. Εἰς αὐτὸ λοιπὸν τὸ μέρος πρῶτα πρῶτα ἐσεισθή τὸ τεῖχος εἰς μεγάλην ἔκτασιν, ἔπαθε ρήγματα καὶ ἐν μέρος αὐτοῦ κατέπεσε. Τότε μὲν λοιπὸν ἀφοῦ ἔρριψε γεφύρας εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχον γίνοι τὰ ρήγματα ἐδοκίμασε ὀλίγον χρόνον νὰ προσβάλῃ τὸ τεῖχος, ἀλλὰ εὐκόλως οἱ Τύριοι ἀπέκρουσαν τοὺς Μακεδόνας.

Κεφ. ΚΓ'

Τρεῖς δὲ ἡμέρας ἀργότερα ἐπιτυχῶν νηγεμίαν καὶ προτρέψας τοὺς ἀρχηγούς τῶν ταγμάτων εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ἐπλησίαζε τὰ μηχανοφόρα πλοῖα εἰς τὴν πόλιν. Καὶ πρῶτον μὲν κατέσεισε τὸ τεῖχος εἰς μεγάλην ἔκτασιν· ὅταν δὲ τοῦ ἐφάνη ὅτι τὸ ρήγμα εἶχεν ἀρκετὸν πλάτος, τὰ μὲν μηχανοφόρα πλοῖα διέταξε νὰ γυρίσουν ὀπίσω, ὁ ἴδιος δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ὠδήγει κοντὰ δύο ἄλλα τὰ ὅποια τοῦ ἔφερον τὰς γεφύρας, μὲ σκοπὸν νὰ τὰς τοποθετήσουν εἰς τὸ μέρος τοῦ τεύχους ὅπου εἶχε γίνοι τὸ ρήγμα.

Καὶ εἰς μὲν τὸ ἐν πλοῖον ἦσαν οἱ ὑπασπισταὶ τοῦ με κυβερνήτην τὸν Ἀδμητον, εἰς δὲ τὸ ἄλλο τὸ τάγμα τοῦ Κοίνου, οἱ ὀνομαζόμενοι πεζέταιροι· καὶ ὁ ἴδιος δὲ ἔμελλε μὲ τοὺς ὑπασπιστάς ν' ἀναβῆ εἰς ὅποιο μέρος τοῦ τεύχους θὰ ἦτο δυνατόν. Διέταξε δὲ ὁ στόλος νὰ κάμῃ ἐπίθεσιν καὶ κατὰ τῶν δύο λιμένων, ἴσως παραβιάσῃ τὰς εἰσόδους, ἐνῶ οἱ Τύριοι θὰ ἐπρόσεχον πρὸς τὰ δύο πλοῖα τοῦ Ἀλεξάνδρου· ὅσα δὲ ἀπὸ τὰ πλοῖα εἶχον μηχανὰς διὰ νὰ ρίπτουν βέλη ἢ ὅσα εἶχον εἰς τὸ κατάστρωμα τοξότας, διέταξε νὰ πλέουν γύρω ἀπὸ τὸ τεῖχος καὶ νὰ πλησιάζουν ὅπου ἦτο δυνατόν, νὰ σταματοῦν ἰδὲ εἰς βολὴν τόξου, ὅπου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πλησιάζουν, ἵνα ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη κτυπώμενοι οἱ Τύριοι εὐρίσκωνται εἰς ἀμφιβολίαν πρὸς ποῦ νὰ στραφῶν.

Ὅταν δὲ ἐπλησίασαν τὰ πλοῖα τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν πόλιν καὶ ἔρριψαν τὰς γεφύρας εἰς τὸ τεῖχος, τότε οἱ ὑπασπισταὶ μὲ γεν-

γλιόττητα ἀνέβαινον ἀπὸ αὐτὰς ἐπάνω εἰς τὸ τεῖχος. Διότι καὶ ὁ Ἄδμητος τότε ἀνεδείχθη γενναῖος καὶ ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς ἠκολούθει λαμβάνων μέρος ἐνεργὸν εἰς τὴν ἐπιχείρησιν καὶ παρατηρῶν ὅτι ἕξοχον καὶ γενναῖον κατόρθωμα οἱ ἄλλοι ἐτόλμων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιχειρήσεως. Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ μέρος πρῶτον, ὅπου ἦτο ὁ Ἀλέξανδρος, ἔγιναν κύριοι τοῦ τεῖχους, ἀφοῦ εὐκόλως ἀπέκρουσαν τοὺς Τυρίους. Καὶ ὁ Ἄδμητος μὲν πρῶτος ἀφοῦ ἀνέβη εἰς τὸ τεῖχος καὶ ἐνῶ προέτρεπε τοὺς στρατιώτας του ν' ἀναβοῦν κτυπηθεὶς μὲ λόγχην ἐφονεύθη ἐκεῖ· κατόπιν δὲ αὐτοῦ ὁ Ἀλέξανδρος κατέλαβε μὲ τοὺς ἐταίρους τὸ τεῖχος. Ὅταν δὲ εἶχε καταλάβει μερικοὺς πύργους καὶ τοὺς μεταξὺ αὐτῶν χώρους, ὁ ἴδιος ἐπροχώρει ἀπὸ τὰς ἐπάλξεις πρὸς τὰ ἀνάκτορα, διότι ἀπ' αὐτὸ τὸ μέρος τοῦ ἐφαίνετο εὐκολώτερον νὰ καταβῆ εἰς τὴν πόλιν.

Ὁ δὲ στόλος, ἀπὸ τὸ ἐν μέρος ὁ Φοινικικὸς ὁ ὁποῖος ἦτο κατὰ τύχην ἀραγμένος εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ πρὸς τὴν Αἴγυπτον λιμένος, ἀφοῦ μὲ ὄρμηγὴν ἔκαμε ἐπίθεσιν καὶ ἔσπασε τὰς ἀλυσίδας αἱ ὁποῖαι ἔκλειον τὸν λιμένα, κατέστρεψε τὰ ἐν τῷ λιμένι πλοῖα ἄλλα μὲν κτυπῶν ἀραγμένα εἰς τὸ μέσον τοῦ λιμένος, ἄλλα δὲ σπρώγων εἰς τὴν ξηράν· ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ Κυπριακὸς εἰς τὸν πρὸς τὴν Σιδῶνα λιμένα, ὅπου δὲν ὑπῆρχε καὶ ἀλυσίδα, ἀφοῦ εἰσῆλθεν, ἐκυρίευσεν ἀμέσως τὴν πόλιν εἰς αὐτὸ τὸ μέρος.

Ὁ δὲ λαὸς τῆς Τύρου μόλις εἶδε νὰ κυριεύεται τὸ τεῖχος, τὸ ἀφῆκαν καὶ ἀφοῦ ἐμαζεύθησαν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἰδρυτοῦ τῆς Τύρου Ἀγῆνορος, τὸ Ἀγηνόριον, ἐπετέθησαν ἐκεῖ κατὰ τῶν Μακεδόνων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τότε μὲ τοὺς ὑπασπιστάς του προχώρησαντες ἐναντίον τούτων ἄλλους μὲν ἀπὸ αὐτοὺς μαχομένους ἐφόνευσαν ἐπὶ τόπου, ἄλλους δὲ φεύγοντας κατεδίωκον.

Τότε ἤρchiσε μεγάλη σφαγή, καθόσον καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ λιμένος κατεῖχον πλέον τὴν πόλιν καὶ τὸ τάγμα τοῦ Κοίνου εἶχε περάσει μέσα. Διότι μὲ ἀγανάκτησιν ἐπροχώρουν γενικῶς οἱ Μακεδόνες, ἐπειδὴ ἐστενοχωροῦντο καὶ διότι ἔχασαν ἀρκετὸν καιρὸν εἰς τὴν πολιορκίαν καὶ διότι αἰχμαλωτίσαντες οἱ Τύριοι μερικοὺς ἰδικούς των πλέοντας ἀπὸ τὴν Σιδῶνα, ἀφοῦ τοὺς ἀναβίβασαν εἰς τὸ τεῖχος, διὰ νὰ τοὺς βλέπουν ἀπὸ τὸ στρατόπεδον οἱ Μακεδόνες, τοὺς ἔσφαξαν καὶ τοὺς ἔρριψαν εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἐφονεύθησαν δὲ ἀπὸ τοὺς Τυρίους μὲν περίπου ὀκτῶ χιλιά-

δες, ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας δὲ εἰς τὴν τελευταίαν ἐκείνην ἐπίθεσιν ὁ Ἄδμητος, ὁ ὁποῖος πρῶτος ἐπάτησε τὸ τεῖχος ἀναδειχθεὶς γενναῖος, καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸν εἴκοσι ἀπὸ τοὺς ὑπασπιστάς· εἰς ὅλην δὲ τὴν πολιορκίαν ἐφονεύθησαν περίπου τετρακόσιοι.

Εἰς τοὺς καταφυγόντας δὲ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἡρακλέους (ἦσαν δὲ καὶ ἀπ' αὐτοῦς τοὺς Τυρίους οἱ ἐπισημότεροι καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀξέμιλκος καὶ ἀπὸ τοὺς Καρχηδόνιους μερικοὶ οἱ ὁποῖοι ἔτυχον ἐκεῖ ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς πόλεως εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἡρακλέους σύμφωνα μὲ κάποιαν παλαιὰν συνθήειαν) εἰς αὐτοὺς ὅλους ἔδωσε ἀμνηστειάν ὁ Ἀλέξανδρος· τοὺς δὲ ἄλλους αἰχμαλώτισε, καὶ ἐπωλήθησαν περίπου τριάνα χιλιάδες ἀπὸ τοὺς Τυρίους καὶ ἀπὸ τοὺς ξένους ὅσοι ἐπιάσθησαν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔκαμε θυσίαν εἰς τὸν Ἡρακλέα καὶ ἔστειλε λιτανεῖαν ἀπὸ ἔνοπλα στρατιωτικὰ τμήματα· καὶ τὰ πλοῖα δὲ συνώδευσαν τὴν λιτανεῖαν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους, καὶ ἐτέλεσεν ἀγῶνας καὶ λαμπαδηδρομίαν τὴν δὲ μηχανήν, μὲ τὴν ὁποίαν διεσείσθη τὸ τεῖχος, ἀφιέρωσεν εἰς τὸν ναὸν καθὼς καὶ τὸ πλοῖον τῶν Τυρίων τὸ ὁποῖον εἶχον ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἡρακλέα μὲ ἐπιγραφὴν τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ἢ κάποιος ἄλλος ἐποίησε· δὲν τὴν ἀναφέρω ὅμως διότι δὲν ἀξίζει τὸν κόπον.

Ἔτσι λοιπὸν ἐκυριεύθη ἡ Τύρος ὅτε ἦτο ἄρχων εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Νικήτης κατὰ μῆνα Ἰούλιον.

Περίληψις τῶν ὑπολοίπων βιβλίων 3—7.

Ὁ Ἄρριανὸς συνεχίζει τὴν ἱστορίαν τῶν ἐκστρατειῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου παρακολουθεὶ αὐτὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον εἰς τὴν μεγάλην μάχην τῶν Ἀρδήλων, εἰς τὴν Περσίαν, τὴν Μηδίαν καὶ τὴν Παρθίαν, ὅπου περιποιεῖται τὸν ὑπὸ τοῦ σατράπου Βήσσου φονευθέντα Δαρεῖον.

Μετὰ τὸν θάνατον τούτου προχωρεῖ πλέον ὡς ἀστραπὴ καὶ καθυποτάσσει πάντας τοὺς λαοὺς τῆς Ἀσίας μέχρι τοῦ Ἰαξάρτου, ὅπου ἔκτισε τὴν ἐσχάτην Ἀλεξάνδρειαν. Ἐκεῖθεν στρέφεται πρὸς ἀνατολὰς καὶ φθάνει κατόπιν ἀγῶνων δεινῶν εἰς τὸν Ἰφασιν,

ἔπου ἡ ἀνίστασις τῶν στρατιωτῶν του γὰ' προχωρήσουν τὸν ἠνάγκασαν γὰ' σταματήσῃ τὰς κατακτήσεις του.

Κατέρχεται λοιπὸν κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ πρὸς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν καὶ κατοπιν δια τῆς ἐρήμου Γεδρωσίας ἐπανήλθεν εἰς τὰ Σοῦσα, ἔπου ἐπεδίωξε τὴν συγχώνευσιν τῶν δύο κόσμων, Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

Ἐφοῦ δὲ ἀνεπαύθη ἀρκετὰ ἐσκέφθη γὰ' ἐξερευνήσῃ τὴν Κασπίαν καὶ τὴν Ἀραβίαν ἀλλὰ τὸν ἐπρόλαβεν ὁ θάνατος. Μέγας πυρετὸς ἐξήντησε τὸ κουρασμένον σῶμά του καὶ ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν ἀπέθανεν. Κατὰ τὸν Ἀρριανὸν ἦτο ὠραιότατος, φιλοπονώτατος, ὀρμητικὸς εἰς τὰς ἀποφάσεις, ἀνδρειότατος, φιλοτιμότατος, φιλοκινδυνότατος, εὐσεβέστατος, ἐγκρατέστατος, προβλεπτικώτατος, ἐμπειρότατος στρατηγός, πιστὸς εἰς τὰς συνθήκας, ἀφειδῶς ἐξοδεύων διὰ τοὺς φίλους.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ

Ὁ Λουκιανὸς ἐγεννήθη εἰς τὰ Σαμόσατα τῆς Συρίας (125 μ. Χ.). Ἐφοῦ ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα εἰς τὸ σχολεῖον προωρίσθη ὑπὸ τῶν πτωχῶν γονέων του διὰ τὴν ἐρμογλυφικὴν τέχνην. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἠσθάνετο μεγάλην κλίσιν πρὸς τὰ γράμματα, κατέλιπε τὴν τέχνην πολὺ γρήγορα καὶ ἐπεδόθη μὲ ζῆλον εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ρητορικῆς καὶ φιλοσοφίας. Μετὰ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν του περιηγήθη τὴν Μ. Ἀσίαν, Μακεδονίαν, Ἑλλάδα, Ἰταλίαν καὶ Γαλατίαν ἐπιδεικνύων τὴν ρητορικὴν του τέχνην εἰς κάθε εὐκαιρίαν, ἰδίως ὅμως εἰς τὰς πανηγύρεις.

Πολὺν χρόνον ἔμεινεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἀντιόχειαν, ὅπου διεκρίθη ὡς δικηγόρος. Κατὰ τὰ τελευταῖα δὲ ἔτη τοῦ βίου του ἦλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἔνθα καὶ ἀπέθανε μετὰ τὸ 180 μ. Χ.

Τοῦ Λουκιανοῦ σφύζονται 82 διάφορα συγγράμματα.

Οἱ Νεκρικοὶ Διάλογοι. Εἶναι σύντομοι διάλογοι εἰς τοὺς ὁποίους ὑποδύονται κωμικὸν πρόσωπον νεκροὶ διάφοροι, εὐτραπέλως δὲ καὶ παιγνιωδῶς γελοτοποιοῦνται καὶ διασύρονται πλημμελήματα καὶ ἀδυναμίαι ἐν γένει τῶν ἀνθρώπων, ἦθη καὶ ἔθιμα τῆς ἐποχῆς τοῦ συγγραφέως καὶ διάφορα ἱστορικὰ πρόσωπα.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ

ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

1.

Διογένους καὶ Πολυδεύκους

§ 1. ΔΙΟΓ. Πολυδεύκη, σοῦ παραγγέλλω, εὐθύς ὡς ἀναδῆς στή γῆ, — διότι εἶναι ἡ σειρά σου, νομίζω, ν' ἀναστηθῆς αὔριον — ὅπου ἰδῆς Μένιππον τὸν κυνικὸν φιλόσοφον, — θὰ τὸν εὕρῃς δὲ εἰς τὸ Κράνειον τῆς Κορίνθου ἢ εἰς τὸ Λύκειον στήν Ἀθήνα νὰ περιπαίξῃ τοὺς φιλοσόφους, πὺ φιλονικοῦν μεταξὺ των — νὰ τοῦ πῆς ὅτι σὲ προτρέπει, Μένιππε, ὁ Διογένης, ἂν ἀρκετὰ περιγέλασες ὅσα γίνονται ἐπάνω στή γῆ, νὰ ἔλθῃς ἐδῶ στὸν Ἄδην, γιὰ νὰ περιγέλασῃς ἀκόμη περισσότερο τὰ ἐδῶ· διότι στή γῆ μὲν τὸ περιγέλασμά σου εἶναι ἀκόμη ἀμφίβολον καὶ ὅλοι σχεδὸν λέγουν «ποιὸς βέβαια ξεύρει σωστά, τί θὰ ἐπακολουθήσῃ ὕστερα ἀπὸ αὐτὴ τὴ ζωὴ;» ἐδῶ ὅμως δὲν θὰ παύσῃς μὲ βεβαιότητα νὰ γελάς, καθὼς ἐγὼ τώρα, καὶ μάλιστα ὅταν βλέπῃς τοὺς πλουσίους καὶ σατράπας καὶ τυράννους τόσον ταπεινωμένους καὶ ἀσημάντους, καὶ ὅτι μόνον ἀπὸ τὰ παράπονά των διακρίνονται καὶ ὅτι εἶναι δειλοὶ καὶ ἀνάνδροι ἐνθυμούμενοι τὰ καλὰ πὺ εἶχον στή γῆ. Αὐτὰ νὰ τοῦ πῆς, καὶ πὺς του ἀκόμη, νὰ ἔλθῃ ἀφοῦ γεμίσῃ τὴ σακκούλα του μὲ πολλὰ λούπινα καὶ ἂν κάπου εὕρῃ στὸ τρίστρατο βαλμένο δεῖπνον τῆς Ἑκάτης ἢ αὐγὸ ἀπὸ θυσίας πρὸς καθαρισμόν ἢ κανένα παρόμοιον.

§ 2. ΠΟΛ. Πολὺ καλά, Διογένη, θὰ τὰ πῶ αὐτά· ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν γνωρίσω καλύτερα, πὺς μου, τί λογῆς εἶναι τὸ ἐξωτερικόν του.

ΔΙΟΓ. Γέρων, φαλακρός, μὲ ἐπανωφόρι κουρελιασμένο, ἀνοικτὸ γιὰ κάθε ἄνεμο καὶ πολύχρωμο ἀπὸ τὰ διάφορα κουρέλια πὺ εἶναι μπαλωμένο. Γελά δὲ πάντοτε καὶ συνήθως περιπαίξῃ τοὺς ἀλαζόνας αὐτοὺς φιλοσόφους.

ΠΟΛ. Είναι εύκολο γὰ τὸν εὐρω ἀπ' αὐτὰ τοῦλάχιστον τὰ σημάδια.

ΔΙΟΓ. Θέλεις γὰ παραγγείλω κάτι καὶ γιὰ κείνους δὲ τοὺς φιλοσόφους ;

ΠΟΛ. Λέγε· διότι καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι βαρὺ.

ΔΙΟΓ. Παράγγειλέ τους, μ' ἓνα λόγο, γὰ παύσουν γὰ φλυαροῦν καὶ γὰ φιλονικιοῦν γιὰ τὸν κόσμον ὅλον καὶ γὰ λέγουν μεταξύ των κερατώδεις συλλογισμοὺς καὶ γὰ σχηματίζουν κροκοδείλους καὶ γὰ γυμνάζουν τὸν νοῦν τῶν νέων γὰ ἔρωτουν τὰ τοιαῦτα ἄτοπα καὶ παράξενα.

ΠΟΛ. Καλά ! ἀλλὰ θὰ μὲ ποῦν ὅτι εἶμαι ἀμαθὴς καὶ ἀπαίδευτος, ἐπειδὴ κατηγορῶ τὴν σοφίαν των.

ΔΙΟΓ. Σὺ δὲ πές τους ἕκ μέρους μου γὰ θρηγοῦν.

ΠΟΛ. Καὶ αὐτὰ, Διογένη, θὰ τὰ πῶ.

§ 3. ΔΙΟΓ. Καὶ εἰς τοὺς πλουσίους δέ, ἀγαπητέ μου Πολυδεύκη, αὐτὰ γὰ πῆς ἕκ μέρους μας· διατί, ἀνόητοι, φυλάττετε τὸ χρυσάφι ; διατί δὲ βασανίζεσθε λογαριάζοντας τοὺς τόκους καὶ μαζεύοντας τάλαντα ἐπάνω σὲ τάλαντα, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀνάγκη γὰ ἔλθετε ὕστερα ἀπὸ λίγο, ἔχοντας μόνον ἓνα ὄβολον γιὰ τὸν Χάρωνα ;

ΠΟΛ. Καὶ αὐτὰ θὰ τὰ πῶ εἰς ἐκείνους.

ΔΙΟΓ. Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ὁμορφους καὶ τὰ παλληκάρια, τὸν Μέγιλλον ἀπὸ τὴν Κόρινθον καὶ τὸν Δαμόξενον τὸν παλαιστήν, γὰ πῆς ὅτι ἐδῶ σὲ μᾶς δὲν ὑπάρχουν πλέον οὔτε ξανθὰ μαλλιά οὔτε γαλανὰ ἢ μαῦρα μάτια οὔτε κοκκινάδι στὸ πρόσωπο οὔτε δυνατὰ νεῦρα ἢ ὦμοι ἰσχυροί, ἀλλὰ ὅλα ἐδῶ στὸν Ἄδην εἶναι στάχτη, καθὼς λέγουν, κρανία χωρὶς ὁμορφιά.

ΠΟΛ. Δὲν εἶναι δύσκολο γὰ πῶ καὶ αὐτὰ στοὺς ὁμορφους καὶ καὶ στὰ παλληκάρια.

§ 4. ΔΙΟΓ. Καὶ εἰς τοὺς πτωχοὺς, ὦ Λάκων, εἶναι δὲ πολλοὶ οἱ ὅποιοι μάλιστα λυποῦνται γιὰ τὴ φτώχεια των καὶ παραπονοῦνται γὰ πῆν οἰκονομικὴν των στενοχώρια—γὰ πῆς γὰ μὴ δακρύζουν μήτε γὰ μοιρολογοῦν, ἀφοῦ τοὺς διηγηθῆς τὴν ἐδῶ ἰστορίαν καὶ ὅτι θὰ ἴδουν τοὺς πλουσίους στὴ γῆ γὰ μὴν εἶναι ἀνώτεροι ἀπὸ αὐτοὺς σὲ κανένα πρᾶγμα· καὶ εἰς τοὺς δικούς σου δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους, ἂν σοῦ φαίνεται καλὸ, γὰ τοὺς ἐπιτιμήσης ἕκ μέρους μου καὶ γὰ τοὺς πῆς ὅτι εὐρίσκονται σὲ μεγάλη παραλυσία.

ΠΟΛ. Νὰ μὴ λέγῃς τίποτε κακό, Διογένη, γιὰ τοὺς Λακεδαιμονίους, διότι δὲν θὰ τὸ ἀνεχθῶ. Ὅσα ὅμως παρήγγειλες γιὰ τοὺς ἄλλους, ὅλα θὰ τὰ πῶ.

ΔΙΟΓ. Ἄς τοὺς ἀφήσωμε τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀφοῦ τὸ θέλῃς· ἀλλὰ εἰς ὅσους προεῖπον μὴ λησμονήσῃς νὰ τοὺς μεταδώσῃς τὰ λόγια μου.

2.

Πλούτων ἢ κατὰ Μένιππου.

§ 1. ΚΡΟΙΣ. Δὲν ὑποφέρομεν, Πλούτων, τοῦτον δὲ τὸν κυνικὸν Μένιππον ποὺ κατοικεῖ ἐδῶ κοντὰ μας· ὥστε ἢ ἐκεῖνον νὰ ἐγκαταστήσῃς κάπου ἄλλου ἢ ἡμεῖς θὰ μετοικήσωμεν σὲ ἄλλο μέρος.

ΠΛΟΥΤ. Καὶ τί κακὸν σᾶς κάμνει, ἐνῶ εἶναι νεκρὸς ὅπως καὶ σεῖς ;

ΚΡΟΙΣ. Ἐνῶ ἡμεῖς μοιρολογοῦμεν καὶ ἀναστενάζομεν ἐνθυμούμενοι τὰ καλὰ ποὺ εἶχαμε στὴ γῆ, αὐτὸς ἐδῶ μὲν ὁ Μίδας τὸ χρυσάφι του, ὁ Σαρδανάπαλλος δὲ τὰ πολλὰ του ξεφαντώματα, ἐγὼ δὲ ὁ Κροῖσος τοὺς θησαυροὺς μου, μᾶς γελᾷ καὶ μᾶς ὀνειδίζει ὀνομάζων ἡμᾶς κτήνη καὶ καθάρματα· κάποτε δὲ μὲ τὰ τραγούδια του συγχίζει τὰ μοιρολόγια μας καὶ μὲ ἓνα λόγο εἶναι ἀνυπόφορος.

ΠΛΟΥΤ. Τί εἶναι αὐτὰ ποὺ λέγουν γιὰ σένα Μένιππε ;

MEN. Ἀλήθεια λένε, Πλούτων, διότι τοὺς μισῶ ἐπειδὴ εἶναι ἀναίσθητοι καὶ διεφθαρμένοι. Εἰς αὐτοὺς δὲν ἦτο ἀρκετὸ ὅτι ἔζησαν κακῶς, ἀλλὰ καὶ πεθαμένοι ἐνθυμοῦνται ἀκόμη καὶ εἶναι προσκολλημένοι στὰ καλὰ ποὺ εἶχον στὴ γῆ· γι'αὐτὸ λοιπὸν εὐχαριστοῦμαι νὰ τοὺς πειράζω.

ΠΛΟΥΤ. Ὅμως δὲν πρέπει νὰ τοὺς πειράζῃς· διότι αὐτοὶ λυποῦνται, ἐπειδὴ ἔχασαν ὄχι μικρὰ πράγματα.

MEN. Καὶ σὺ εἶσαι ἀνόητος, Πλούτων, ἀφοῦ ἐπιδοκιμάζῃς τοὺς στεναγμούς των.

ΠΛΟΥΤ. Καθόλου, ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ ἐπαναστατήτε.

§ 2. MEN. Καὶ ὅμως, ὦ κάκιστοι ἀπὸ ὅλους τοὺς Λυδοὺς καὶ τοὺς Φρύγας καὶ τοὺς Ἀσσυρίους, αὐτὸ νὰ ξεύρετε ὅτι δὲν θὰ παύσω μὲ κανένα τρόπον· διότι ὅπου καὶ ἂν πάτε, θὰ σᾶς ἀκολου-

θήσω για να σ'αs πειράζω και να σ'αs ζαλίζω με τὰ τραγούδια μου και να σ'αs καταγελῶ.

ΚΡΟΙΣ. Αὐτὰ δὲν εἶναι καταφρόνησις ;

ΜΕΝ. Ὅχι, ἀλλὰ ἐκεῖνα ἦσαν καταφρόνησις, πού σεῖς ἐκάμνετε, ἀπαιτοῦντες να σ'αs προσκυνοῦν και ἐμπαίζοντες ἐλευθέρους ἀνθρώπους και οὐδόλως ἐνθυμούμενοι τὸν θάνατον· λοιπὸν θὰ κλάψετε, ἐπειδὴ ὅλα ἐκεῖνα τὰ χάσατε.

ΚΡΟΙΣ. Ναί, θεοί, πολλὰ και μεγάλα κτήματα ἐχάσαμεν.

ΜΙΔ. Πόσον μὲν χρυσάφι ἐγὼ ἔχασα.

ΣΑΡΑ. Πόσα δὲ ξεφαντώματα ἐγὼ στερέθηκα.

ΜΕΝ. Πολὺ καλά, ἔτσι να κάνετε· σεῖς μὲν να κλαίτε, ἐγὼ δὲ θὰ σ'αs τραγουδῶ ἐπαναλαμβάνων πολλὰκις τὸ **γνωθι σαυτόν**· διότι θὰ ταιριάζῃ σὲ τέτοια μοιρολόγια μιὰ τέτοια ἐπιφθῆ.

Μενίππου, Ἀμφιλόχου και Τροφονίου.

§ 1. ΜΕΝ. Δὲν μπορῶ να καταλάβω πῶς σεῖς οἱ δύο, Τροφώνιε και Ἀμφιλόχε, ἐνῶ εἴσθε νεκροὶ ἀξιωθήκατε να ἔχετε ναοὺς και να νομίζεσθε μάντιες και οἱ ἀνόητοι ἀνθρωποὶ σ'αs νομίζουν ὅτι εἴσθε θεοί.

ΑΜΦΙΑ. Τὶ πταίμεν ἡμεῖς, ἀν ἀπὸ ἀνοησίαν των ἐκεῖνοι τέτοια ἰδέα ἔχουν για τοὺς νεκροὺς ;

ΜΕΝ. Ὅλλὰ δὲν θὰ εἶχον για σ'αs τέτοια ἰδέα, ἀν και σεῖς ὅταν ἦσθε στὴ ζωῆ δὲν ἐκόθατε ψευτιές ὅτι προβλέπετε τὸ μέλλον και μπορεῖτε να προειπῆτε εἰς τοὺς ἐρωτῶντας κάτι.

ΤΡΟΦ. Μένιππε, ὁ Ἀμφιλόχος μὲν μπορεῖ να ξεύρη, τί πρέπει ν' ἀποκριθῆ για τὸν ἑαυτόν του· ἐγὼ ὅμως εἶμαι ἤρως και δίδω χρησιμούς, εἰς ὅποιον καταβῆ στὸ σπήλαιό μου. Σὺ δὲ φαίνεται δὲν πῆγες καθόλου στὴ Λειβαδιά· διότι ἀν πῆγαινες, δὲν θὰ ἀπιστοῦσεσ εἰς αὐτὰ.

§ 2. ΜΕΝ. Τί λέγεις ; Ἄν βέβαια δὲν πάγω στὴ Λειβαδιά και, ντυμένος με σινδόνια γελοίως και ἔχων στὰ χέρια **πήττα**, δὲν συρθῶ μέσα στὸ σπήλαιο ἀπὸ τὸ στόμιό του πού εἶναι χαμηλό, δὲν μπορῶ να ξεύρω ὅτι εἶσαι νεκρὸς καθὼς και ἡμεῖς και μόνον στὴ μαγεία διαφέρεῖς ; ἀλλὰ, να χαρῆς τὴν μαντικὴν σου δύναμι και τέχνη, τί εἶναι ἤρως ; διότι δὲν ξεύρω.

ΤΡΟΦ. Είναι κάτι σύνθετον ἀπὸ ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ θεόν.

MEN. Τὸ ὅποιον μῆτε ἄνθρωπος εἶναι, ὅπως λέγεις, μῆτε θεός, ἀλλὰ καὶ τὰ δύο μαζί. Τώρα λοιπὸν ποῦ πῆγε ἐκεῖνο τὸ ἥμισυ τοῦ θεοῦ σου;

ΤΡΟΦ. Δίνει χρησμούς, Μένιππε, στὴ Βοιωτία.

MEN. Δὲν καταλαβαίνω, Τροφώνιε, τί λέγεις· ὅτι ἔμωσ ὁλόκληρος εἶσαι νεκρός, τὸ βλέπω καθαρά.

4.

Ἑρμοῦ καὶ Χάρωνος.

§ 1. EPM. Ἄς λογαριασθῶμεν, παραδοκύρη, ἂν σοῦ φαίνεται καλό, πόσα μοῦ χρεωστεῖς ἕως τώρα, γιὰ νὰ μὴ φιλονικῶμεν εἰς τὸ ἐξῆς γι'αυτὰ.

XAP. Ἄς λογαριασθῶμεν, Ἑρμῆ· διότι καλύτερα εἶναι νὰ εἶναι τακτοποιημένοι οἱ λογαριασμοὶ διὰ νὰ μὴ ἔχωμεν ἄλλοτε ἐνοχλήσεις.

EPM. Κατὰ παραγγελίαν σου ἄγκυραν σοῦ ἔφερα μὲ πέντε δραχμάς.

XAP. Ἀκριβὰ λέγεις.

EPM. Μὰ τὸν Ἄδην, μὲ πέντε δραχμάς τὴν ἀγόρασα· καὶ σοῦ ἀγόρασα σχοινὶ γιὰ τὰ κουπιὰ μὲ δύο ὀβολούς.

XAP. Βάλε πέντε δραχμάς καὶ δύο ὀβολούς.

EPM. Καὶ σακκορράφαν γιὰ τὸ πανί· πέντε ὀβολούς ἐγὼ ἐπλήρωσα.

XAP. Καὶ αὐτοὺς πρόσθεσε στὸ λογαριασμό.

EPM. Καὶ πίσσα διὰ νὰ φράξω τὰ ἀνοίγματα τῆς βάρκας καὶ καρφὰ δὲ καὶ χονδρὸ σχοινὶ μὲ τὸ ὅποιον ἔφκιασες τὸ σχοινὶ ποῦ ἀνεβάζεται καὶ κατεβάζεται ἢ ἀντέννα, ἔλα μαζί δύο δραχμάς.

XAP. Αὐτὰ φθηνὰ τὰ ἠγόρασες.

EPM. Αὐτὰ εἶναι ἔλα, ἂν δὲν λησμονήσαμε τίποτε στὸ λογαριασμό. Πότε λοιπὸν λέγεις ὅτι θὰ μοῦ τὰ πληρώσης;

XAP. Τώρα ἀμέσως, Ἑρμῆ, εἶναι ἀδύνατον· ἂν ἔμωσ καμμιὰ ἐπιδημία ἢ πόλεμος στείλῃ ἐδῶ κάτω πολλοὺς μαζεμένους, θὰ εἶναι τρόπος τότε νὰ κερδίσω ἑξαπατῶν στὸ λογαριασμό τῶν ναύλων.

§ 2. ΕΡΜ. Τώρα λοιπόν ἐγὼ θὰ κάθημαι νὰ παρακαλῶ νὰ συμποῦν αὐτὰ τὰ κακὰ, γιὰ νὰ ἔχω ἀπὸ αὐτὰ κανὲν κέρδος ;

ΧΑΡ. Ἄλλος τρόπος δὲν ὑπάρχει, Ἐρμῆ· γιατί τώρα, ὡς βλέπεις, ὀλίγοι μᾶς ἔρχονται, διότι εἶναι παντοῦ εἰρήνη.

ΕΡΜ. Καλύτερα νὰ ἔχη εἰρήνην ὁ κόσμος, ἔστω καὶ ἂν πρέπη νὰ περιμένω νὰ μοῦ πληρώσης τὸ χρέος σου. Μ' ἔλα ταῦτα οἱ παλαιοί, Χάρων, ξεύρεις, τί λογῆς νεκροὶ ἤρχοντο· ὅλοι ἀνδρεῖοι ματωμένοι καὶ οἱ περισσότεροὶ πληγωμένοι· τώρα δὲ πεθαίνει κάπου κάπου κανένας ἢ δηλητηριασμένος ἀπὸ τὸν υἱὸν του ἢ ἀπὸ τὴν γυναῖκά του ἢ ἀπὸ ἀσωτίαν πρισμένος στὴν κοιλιά καὶ τὰ σκέλη, ὅλοι κίτρινοι καὶ ἀδύνατοι, χωρὶς καμμιά ὁμοιότητα μὲ τοὺς παλαιούς ἐκείνους. Οἱ δὲ περισσότεροὶ ἀπὸ αὐτοὺς πεθαίνουν γιὰ χρήματα ἐπιβουλεύοντες ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, καθὼς φαίνεται.

ΧΑΡ. Διότι εἶναι αὐτὰ πολὺ ἐπιθυμητά.

ΕΡΜ. Λοιπὸν καὶ ἐγὼ δὲν θὰ φανῶ ὅτι κάμνω ἀμαρτίαν, ἂν δὲν παύω νὰ σοῦ ζητῶ ὅσα μοῦ χρεωστεῖς.

5.

Πλούτωνος καὶ Ἐρμού.

§ 1. ΠΛΟΥΤ. Ξεύρεις ἓνα γέρο, ποὺ γήρασε πολὺ, λέγω τὸν πλούσιον Εὐκράτην, ὁ ὁποῖος παιδιὰ μὲν δὲν ἔχει, ἐκείνοι ὅμως ποὺ κυνηγοῦν τὴν κληρονομίαν του εἶναι ἄπειροι ;

ΕΡΜ. Naί, τὸν Σικυώνιον ἐννοεῖς. Τί ἔχεις νὰ μοῦ πῆς γι' αὐτόν ;

ΠΛΟΥΤ. Ἐκείνον μὲν, Ἐρμῆ, ἀφῆσέ τον νὰ ζῆ πάνω ἀπὸ τὰ ἐνενήντα χρόνια ποὺ ἔζησε, καὶ μέτρησε καὶ ἄλλα τόσα καί, ἂν ἦτο δυνατόν, ἀκόμη περισσότερα· τοὺς κόλακας του ὅμως Χαρίνον τὸν νέον καὶ τὸν Δάμωνα καὶ τοὺς ἄλλους κατέβασέ τους πρὸς τὰ κάτω ὅλους μὲ τὴν ἀράδα.

ΕΡΜ. Ἐνα τέτοιο πρᾶγμα θὰ φανῆ ἄτοπον.

ΠΛΟΥΤ. Τοῦναντίον μάλιστα καὶ πολὺ δίκαιον· διότι τί κακὸν ἔπαθον ἐκείνοι καὶ παρακαλοῦν ν' ἀποθάνῃ αὐτοί ; ἢ γιατί νομίζουν δικά των τὰ χρήματά του χωρὶς νὰ ἔχουν καμμιά συγγένεια ; ἀλλὰ τὸ ἀνηθικώτερο ἀπ' ὅλα εἶναι, ὅτι, ἂν καὶ κάμνουν τοιαύτας παρακλήσεις, ὅμως τὸν περιποιῶνται τοῦλάχιστον στὰ φανερά· καὶ ἔταν εἶναι ἄρρωστος, τί σκέπτονται, εἶναι σὲ ὅλους φανερά, ὅμως

ὑπόσχονται θυσίας, ἂν καλυτερεύσῃ, καὶ γενικὰ ἢ κολακεία τῶν ἀνθρώπων τούτων ἔχει μεγάλη ποικιλία. Γιὰ ἕλα αὐτὰ αὐτὸς μὲν ἄς μὲνῃ ἀθάνατος, ἐκεῖνοι δὲ ἄς κατέθουν ἐδῶ πρὶν ἀπ' αὐτόν, ἀφοῦ ματαίως ἔμειναν μὲ τὸ στόμα ἀνοικτό.

§ 2. ΕΡΜ. Γελοῖα θὰ πάθουν, ἂν καὶ εἶναι πανοῦργοι· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος μὲ μεγάλην ἐπιτηδειότητα τοὺς ἀπατᾶ καὶ τοὺς κάνει νὰ ἐλπίζουν, καὶ γενικὰ ἐνῶ φαίνεται πάντοτε ὅτι εἶναι γιὰ θάνατο, ὅμως εἶναι πολὺ καλύτερα ἀπὸ τοὺς νέους· ἐκεῖνοι δὲ μοιράζονται πλεόν μεταξὺ τῶν τὴν κληρονομίαν καὶ περνοῦν τὸν καιρὸν τῶν φανταζόμενοι ὅτι θὰ ζήσουν ζωὴ εὐτυχισμένη.

ΠΛΟΥΤ. Δαιμόν αὐτὸς μὲν ἄς βγάλῃ ἀπὸ πάνω του τὰ γηρατιά καὶ ἄς γίνῃ πάλιν νέος καθὼς ὁ Ἰόλαος· ἐκεῖνοι δὲ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰς ἐλπίδας τῶν ἄς ἀφήσουν τὸν πλοῦτον ποὺ ὀνειρεύονται καὶ ἄς ἔλθουν ἐδῶ ἀφοῦ ὡς κακοὶ ἀποθάνουν μὲ κακὸν θάνατον.

ΕΡΜ. Μὴ σὲ μέλη, Πλούτων· διότι θὰ σοῦ τοὺς φέρω ὅλους μὲ τὴ σειρὰ ἕνα ἕνα· εἶναι δέ, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἑπτὰ.

ΠΛΟΥΤ. Κατέθασέ τους· καὶ ἐκεῖνος θὰ τοὺς στείλῃ ἕνα ἕνα ἀφοῦ γίνῃ ἀπὸ γέρος πάλιν νέος.

6.

Ζηνοφάντου καὶ Καλλιδημίδου.

§ 1 ΖΗΝ. Μὰ σὺ, Καλλιδημίδη, πῶς πέθανες ; διότι γιὰ μένα ὅτι ἤμην παράσιτος τοῦ Δεινίου καὶ πνίγηκα, ἐπειδὴ ἔφαγα περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι ἔπρεπε, τὸ ξεύρεις ; διότι ἦσο παρὼν στὸ θάνατό μου.

ΚΑΛΛ. Ἦμουν παρὼν, Ζηνόφαντε· μὰ καὶ ἡ δική μου τύχη ἦτο πολὺ παράξενη. Γνωρίζεις βέβαια καὶ σὺ ἂν δὲν ἀπατῶμαι τὸν γέροντα Πτοιόδωρον.

ΖΗΝ. Τὸν ἄτεκνον, τὸν πλούσιον, μὲ τὸν ὁποῖον σὲ ἔδλεπα συνήθως νὰ συναναστρέφεσαι ;

ΚΑΛΛ. Ἐκεῖνον τὸν ἴδιον πάντοτε ἐκολάκευα, γιατί μου ἔδιδε ὑποσχέσεις ὅτι δὲν θὰ μὲ λησμονήσῃ στὸ θάνατό του. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ὑπόθεσις μάκρανε πολὺ καὶ ὁ γέρον ζοῦσε περισσότερον ἀπὸ τὸν Τιθωνόν, ἐπενόησα συντομώτερο δρόμο γιὰ νὰ πάρω γρηγορώτερα τὴν κληρονομιά. Ἀγόρασα δηλ. δηλητήριο καὶ ἔπεισα τὸν δούλον ποὺ κερνοῦσε, ὅταν ὁ Πτοιόδωρος ζητήσῃ νὰ πιῇ — πίνει

δὲ παρὰ πολὺ — ἀφ' οὗ τὸ βάλῃ στὸ ποτήρι νὰ τὸ ἔχη ἕτοιμο καὶ νὰ τοῦ τὸ δώσῃ· ἐὰν δὲ τὸ κάμῃ αὐτό, τοῦ ὠρκίσθηκα ὅτι θὰ τὸν ἀφήσω ἐλεύθερον.

ΖΗΝ. Τί λοιπὸν συνέβη ; γιατί φαίνεσαι ὅτι θὰ πῆς κάτι πολὺ παράξενο.

§ 2. ΚΑΛΛ. Ἐφοῦ λοιπὸν λουστῆκαμε καὶ γυρίσαμε ἀπὸ τὸ λουτρὸ στὸ σπίτι, δύο ποτήρια ἔχων ἕτοιμα ὁ νέος, τὸ ἓνα, ποὺ εἶχε τὸ δηλητήριο, γιὰ τὸν Πτοιόδωρο καὶ τὸ ἄλλο γιὰ μένα, ἔκαμε λάθος, δὲν ξέρω πῶς, καὶ σ' ἐμὲ μὲν ἔδωκε τὸ δηλητηριασμένο, στὸν Πτοιόδωρο δὲ τὸ ἀδηλητηρίαστο· τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἔπινεν, ἐγὼ δὲ ἀμέσως ἔπεσα ἀνάσκελα νεκρὸς στὸν τόπον ἐκείνου. Γιατί γελάς, Ζηνόφαντε ; καὶ ὅμως δὲν ἔπρεπε νὰ περιγελάς ἄνθρωπον φίλον σου.

ΖΗΝ. Γελῶ, Καλλιδημίδη, ἐπειδὴ ἔπαθες ἀστεία. Καὶ ὁ γέρος τι ἔλεγε εἰς αὐτά ;

ΚΑΛΛ. Στὴν ἀρχὴ μὲν ταραχθῆκε λίγο διότι τοῦ ἦλθε πολὺ ξαφνικό, ἔπειτα ἀφοῦ κατάλαβε, μοῦ φαίνεται, τὸ τί συνέβη, γελούσε καὶ αὐτός, γιὰ ὅσα ἔκαμε ὁ νέος ποὺ κερνοῦσε.

ΖΗΝ. Μὰ καὶ σὺ δὲν ἔπρεπε νὰ πάρῃς τὸν συντομώτερο δρόμο· διότι ἡ κληρονομία θὰ σοῦ ἤρχετο ἀπὸ τὸν συνηθισμένο δρόμο ἀσφαλέστερα, ἂν καὶ λίγο ἀργότερα.

7.

Κνήμωνος καὶ Δαμνίππου.

§ 1. ΚΝΗΜ. Τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο ποὺ λέγει ἡ παροιμία· τὸ ἐλαφάκι ἐνίκησε τὸν λέοντα.

ΔΑΜ. Διατί θυμώνεις, Κνήμων ;

ΚΝΗΜ. Ρωτᾷς γιατί θυμώνω ; κληρονόμους ἀφῆκα χωρὶς νὰ θέλω, ἐπειδὴ γελάστηκα ἀπὸ τὴν πονηριὴν μου ὁ ταλαίπωρος, ἐκεῖνος ποὺ ἤθελα πολὺ νὰ κληρονομήσω παραμελήσας τὴ δική μου παρουσία.

ΔΑΜ. Πῶς συνέβη αὐτό ;

ΚΝΗΜ. Τὸν πλουσιώτατον Ἐρμόλαον ποὺ ἦτο ἄτεκνος τὸν ἐκολάκευα μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ τὸν κληρονομήσω στὸ θάνατό του· καὶ ἐκεῖνος μὲ εὐχαρίστησιν ἐδέχετο τὴν κολακείαν. Μοῦ φάνηκε λοιπὸν ὅτι καὶ τοῦτο εἶναι φρόνιμον πρᾶγμα, νὰ κάμω δηλ. διαθέκην

στά φανερά, με τὴν ὁποῖαν ἀφήκα ὅλα τὰ δικά μου εἰς ἐκεῖνον, γιὰ νὰ με μιμηθῆ καὶ ἐκεῖνος καὶ νὰ κάμῃ τὰ ἴδια.

ΔΑΜ. Τί λοιπὸν ἔκαμεν ἐκεῖνος ;

ΚΝΗΜ. Τί ἔγραψεν αὐτὸς στὴ διαθήκῃ του δὲν ξεύρω, διότι ἐγὼ ἐξαίφνα πέθανα, ἐπειδὴ ἔπεσεν ἐπάνω μου ἡ στέγη· καὶ τώρα ὁ Ἑρμόλαος ἔχει τὴν περιουσίαν μου, ἀφοῦ σὰν τὸ λαβράκι κατέπιε τὸ ἀγκίστρι μὲ τὸ δόλωμα μαζὶ.

ΔΑΜ. Ὅχι μονάχα τὸ ἀγκίστρι μὲ τὸ δόλωμα, ἀλλὰ καὶ σὲ τὸν ἴδιο τὸν ψαρᾶ· ὥστε ἐπενόησες παγουργίαν γιὰ κακὸ τοῦ κεφαλῶ σου.

ΚΝΗΜ. Τὸ βλέπω· γιὰ τὸ κλαίω.

8.

Χάρωνος καὶ Ἑρμοῦ καὶ νεκρῶν διαφόρων.

§ 1. ΧΑΡ. Ἀκούσατε σὲ ποια κατάστασι εὐρίσκονται τὰ πράγματά μας. Ἡ βάρκα μας, καθὼς βλέπετε, εἶναι μικρὴ καὶ σάπια καὶ σὲ πολλὰ μέρη κάνει νερά, καὶ ἂν λίγο κλίνη πρὸς τὸ ἕνα μέρος, θὰ ἀναποδογυρισθῆ ἀμέσως, σεῖς δὲ τόσον πολλοὶ ἦλθετε καὶ κουβαλεῖτε καθέννας πολλὰ πράγματα. Ἐὰν λοιπὸν μπῆτε μέσα μὲ αὐτά, φοβοῦμαι μήπως ὕστερα μετανοήσετε, καὶ μάλιστα ὅσοι δὲν ξεύρετε νὰ κολυμβᾶτε.

ΕΡΜ. Πῶς λοιπὸν πρέπει νὰ κάμωμεν, γιὰ νὰ ταξειδεύσωμε μὲ ἀσφάλεια ;

ΧΑΡ. Ἐγὼ θὰ σᾶς πῶ· πρέπει νὰ μπῆτε γυμνοί, ἀφίνοντες στὸ γιὰλὸ ὅλα αὐτὰ τὰ περιττά· διότι μόλις καὶ μὲ τέτοιον τρόπον θὰ σᾶς χωρέσῃ ἡ βάρκα. Καὶ σύ, Ἑρμῆ, θὰ φροντίσῃς στὸ ἐξῆς νὰ μὴ δέχεσαι κανένα ἀπ' αὐτούς, ὅποιος δὲν εἶναι γυμνὸς καὶ δὲν ἀφήκε στὸ γιὰλό, καθὼς εἶπα, τὰς ἀποσκευάς του. Νὰ σταθῆς δὲ κοντὰ στὴν ἀποβάθρα καὶ νὰ τοὺς ἐξετάζῃς προσεκτικά, τότε δὲ νὰ τοὺς παίρνης στὴ βάρκα, ἀφοῦ τοὺς ἀναγκάσῃς νὰ μπαίνουν γυμνοί.

§ 2. ΕΡΜ. Καλὰ λέγεις καὶ ἔτσι πρέπει νὰ κάμωμεν.

Αὐτὸς ἐδῶ ὁ πρῶτος, ποῖος εἶναι ;

ΜΕΝ. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Μένιππος. Νὰ κοίταξε, Ἑρμῆ, ἡ σακκούλα μου καὶ τὸ ραβδί μου ἄς ριφθοῦν στὴ λίμνη, τὸ ἐπανωφόρι μου δὲ οὔτε τὸ ἔφερα καὶ καλὰ ἔκαμα.

ΕΡΜ. Ἐρχου μέσα, Μένιππε, ποὺ εἶσαι ὁ καλύτερος ἀπὸ τοὺς

άνθρώπους, και να ἔχῃς τὴν πρωτοκαθεδρίαν ὑψηλά, κοντὰ στὸν
καρaboκῦρη, γιὰ νὰ τοὺς παρατηρήῃς ὅλους.

✦ § 3. Καὶ ὁ ὥρατος αὐτὸς ἐδῶ, ποῖος εἶναι :

ΧΑΡΜ. Ὁ Χαρμόλαος ἀπὸ τὰ Μέγαρα, ἄνθρωπος ἀξιαγάπητος.

ΕΡΜ. Βγάλε λοιπὸν τὴν ὀμορφιά και τὰ μακριὰ μαλλιά και
τὸ κόκκινο χρῶμα ποὺ ἔχεις στὰ μάγουλα, και ὅλο τὸ δέρμα.

Καλὰ εἶσαι τώρα, εἶσαι ἑλαφρὸς, ἔρχου μέσα. ὐ

§ 4. Σὺ δὲ ποὺ φορεῖς τὸ κόκκινο φόρεμα και τὸ στέμμα, ποὺ
ἔχεις σοβαρὸ βλέμμα, ποῖος εἶσαι ;

ΛΑΜΠ. Εἶμαι ὁ Λάμπιχος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰελφῶν.

ΕΡΜ. Διατί, Λάμπιχε, ἦλθες μὲ τόσα πράγματα ;

ΛΑΜΠ. Μὰ τί, ἔπρεπε, Ἐρμῆ, νὰ ἔλθῃ γυμνὸς ἓνας βασιλεὺς ;

ΕΡΜ. Βασιλέα μὲν δὲν σὲ ξεύρω, νεκρὸν μάλιστα ὥστε βγά-
λε τα αὐτά.

ΛΑΜΠ. Νὰ γιὰ χατήρι σου τὰ πετῶ τὰ στολιδία.

ΕΡΜ. Ρίψε και τὴν ἀλαζονεία, Λάμπιχε, και τὴν πρὸς τοὺς
ἄλλους καταφρόνησιν· γιατί αὐτὰ ἂν μποῦν μαζί σου, θὰ βαρύνουν
τὴ βάρκα.

ΛΑΜΠ. Ἄλλὰ τοῦλάχιστον ἄφησέ με νὰ φορῶ τὸ στέμμα και
τὸ βασιλικὸ ἐπανωφόρι.

ΕΡΜ. Μὲ κανένα τρόπο, ἀλλὰ και αὐτὰ ἄφησέ τα.

ΛΑΜ. Ἄς εἶναι, τί ἔμεινεν ἄλλο ; γιατί, ὡς βλέπεις, ὅλα τὰ
ἄφηκα.

ΕΡΜ. Καὶ τὴν σκληρότητα και τὴν μωρίαν και τὴν ὑπερηφά-
νειαν και τὴν ὀργὴν και ὅλα αὐτὰ ἄφησέ τα.

ΛΑΜΠ. Νὰ ! εἶμαι γυμνός.

§ 5. ΕΡΜ. Πήγαινε μέσα τώρα. Καὶ οὐ ὁ παχύς, ὁ πολὺσαρ-
κος, ποῖος εἶσαι ;

ΔΑΜ. Ὁ Δαμασίας ὁ ἀθλητῆς.

ΕΡΜ. Ναί, ὁμοιάζεις· γιατί σὲ ξεύρω, ἐπειδὴ πολλάκις σὲ εἶδα
στὰς παλαιστρας.

ΔΑΜ. Ναί, Ἐρμῆ· δέξου με λοιπὸν, ποὺ εἶμαι γυμνός.

ΕΡΜ. Δὲν εἶσαι γυμνός, ἀγαπητέ μου, διότι φορεῖς τόσα κρέ-
ατα ὥστε ἄρχισε νὰ γυμνώνεσαι, γιατί θὰ βουλιάξῃς τὴ βάρκα,
ἂν τὸ ἓνα πῶδι μονάχα βάλῃς μέσα· νὰ ρίψῃς δὲ και τὰ στεφάνια
αὐτὰ και τὰ διαλαλήματα ποὺ σὲ φώναζαν νικητῆ.

ΔΑΜ. Νά ! εἶμαι πράγματι γυμνός, καθὼς βλέπεις, καὶ ἴσος στὸ βάρος μὲ τοὺς ἄλλους νεκρούς.

§ 6. ΕΡΜ. Ἔτσι εἶναι καλύτερα νὰ εἶσαι ἐλαφρὸς, ὥστε πῆγαινε μέσα. Καὶ σὺ δέ, Κράτων, ἀφοῦ πετάξῃς τὸν πλοῦτόν σου νὰ ρίψῃς προσέτι καὶ τὴν μαλθακότητα καὶ τὴν τρυφήν καὶ νὰ μὴ κουβαλῆς μήτε τὰ σάβανά σου μήτε τὰ ἀξιώματα τῶν προγόνων σου· νὰ ἀφήσῃς δὲ καὶ τὸ γένος καὶ τὴν δόξαν καὶ ἂν καμμιά φορά σὲ ἐκήρυξεν ἡ πατρίς σου εὐεργέτην καὶ τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ἀνδριάντων, καὶ νὰ μὴ λέγῃς, ὅτι σοῦ ἔκαμαν τάφον μέγαν· διότι καὶ αὐτὰ ἔταν ἀναφέρωνται προξενοῦν βάρος.

ΚΡΑΤ. Ἄν καὶ δὲν τὸ θέλω, ὅμως θὰ τὰ ρίψω ὅλα· διότι τὶ μπορῶ νὰ κάμω;

§ 7. ΕΡΜ. Πῶ, πῶ ! καὶ σὺ ὁ ἀρματωμένος, τί θέλεις ; καὶ γιατί φέρεις τὰ τρόπαια ;

ΣΤΡΑΤ. Διότι ἐνίκησα, Ἑρμῆ, καὶ φάνηκα ὁ πῖο γενναῖος καὶ ἡ πατρίς μὲ ἐτίμησε.

ΕΡΜ. Ἄφησε στὴ γῆ τὰ τρόπαια, γιατί στὸν Ἄδη εἶναι εἰρήνη καὶ δὲν θὰ χρειασθοῦν καθόλου τὰ ἔπλα. Καὶ αὐτὸς ὁ σοβαρὸς, ὅσο τοῦλάχιστον δεικνύει τὸ ἐξωτερικόν του, ποὺ καμαρώνει καὶ σηκώνει τὰ φρύδια του, ποὺ εἶναι βυθισμένος σὲ σκέψεις καὶ ἔχει μακριὰ καὶ πυκνὴ γενειάδα, ποῶς εἶναι ;

§ 8. ΜΕΝ. Κάποιος φιλόσοφος, Ἑρμῆ, ἦ γιὰ νὰ πῶ καλύτερα, ἓνας πανοῦργος ἄνθρωπος καὶ γεμάτος ἀπὸ ψευδολογίας· ὥστε γυμνωσέτον καὶ αὐτόν· διότι θὰ ἴδῃς πολλὰ καὶ γελοῖα πράγματα κρυμμένα κάτω ἀπὸ τὸ φόρεμά του.

ΕΡΜ. Βγάλε πρῶτον τὸ φόρεμά σου, ἔπειτα καὶ ὅλα αὐτά. Θεέ μου, πόσην ἀλαζονεῖαν φέρει μαζί του, πόσην δὲ ἀμάθειαν καὶ μαλώματα καὶ ματαιοδοξίαν καὶ σοφιστικὰς ἐρωτήσεις καὶ λεπτολογίας καὶ πολυλόκα νοήματα, ἀκόμη δὲ καὶ ματαιοπονίαν πολὺ μεγάλην καὶ ὄχι ὀλίγην φλυαρίαν καὶ ἀνοησίας καὶ μικρολογίαν· μὰ τὴν ἀλήθεια βλέπω καὶ χρυσάφι καὶ διασκεδάσεις καὶ ἀδιαντροπιὰ καὶ θυμοὺς καὶ τρυφήν καὶ μαλθακότητα· διότι δὲν μὲ διαφεύγουν, ἂν καὶ μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν τὰ κρύπτεις. Ρίψε δὲ καὶ τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὸ νὰ νομίζῃς ὅτι εἶσαι καλύτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους· διότι ἂν μπῆς στὴ βάρκα

μὲ ὄλα αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα, ποῖο καράβι καὶ μὲ πενήντα κουπιὰ
μπορεῖ νὰ σὲ χωρέσῃ ;

ΦΙΛΟΣ. Πολὺ καλὰ θὰ τὰ ρίψω, ἀφοῦ ἔτσι προστάζεις.

§ 9. ΜΕΝ. Μὰ καὶ αὐτὴν τὴν γενειάδα νὰ ρίψῃ, Ἐρμῆ, ποὺ
εἶναι, ὡς βλέπεις, βαρεῖα καὶ πυκνὴ· ζυγίζει τοῦλάχιστον μιὰ ὀκά
καὶ τριακόσια δράμια.

ΕΡΜ. Καλὰ λέγεις· ρίψε τὴν καὶ αὐτὴν.

ΦΙΛ. Καὶ ποῖος θὰ μοῦ τὴν κόψῃ.

ΕΡΜ. Αὐτὸς ἐδῶ ὁ Μένιππος, ἀφοῦ τὴν ἀκουμβήσῃ στὴ σκάλα
τῆς βάρκας, θὰ τὴν κόψῃ μὲ ἓνα ναυπηγικὸν πέλεκυν.

ΜΕΝ. Ὁχι, ὦ Ἐρμῆ, νὰ μοῦ δώσης ἓνα πριόνι· γιατί αὐτὸ θὰ
μᾶς κάμῃ νὰ γελάσωμεν περισσότερο.

ΕΡΜ. Ὁ πέλεκυς εἶναι ἀρκετός.— Πολὺ καλὰ· τῶρα φάνηκες
ἀνθρωπινώτερος ποὺ ἔδγαλες ἀπὸ πάνω σου τὴν βρωμερὴ αὐτὴ γε-
νειάδα.

ΜΕΝ. Θέλεις νὰ κόψω λίγο καὶ ἀπὸ τὰ φρύδια ;

ΕΡΜ. Μάλιστα· διότι ὑπερηφανεύθη πολὺ· δὲν ξεύρω γιατί εἶ-
ναι τόσοσ ὑπερήφανος. Τί ; καὶ κλαίεις, κάθαρμα, καὶ φοβεῖσαι
τὸν θάνατον ; μπαῖνε μέσα.

ΜΕΝ. Ἐνα ἀκόμη τὸ βαρύτερο ἀπ' ὄλα ἔχει στὴ μασχάλη του.

ΕΡΜ. Τί, Μένιππε ;

ΜΕΝ. Κολακείαν, Ἐρμῆ, ἢ ὁποῖα πολὺ τοῦ ἐχρησίμευσε στὴ
ζωή του.

ΦΙΛΟΣ. Λοιπὸν καὶ σὺ, Μένιππε, ρίψε τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν
ἐλευθεροστομίαν καὶ τὴν ἀμεριμνησίαν καὶ τὴν γενναιοφυχίαν καὶ
τὸ γέλοιο· διότι μόνος σὺ ἀπὸ ὄλους τοὺς νεκροὺς γελᾷς.

ΕΡΜ. Καθόλου, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ ἔχῃς αὐτὰ, ἐπειδὴ εἶναι ἐλα-
φρὰ καὶ πολὺ εὐκόλα μεταφέρονται καὶ χρήσιμα γιὰ τὸ ταξεῖδι.

§ 10. Καὶ σὺ ὁ ρήτωρ νὰ ἀφήσης τὰ τόσα λόγια ποὺ δὲν ἔχουν
τέλος καὶ τὰ ρητορικὰ σχήματα, τὰς ἀντιθέσεις καὶ παρισώσεις,
καὶ τὰς ὠραίας προτάσεις καὶ τοὺς βαρβαρισμοὺς καὶ τὰ λοιπὰ
βάρη τῶν λόγων.

ΡΗΤ. Νά ! τὰ ρίπτω.

ΕΡΜ. Πολὺ καλὰ· ὥστε λύσε τὰ παλαμάρια, ἄς ἀνεβάσωμε τὴ
σκάλα, ἄς σηκώσωμε τὴν ἄγκυρα, ἀνοιξε τὸ πανί, πιάσε καρabo-
κύρη, τὸ τιμόνι· καλὸ μας ταξεῖδι.

§ 11. Τί κλαίτε, ὦ μάταιοι, καὶ πρὸ πάντων σὺ ὁ φιλόσοφος, τοῦ ὁποίου πρὸ ὀλίγου κόψαμε τὴν γενειάδα;

ΦΙΛΟΣ. Διότι, ὦ Ἐρμῆ, νόμιζα ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατος.

ΜΕΝ. Ψεύδεται· διότι ἄλλα φαίνεται τὸν κάμνον νὰ λυπῆται.

ΕΡΜ. Ποῖα εἶναι αὐτά;

ΜΕΝ. Διότι εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θὰ κάμνη πολυέξοδα συμπόσια μηδὲ θὰ παίρνη χρήματα ἐξαπατῶν τοὺς νέους ὅτι θὰ τοὺς διδάξῃ φιλοσοφίαν· αὐτὰ τὸν πικραίνουν.

ΦΙΛΟΣ. Καὶ σὺ, Μένιππε, δὲν λυπεῖσαι διότι πέθανες;

ΜΕΝ. Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ λυποῦμαι ἐγὼ ποὺ ἔτρεξα στὸ θάνατο χωρὶς κανέναν νὰ μὲ καλέσῃ;

§ 12. Μά, ἐνῶ ἐδῶ μιλοῦμε, δὲν ἀκούεται κάποια κραυγὴ, ὡς νὰ φωνάζουν μερικοὶ ἀπὸ τὴν ξηρά;

ΕΡΜ. Ναί, Μένιππε, ὄχι ὅμως ἀπὸ ἓνα μόνον μέρος, ἀλλὰ ἄλλοι μὲν μαζεύθησαν στὴν ἀγορὰ καὶ μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν γελοῦν ὅλοι ποὺ πέθανεν ὁ Λάμπιχος, καὶ ἡ γυναῖκά του στενοχωρεῖται ἀπὸ τὰς ἄλλας γυναῖκας, καὶ τὰ παιδιὰ του, ποὺ μόλις πρὶν ἀπὸ λίγο γεννήθηκαν, πετροβολοῦνται ἀπὸ τὰ ἄλλα παιδιὰ· ἄλλοι δὲ ἐπαινοῦν τὸν ρήτορα Διόφαντον, ὁ ὁποῖος ἐκφωνεῖ στὴ Σικυῶνα ἐπιταφίους λόγους γι' αὐτὸν ἐδῶ τὸν Κράτωνα. Καὶ μὰ τὴν ἀλήθεια ἡ μητέρα τοῦ Δαμασίου κλαίουσα γι' αὐτὸν εἶναι πρώτη στὸ μοιρολόγι μαζὶ μὲ τὰς ἄλλας γυναῖκας· σένα ὅμως, Μένιππε, κανέναν δὲν σὲ κλαίει, ἀλλὰ βρίσκεσαι μόνος σου ἀκλαυστος.

ΜΕΝ. Καθόλου, ἀλλὰ σὲ λίγο θὰ ἀκούσῃς τοὺς σκύλους νὰ γαυγίζουν λυπηρὰ γιὰ μὲ καὶ τοὺς κόρακας νὰ κτυποῦνται μὲ τὰ πτερά των, ὅταν μαζευθοῦν καὶ μὲ θάπτουν.

ΕΡΜ. Ἀπὸ μεγάλη οἰκογένεια εἶσαι, Μένιππε! Λοιπὸν ἀφοῦ τελείωσε τὸ ταξίδι μας, σεῖς μὲν νὰ πάτε πρὸς τὸ δικαστήριον παίρνοντες τὸν ἴσιο ἐκεῖνο δρόμο, ἐγὼ δὲ καὶ ὁ καρaboκύρης θὰ γυρίσωμε πίσω γιὰ νὰ φέρωμε ἄλλους νεκροὺς.

ΜΕΝ. Καλὸ σας ταξίδι, Ἐρμῆ! ἄς πᾶμε λοιπὸν καὶ μεῖς. Γιατὶ ἀκόμη ἀργοπορεῖτε· πρέπει ἐξάπαντος νὰ κριθῶμεν, καὶ λέγουν ὅτι αἱ καταδίκαι εἶναι βαρεῖται, τροχοὶ καὶ γῦπες καὶ λίθοι· θὰ φανῇ δὲ ἀκριβῶς ἡ ζωὴ τοῦ καθενός.

9.

Κράτητος καὶ Διογένους

§ 1. ΚΡΑΤ. Μοίριχον τὸν πλούσιον τὸν ἤξευρες, Διογένη, μὲ τὰ πολλὰ τὰ πλούτη, ἀπὸ τὴν Κόρινθον, ποῦ εἶχε τὰ πολλὰ καρὰ-
δια, τοῦ ὁποῖου ὁ ἐξάδελφος Ἄριστέας, πλούσιος καὶ αὐτός, συνή-
θιζε νὰ λέγη τὰ λόγια ἐκεῖνα τοῦ Ὀμήρου «ἦ σήκωσέ με ἢ ἐγὼ
θὰ σὲ σηκώσω»;

ΔΙΟΓ. Γιὰ ποῖο λόγο, Κράτης;

ΚΡΑΤ. Ἐκολάκευον ὁ ἕνας τὸν ἄλλον γιὰ τὴν κληρονομιά, ἂν
καὶ ἦσαν συνομίληκοι, καὶ ἔκαμαν τὰς διαθήκας τὼν στὰ φανερά,
ὁ Μοίριχος, ἂν πρότερον ἀποθάνη, ἄφηγε τὸν Ἄριστέαν κύριον
ἔλων τῶν ὑπαρχόντων του, καὶ τὸν Μοίριχον ὁ Ἄριστέας, ἂν πεθάνη
πρότερον. Αὐτὰ μὲν ἦσαν γραμμένα στὰς διαθήκας, αὐτοὶ δὲ ἐκο-
λάκευον ἀλλήλους προσπαθοῦντες νὰ περάσῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον στὴν
περιποίησι· καὶ οἱ μάντιες ὅσοι ἀπὸ τὰ ἄστρα συμπεραίνουν τὸ
μέλλον καὶ ὅσοι ἀπὸ τὰ ὄνειρα, καθὼς οἱ Χαλδαῖοι, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος
ὁ Ἀπόλλων, ἄλλοτε μὲν ἔδιδον εἰς τὸν Ἄριστέαν τὴν νίκην, ἄλλοτε
δὲ εἰς τὸν Μοίριχον, καὶ ἡ ζυγαριὰ ἔκλινε ἄλλοτε στὸν ἕνα καὶ
ἄλλοτε στὸν ἄλλον.

§ 2. ΔΙΟΓ. Ποῖον τέλος λοιπὸν εἶχεν ἡ ὑπόθεσις, Κράτης, γιὰτὶ
ἀξίζει νὰ τὸ ἀκούσῃ κανεὶς.

ΚΡΑΤ. Καὶ οἱ δύο πέθαναν σὲ μιὰ μέρα, αἱ δὲ κληρονομίαι
πῆγαν στὸν Εὐνόμιον καὶ Θρασυκλέα ποῦ εἶναι καὶ οἱ δύο συγγε-
νεῖς καὶ ποτέ τους δὲν ἐπρομάντευον ὅτι ἔτσι θὰ συμβοῦν αὐτά·
ἐνῶ δηλ. περνοῦσαν ἀπὸ τὴ Σικυῶνα στὴν Κίρραν, στὸ μέσον τοῦ
ταξειδιοῦ, ἐπειδὴ τοὺς κτύπησε στὰ πλάγια ὁ βορειοδυτικὸς ἄνεμος,
ποῦ τὸν λένε Ἰάπυγα, ἀναποδογύρισε τὸ πλοῖον καὶ πνίγηκαν.

§ 3. ΔΙΟΓ. Καλὰ ἔκαμαν. Ἡμεῖς ὅμως, ὅτε ἤμεθα στὴ ζωῇ,
τίποτε παρόμοιον δὲν ἐσκεπτόμεθα ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλον· οὔτε ἐγὼ
παρεκάλεσά ποτε ν' ἀποθάνη ὁ Ἀντισθένης γιὰ νὰ κληρονομήσω
τὸ ραβδί του (καὶ εἶχε πολὺ γερὸ καμωμένο ἀπὸ ἀγριελαίαν), οὔτε
σύ, νομίζω, Κράτης, ἐπιθυμοῦσες νὰ κληρονομήσῃς μετὰ τὸ θάνατό
μου τὰ κτήματά μου καὶ τὸ πιθάρι μου καὶ τὴ σακκούλα μου μὲ δυὸ
ὀκάδες περίπου λούπινα.

ΚΡΑΤ. Καθόλου δὲν τὰ ἐχρειαζόμην μὰ οὔτε καὶ σύ, Διογένη·

διότι ὅσα ἔπρεπε τὰ κληρονόμησες ἀπὸ τὸν Ἀντισθένη καὶ ἐγὼ ἀπὸ σέ, πολὺ μεγαλύτερα καὶ προτιμότερα ἀπὸ τὴν βασιλείαν τῶν Περσῶν.

ΔΙΟΓ. Ποῖα εἶναι αὐτά ;

ΚΡΑΤ. Τὴν σοφίαν, τὴν αὐτάρκειαν, τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἐλευθεροστομίαν, τὴν ἐλευθερίαν.

ΔΙΟΓ. Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἐνθυμοῦμαι ὅτι καὶ αὐτὸν τὸν πλοῦτον ἐκληρονόμησα ἀπὸ τὸν Ἀντισθένη καὶ ἀκόμη πῶς μέγαλον σοῦ τὸν ἀφῆκα.

§ 4. ΚΡΑΤ. Οἱ ἄλλοι ὅμως καταφρονοῦσαν τὰ παρόμοια κτήματα καὶ κανεῖς δὲν μᾶς ἐκολάκευε μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ μᾶς κληρονομήσῃ, ἀλλὰ στὸ χρυσάφι ὄλοι ἀπέβλεπαν.

ΔΙΟΓ. Δὲν εἶναι παράξενο· γιατί δὲν μπορούσαν νὰ δεχθοῦν παρόμοια πράγματα ἀπὸ ἡμᾶς, ἐπειδὴ ἦσαν φθαρμένοι ἀπὸ τὴν τρυφηλότητα, καθὼς τὰ τρύπια βαλάντια· ὥστε ἂν καμμιά φορά τοὺς ἔβαζε κανένας σοφίαν ἢ ἐλευθεροστομίαν ἢ ἀλήθειαν, ἔπρεπε ἀμέσως νὰ χαθῆ καὶ νὰ χυθῆ, ἐπειδὴ ὁ πάτος δὲν μπορούσε νὰ τὰ κρατήσῃ, καθὼς παθαίνουν αἱ θυγατέρες αὐταὶ ἐδῶ τοῦ Δαναοῦ, ποὺ χύνουν νερὸ σὲ τρυπημένο πιθάρι· τὸ δὲ χρυσάφι τὸ φύλαγαν μὲ τὰ δόντια καὶ μὲ τὰ νύχια καὶ μὲ κάθε ἄλλον τρόπον.

ΚΡΑΤ. Λοιπὸν ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν καὶ ἐδῶ τὸν πλοῦτον, ἐκεῖνοι δὲ θὰ ἔλθουν φέροντες ἕνα ὄβολον καὶ αὐτὸν μονάχα ὅσο νὰ πληρώσουν τὸν καταβοκῆρη.

10.

Ἄλεξάνδρου, Ἀννίβου, Μίνως καὶ Σκηπίωνος.

§ 1. ΑΛΕΞ. Ἐγὼ πρέπει νὰ προτιμηθῶ ἀπὸ σέ, Ἀννίβα· διότι εἶμαι καλύτερός σου.

ΑΝ. Ὅχι ἀλλ' ἐγὼ.

ΑΛΕΞ. Λοιπὸν ὁ Μίνως ἄς κάμῃ τὴν κρίσιν.

ΜΙΝ. Ποῖοι εἰσθε ;

ΑΛΕΞ. Ὁ κύριος εἶναι ὁ Ἀννίβας ἀπὸ τὴν Καρχηδόνα, ἐγὼ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου.

ΜΙΝ. Μὰ τὴν ἀλήθεια ἐνδοξοὶ βέβαια εἰσθε καὶ οἱ δύο· μὰ γιὰ ποῖο πρᾶγμα μαλώνετε ;

ΑΛΕΞ. Γιὰ τὴν πρωτοκαθεδρία· διότι λέγει ὁ κύριος ἀπ' ἐδῶ

ὅτι ὑπῆρξε στρατηγὸς καλύτερος ἀπὸ μένα, ἐγὼ δέ, καθὼς ὅλοι τὸ ξεύρου, λέγω ὅτι φάνηκα καλύτερος στὰ πολεμικά, ὅχι ἀπ' αὐτὸν μονάχα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς στρατηγούς ποὺ ἔζησαν πρὶν ἀπὸ μένα.

MIN. Λοιπὸν καθέννας ἄς μιλήσῃ μὲ τὴν σειρά του, καὶ σὺ ὁ Ἄννιβας λέγε πρῶτος.

§ 2. AN. Ἐνα πράγμα τοῦλάχιστον ἐδῶ στὸν Ἄδη ὠφελήθηκα, Μίνως, ὅτι ἔμαθα τὰ Ἑλληνικά· ὥστε καὶ εἰς αὐτὰ δὲν μπορεῖ ὁ κύριος νὰ εἶναι καλύτερός μου· λέγω δὲ ὅτι ἐκείνοι πρὸ πάντων εἶναι ἄξιοι ἐπαίνου, ὅσοι ἂν καὶ τίποτε στὴν ἀρχὴ δὲν ἦσαν, ὅμως ἔφθασαν σὲ μεγάλα ἀξιώματα μὲ τὴν δικήν των ἀξίαν μονάχα ἀποκτήσαντες δύναμιν καὶ θεωρηθέντες ἄξιοι τῆς ἀνωτάτης ἐξουσίας. Ἐγὼ τοῦλάχιστον μόλις πέρασα ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴν στὴν Ἰσπανία μὲ ὀλίγους στρατιώτας, ἐνῶ στὴν ἀρχὴ ἤμην ὑπαρχηγὸς τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἀξιώθηκα νὰ διευθύνω τὰς μεγαλυτέρας ἐπιχειρήσεις, ἐπειδὴ ἐκρίθην πολὺ καλὸς πολεμιστῆς· καὶ πρῶτα πρῶτα ἐξουσίασα τοὺς Κελτίβηρας καὶ ἐνίκησα τοὺς πέραν τῶν Ἀλπεων Γαλάτας· ἔπειτα ἀφοῦ πέρασα τὰ μεγάλα βουνά, τὰς Ἀλπεῖς, κοντὰ στὸν Ἡριδανὸ ποταμὸ, ὅλους τοὺς τόπους ἔτρεξα ὡς νικητῆς καὶ ἀνεστάτωσα τόσας πόλεις καὶ ὑπέταξα τὴν πεδινὴν Ἰταλίαν καὶ ἔφθασα ὡς τὰ προάστεια τῆς πρωτευούσης Ρώμης καὶ ἐσκώτωσα τόσους σὲ μιὰ μέρα, ὥστε τὰ δακτυλίδια των νὰ τὰ μετρήσουν μὲ τὸν μέδιμνον καὶ νὰ γεφυρώσουν τοὺς ποταμούς μὲ τὰ πτώματά των. Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ κατώρθωσα χωρὶς νὰ ὀνομάζωμαι υἱὸς τοῦ Ἀμμωνος οὔτε νὰ προσποιῶμαι ὅτι εἶμαι θεὸς ἢ νὰ διηγῶμαι ὄνειρα τῆς μητέρας μου, ἀλλὰ ὁμολογῶν ὅτι εἶμαι ἄνθρωπος καὶ συγκρινόμενος μὲ τοὺς φρονιμωτάτους στρατηγούς καὶ μὲ τοὺς πολεμικωτάτους στρατιώτας μαχόμενος καὶ ὅχι ἀγωνιζόμενος ἐναντίων Μήδων καὶ Ἀρμενίων οἱ ὅποιοι φεύγουν πρὶν νὰ τοὺς κυνηγήσουν καὶ παραδίδουν ἀμέσως τὴν νίκην σὲ ὅποιον τολμήσῃ νὰ τοὺς πολεμήσῃ.

§ 3. Ὁ Ἀλέξανδρος δὲ κληρονομῆσας πατρικὴν βασιλείαν, τὴν ἐμεγάλωσε παρὰ πολὺ σὲ δύναμι καὶ σὲ ἕκτασι μεταχειρισθεὶς τὴν προθυμίαν τῆς τύχης. Ἀφοῦ ὅμως ἐνίκησε τὸν ἄνανδρον ἐκείνον Δαρεῖον στὴν Ἰσσοῦ καὶ στὰ Ἀρβηλα, ἄφησε τὰ ἔθιμα τῶν προγόνων του καὶ εἶχε τὴν ἀπαίτησι νὰ τὸν προσκυνῶν ὡς θεὸν καὶ

μετέβαλε τὸν τρόπον τοῦ βίου του καὶ ἔζη ἔπως οἱ Μῆδοι καὶ σκώτῳνε τοὺς φίλους σὰ συμπόσια καὶ τοὺς ἐφυλάκωνε γιὰ νὰ τοὺς θανατώσῃ. Ἐγὼ ὅμως ἐκυβέρνησα τὴν πατρίδα μου μὲ ἰσότητα, καὶ ὅταν μὲ ἀνεκάλεσε ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν, ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ ἦλθαν μὲ μεγάλο στόλο ἐναντίον τῆς Ἀφρικῆς, ἀμέσως ὑπήκουσα, καὶ γύρισα μόνος μου εἰς τὴν τάξιν τοῦ ἰδιώτου ἀπὸ στρατηγός, καὶ ἀφοῦ κατεδικάσθην σὲ ἐξορίαν ὑπέφερα αὐτὴν μὲ φρόνησιν καὶ ἀταραξίαν. Καὶ ἔκαμα αὐτὰ ἂν καὶ ἤμουν βάρβαρος καὶ δὲν ἤμουν μορφωμένος μὲ τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν καὶ οὔτε ἀπήγγελλον καθὼς ὁ κύριος ἀπ' ἐδῶ τὸν Ὅμηρον οὔτε ἀνετράφην ἀπὸ τὸν φιλόσοφον Ἀριστοτέλη, ἀλλὰ εἶχα μονάχα τὰ φυσικὰ μου προτερήματα. Αὐτὰ εἶναι διὰ τὰ ὅποια λέγω ὅτι εἶμαι ἀνώτερος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἄν δὲ ὁ κύριος ἀπ' ἐδῶ εἶναι ὠραιότερός μου, διότι ἔβαλε κορῶνα στὸ κεφάλι του, ἴσως καὶ αὐτὰ εἶναι σεβαστὰ στὰ μάτια τῶν Μακεδόνων, ὅμως γιαντὸ δὲν μπορεῖ νὰ φανῆ καλύτερος ἀπὸ γενναῖον καὶ στρατηγικὸν ἄνδρα τοῦ ὁποῖου τὰ κατορθώματα προήλθον ἀπὸ φρόνησιν μᾶλλον παρὰ ἀπὸ τύχην.

MIN. Ὁ Ἀννίδας μίλησε μὲ ἀξιοπρέπεια γιὰ τὸν ἑαυτὸν του, πρᾶγμα ποῦ δὲν τὸ περίμενε κανεὶς ἀπὸ ἓνα Καρχηδόνιον. Σὺ δέ, Ἀλέξανδρε, τί ἀποκρίνεσαι εἰς αὐτά.

§ 4. ΑΛΕΞ. Ἐπρεπε μὲν, Μίνως, νὰ μὴν ἀποκριθῶ τίποτε σὲ ἄνθρωπο τόσο ἀυθάδη· διότι εἶναι ἀρκετὴ ἡ φήμη νὰ σὲ διδάξῃ, τί λογῆς βασιλεὺς ἐγὼ ὑπῆρξα καὶ τί εἶδους ληστής αὐτὸς ἔγινε. Ὅμως κοίταξε ἂν σὲ λίγα φάνηκα ἀνώτερός του, ἐγὼ ποῦ, ἐνῶ ἀκόμη ἤμουν νέος, ἀνέβηκα στὸ θρόνον καὶ εὗρήκα τὸ βασίλειον σὲ ταραχὰς καὶ ἐκδικήθηκα τοὺς φονεῖς τοῦ πατρός μου καὶ ἔπειτα ἀφοῦ κατετρόμαξα τοὺς Ἑλληνας μὲ τὴν καταστροφὴν τῶν Θηβαίων καὶ ἐξελέγην ἀπ' αὐτοὺς στρατηγός, δὲν εὐχαριστήθην ἔχων τὸ βασίλειον τῆς Μακεδονίας νὰ ἐξουσιάζω ὅσους μοῦ ἀφήκεν ὁ πατέρας μου, ἀλλὰ ἀφοῦ ἔβαλα σκοπὸ νὰ ὑποτάξω ὅλην τὴν γῆν καὶ ἐνόμισα μεγάλο κακὸ, ἂν δὲν γίνω βασιλεὺς ὅλης τῆς οἰκουμένης, ὀδηγῶν ὀλίγους στρατιώτας ὤρμησα εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ στὸν Γραικὸν ἐνίκησα μεγάλην μάχην καὶ ἀφοῦ ἐκυρίευσα τὴν Λυδίαν, τὴν Ἰωνίαν καὶ τὴν Φρυγίαν καὶ μ' ἓνα λόγον κυριεύων ὅτι ἐτύχαινε ἐμπρός μου ἦλθα εἰς τὴν Ἰσσόν, ὅπου ἐπερίμενον ὁ Δαρεῖος μὲ πολλὰς μυριάδας στρατό.

§ 5. Καὶ τὰ ἀκόλουθα, Μίνως, σεῖς τὰ ξεύρετε, πόσους νεκροὺς σὰς ἔστειλα σὲ μὴ μονάχα ἡμέρα· τοῦλάχιστον ὁ καρaboκύρης λέγει ὅτι ἡ βάρκα τότε δὲν ἦτο ἀρκετὴ γιὰ τοὺς νεκροὺς, καὶ οἱ περισσότεροὶ ἀπ' αὐτοὺς πέρασαν τὴ λίμνη ἀφοῦ ἔκαμαν μὲ ξύλα πρόχειρες βάρκες. Καὶ αὐτὰ τὰ κατώρθωσα ὁ ἴδιος ὁρμῶν πρῶτος στοὺς κινδύνους καὶ ζητῶν νὰ πληγῶνωμαι. Καὶ γιὰ νὰ μὴ σοῦ διηγοῦμαι ὅσα κατώρθωσα στὴν Τύρον καὶ στὰ Ἄρβηλα θὰ εἶπω ὅτι πῆγα ὡς τὰς Ἰνδίας καὶ ἔκαμα σύνορο τοῦ βασιλείου μου τὸν Ὠκεανὸν καὶ τοὺς ἐλέφαντας τῶν λαῶν ἐκείνων ἐνίκησα καὶ ἔπιασα αἰχμάλωτο τὸν Πῶρον καὶ ἀφοῦ πέρασα τὸν Τάναϊν ἐνίκησα σὲ μεγάλη ἵππομαχίᾳ τοὺς Σκύθας ποὺ ἦσαν ἄνδρες ὄχι εὐκαταφρόνητοι καὶ στοὺς φίλους ἔκαμα καλὸ καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐξεδικήθην. Ἐάν δὲ καὶ θεὸς ἐνομιζόμεν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, πρέπει νὰ τοὺς συγχωρήσῃ κανεῖς, διότι σύμφωνα μὲ τὸ μέγεθος τῶν κατορθωμάτων ἐπίστευσαν καὶ τέτοιο πρᾶγμα γιὰ μένα.

§ 6. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐγὼ μὲν πέθανα βασιλεὺς, αὐτὸς δὲ κοντὰ στὸν Προυσίαν τὸν βασιλέα τῆς Βιθυνίας, καθὼς τοῦ ἔπρεπε, ἐπειδὴ ἦτο πολὺ πανουργὸς καὶ πολὺ σκληρὸς. Διότι πῶς βέβαια ἐνίκησε τοὺς Ἰταλοὺς, παραλείπω νὰ διηγοῦμαι, ὅτι ὄχι μὲ τὴ δύναμίν του, ἀλλὰ μὲ πονηρίαν καὶ ἀπιστίαν καὶ δόλους, νόμιμον δὲ ἢ χωρὶς δόλου καὶ ἀπάτην δὲν ἔκαμε τίποτε. Ἐπειδὴ δὲ ἀνέφερε ὡς ἐλάττωμά μου τὸν πολυτελεῆ βίον μου, μοῦ φαίνεται ὅτι λησμόνησε ὅλους διόλου τὰ ὅσα ἔκαμα στὴν Καπύην. Ἐγὼ δὲ ἂν δὲν ἐνόμιζα μικρὰ πράγματα τὴν κατάκτησιν τῆς Δύσεως καὶ δὲν ἠρχόμην μάλιστα στὴν Ἀνατολή, τί μεγάλο κατώρθωμα θὰ ἔκαμνα, κυριεύσας τὴν Ἰταλίαν χωρὶς πόλεμο καὶ τὴν Λιβύην καὶ τὰ μέχρι τοῦ Γιβραλτάρ μέρη ἐξουσιάζων; Ἄλλ' ἐκεῖνα τὰ μέρη δὲν μοῦ ἐφάνησαν ἄξια νὰ τὰ πολεμήσω, τὰ ὁποῖα μὲ ἔτρεμαν ἀπὸ τὸν φόβον των τότε καὶ ἦσαν ἔτοιμα νὰ μὲ ἀναγνωρίσουν κύριόν των. Ὅσα εἶχα νὰ πῶ, τὰ εἶπα καὶ σύ, Μίνως, κάμε τὴν κρίσιν σου· διότι καὶ μόνον αὐτὰ τὰ ὀλίγα εἶναι ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ πολλὰ ποὺ μποροῦσα νὰ πῶ.

§ 7. ΣΚΗ. Νὰ μὴ κάμῃς τὴν κρίσιν, πρὶν ἀκούσῃς καὶ ἐμέ.

ΜΙΝ. Καὶ ποῖος εἶσαι, φίλε μου; ποῖαν θὰ πῆς πατρίδα σου;

ΣΚΗ. Εἶμαι ὁ ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν στρατηγὸς Σκηπίων, ὁ ἐποῖος

κατέστρεψα τὴν Καρχηδόνα καὶ ἐνίκησα σὲ μεγάλας μάχας τοὺς Καρχηδόνιους.

MIN. Τί θὰ πῆς λοιπὸν καὶ σύ ;

ΣΚΗ. Ὅτι ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον μὲν εἶμαι κατώτερος, ἀπὸ τὸν Ἀννίβαν ὅμως καλύτερος, διότι ἐγὼ τὸν κατεδίωξα καὶ τὸν ἠγάγ-
κασα νὰ φύγη ὄχι μὲ τιμῆν. Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι ὁ κύριος αὐτὸς
ἀναίσχυντος, ὁ ὁποῖος συγκρίνει τὸν ἑαυτὸν του μὲ τὸν Ἀλέξανδρον,
μὲ τὸν ὁποῖον οὔτε ἐγὼ ὁ Σκηπίων, ποὺ ἐνίκησα τὸν Ἀννίβαν, δὲν
κρίνω ἄξιον νὰ παραβάλλω τὸν ἑαυτὸν μου ;

MIN. Μὰ τὴν ἀλήθεια δίκαια λέγεις, Σκηπίων ὥστε πρῶτος
μὲν ἄς προτιμηθῇ ὁ Ἀλέξανδρος, ὕστερα ἀπ' αὐτὸν σύ, καὶ ἔπειτα,
ἂν φαίνεται ὀρθόν, τρίτος ὁ Ἀννίβας ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς δὲν εἶναι
εὐκαταφρόνητος.

11.

Ἀχιλλέως καὶ Ἀντιλόχου.

§ 1. ANT. Τί εἴδους ὁμιλίαν εἶχες πρὸ ὀλίγου, Ἀχιλλεῦ, μὲ
τὸν Ὀδυσσεά διὰ τὸν θάνατον ; ἀληθῶς μικροπρεπῆ καὶ ἀναξίαν
καὶ τῶν δύο διδασκάλων σου, τοῦ Χείρονος καὶ τοῦ Φοίνικος. Διότι
ἐγὼ σὲ ἤκουσα, ὅταν ἔλεγες ὅτι προτιμᾶς νὰ ἐργάζεσαι στὰ χωράφια
καὶ νὰ εἶσαι μισθωτὸς κοντὰ σὲ ἓνα πτωχόν, «ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει
πολλὰ πλούτη», παρὰ νὰ εἶσαι βασιλεὺς ὅλων τῶν νεκρῶν. Αὐτὰ
ὅμως ἔπρεπε νὰ τὰ λέγῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν Φρυγίαν εὐτελής, δειλὸς
καὶ παρὰ πολὺ φιλόζυγος· ὁ υἱὸς ὅμως τοῦ Πηλέως, ὁ πλέον ριψο-
κίνδυνος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἥρωας, νὰ σκέπτεται τόσον ταπεινὰ διὰ
τὸν ἑαυτὸν του εἶναι πολλὴ ἐντροπὴ καὶ ἀντίθετα πρὸς ὅσα ἔκαμε
στή ζωὴ του· ὁ ὁποῖος ἐνῶ ἦτο στὸ χέρι του νὰ βασιλεύῃ ἀδόξως
πολλὰ χρόνια στή Φθιώτιδα, προτίμησε μὲ τὸ θέλημά του τὸν ἐν-
δοξον θάνατον.

§ 2. AXIA. Ἐχεις δίκαιον, υἱέ τοῦ Νέστορος, ἀλλὰ τότε μὲν
ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν ἤξευρα τὸν Ἄδην καὶ δὲν μποροῦσα νὰ κρίνω
ποία ζωὴ ἦτο καλυτέρα ἀπὸ τὰς δύο, προτιμοῦσα τὴν δυστυχιμέ-
νην ἐκείνην μικρὰν δόξαν ἀπὸ τὴν ζωὴν· τώρα ὅμως καταλαβαίνω
πλέον ὅτι ἐκείνη μὲν ἢ δόξα δὲν ἔχει καμμιά ὠφέλεια, ἂν καὶ
παρὰ πολὺ οἱ κάτοικοι τῆς γῆς θὰ ἐπαινοῦν τὰ κατορθώματά μας,
οἱ δὲ νεκροὶ ὅλοι εἶναι ἴσοι μεταξύ των, καὶ οὔτε ἡ ὁμορφιά ἐκείνη,

Ἐντίλοχε, οὔτε ἡ δύναμις ὑπάρχει, ἀλλὰ εἴμεθα ὅλοι στὸ ἴδιο σκότος ὅμοιοι καὶ χωρὶς καμμιά διαφορά μεταξύ μας· καὶ οὔτε οἱ νεκροὶ τῶν Τρώων μὲ φοβοῦνται οὔτε οἱ τῶν Ἀχαιῶν μὲ περιποιῦνται, ἀλλὰ εἶναι ἰσότης τελεία καὶ νεκρὸς ὅμοιος «καὶ ὁ κακὸς καὶ ὁ καλός». Αὐτὰ μὲ κάμνουν νὰ λυποῦμαι καὶ νὰ στενοχωροῦμαι, διότι δὲν ζῶ ἔστω καὶ μισθωτός.

§ 8. ANT. Ὅμως τί μπορεί νὰ κάμῃ κανεὶς, Ἀχιλλεῦ; Διότι αὐτὰ ἀπεφάσισεν ἡ φύσις, ὅλοι χωρὶς ἐξαιρέσειν νὰ πεθαίνουν· ὥστε πρέπει νὰ εἴμεθα εὐχαριστημένοι μὲ τὸν νόμον τῆς καὶ νὰ μὴ λυπούμεθα διὰ τὰ προσδιωρισμένα. Ἄλλως τε βλέπεις πόσοι φίλοι εἴμεθα ὀλόγουρά σου· σὲ λίγο θὰ ἔλθῃ ἐξάπαντος καὶ ὁ Ὀδυσσεύς. Φέρει δὲ κάποια παρηγοριά τὸ νὰ ἔχῃ τις συντροφιά στὴ δυστυχία του καὶ νὰ μὴ παθαίνει μόνος του. Βλέπεις τὸν Ἡρακλῆ καὶ τὸν Μελέαγρον καὶ ἄλλους θαυμαστοὺς ἄνδρας, οἱ ὅποιοι κατὰ τὴ γνώμη μου δὲν θὰ δεχθοῦν νὰ γυρίσουν στὴ γῆ, ἂν κανεὶς ἤθελε τοὺς στείλει ἐπάνω μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ γίνουν μισθωτοὶ σὲ ἀνθρώπους πτωχοὺς καὶ χωρὶς πλούτη.

§ 4. AX. Φιλικὴ βέβαια εἶναι ἡ συμβουλή, ἐμὲ ὅμως δὲν ξεύρω πῶς μὲ λυπεῖ ἢ ἐνθύμησι τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου, μοῦ φαίνεται δὲ καὶ καθένα ἀπὸ σᾶς· ἐὰν δὲ δὲν τὸ ὁμολογήτε, εἰσθε κατὰ τοῦτο περισσότερο δυστυχεῖς, ἐπειδὴ σᾶς φθείρει ἢ λύπη χωρὶς νὰ μπορῆτε νὰ τὴν ἐξωτερικεύετε.

ANT. Ὅχι, ἀλλὰ περισσότερο εὐτυχεῖς, Ἀχιλλεῦ· διότι βλέπομεν πῶς δὲν ἔχει καμμιά ὠφέλεια νὰ παραπονούμεθα· ἐκρίναμεν δὲ ὀρθὸν νὰ σιωπῶμεν καὶ νὰ ὑποφέρωμεν καὶ νὰ ὑπομῶμεν, διὰ νὰ μὴ γίνωμεν γελοιοὶ ἐπιθυμοῦντες τοιαῦτα καθὼς καὶ σὺ τώρα,

12.

Μενίππου καὶ Ταντάλου.

§ 1. MEN. Διατί κλαίεις Τάνταλε; καὶ διατί μοιρολογεῖς τὸν ἑαυτὸν σου κοντὰ στὴ λίμνη ὄρθιος;

TAN. Διότι, Μένιππε, χάθηκα ἀπὸ τὴ δίψα.

MEN. Τόσον ὀκνηρὸς εἶσαι, ὥστε δὲν σκύπτῃς νὰ πιῆς ἢ καὶ νὰ πάρῃς νερό, μὲ τὴν ἀλήθεια, μὲ τὴ χούφτα σου;

TAN. Κανένα ὄφελος δὲν ἔχω, ἂν σκύψω νὰ πιῶ· διότι φεύγει

τὸ νερό, ἔταν καταλάβῃ ὅτι τὸ πλησιάζω· καὶ ἂν καμμιά φορὰ πάρω νερὸ μὲ τῇ χούφτα μου καὶ τὸ πλησιάσω στὸ στόμα μου, δὲν προφθάνω νὰ βρέξω τὰ χεῖλη μου, ἐπειδὴ χύνεται ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δάκτυλά μου, δὲν ξεύρω πῶς, καὶ ἀφήνει πάλιν στεγνὸ τὸ χέρι μου.

MEN. Τερατώδες πράγμα δακιμάξεις, Τάνταλε· ἀλλὰ πὲς μου, τί σὲ ἀναγκάζει νὰ πιῆς; σῶμα βέβαια δὲν ἔχεις, ἀλλὰ ἐκεῖνο μὲν, πὺ μποροῦσε καὶ νὰ πεινᾷ καὶ νὰ διψᾷ, εἶναι θαμμένο σὲ κάποιον μέρος τῆς Λυδίας, σὺ δὲ ἢ ψυχὴ πῶς εἶναι δυνατὸν ἀκόμη νὰ διψᾷς ἢ νὰ πεινᾷς;

TAN. Ἴσα ἴσα αὐτὸ εἶναι ἡ κόλασις, τὸ νὰ διψᾷ ἢ ψυχὴ μου ὡς νὰ ἦτο σῶμα.

§ 2. MEN. Πολὺ καλὰ αὐτὸ μὲν ἔτσι θὰ πιστεύσωμεν, ἐπειδὴ λέγεις ὅτι μὲ τὴν δίψαν τιμωρεῖσαι. Ἀλλὰ διατί τοῦτο εἶναι φοβερὸ γὰρ σέ; ἢ φοβεῖσαι μήπως πεθάνῃς ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τοῦ νεροῦ; αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ διότι δὲν βλέπω ἄλλον ἄδην ὕστερα ἀπ' αὐτὸν οὔτε ἄλλον θάνατον νὰ σὲ φέρῃ ἀπ' ἐδῶ σὲ ἄλλο τόπο.

TAN. Ἐχεις δίκαιον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ εἶναι μέρος τῆς τιμωρίας μου, νὰ ἐπιθυμῶ δηλ. νὰ πίνω, χωρὶς νὰ ἔχω καθόλου ἀνάγκην.

MEN. Εἶσαι ἀνόητος, Τάνταλε, καὶ πράγματι φαίνεσαι ὅτι ἔχεις ἀνάγκην νὰ πιῆς, ἀλλὰ μὰ τὴν ἀλήθεια πολὺν ἐλλέβορον· διότι σὺ πάσχεις τὸ ἐναντίον ἀπὸ ὅ,τι πάσχουν ὅσοι δαγκάνονται ἀπὸ λυσσασμένους σκύλους, ἐπειδὴ φοβεῖσαι ὄχι τὸ νερό, ἀλλὰ τὴν δίψαν.

TAN. Καὶ τὸν ἐλλέβορον, Μένιππε, δὲν ἀρνοῦμαι νὰ πιῶ, ἀρκεῖ νὰ εἶχα.

MEN. Παρηγορήσου, Τάνταλε, ἐπειδὴ οὔτε σὺ οὔτε ἄλλος ἀπὸ τοὺς νεκροὺς δὲν θὰ πιῇ· διότι εἶναι ἀδύνατον· ἂν καὶ ὅλοι δὲν εἶναι, καθὼς σὺ, καταδικασμένοι νὰ διψοῦν καὶ τὸ νερὸ νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὰ χέρια των.

13.

Μενίππου καὶ Ἑρμοῦ.

§ 1. MEN. Καὶ ποῦ εἶναι, Ἑρμῆ, οἱ ὠραῖοι ἢ αἱ ὠραῖαι; ὀδήγησέ με, ἐπειδὴ εἶμαι νεοφερμένος ξένος.

ERM. Δὲν εὐκαιρῶ, Μένιππε· ἀλλὰ κοίταξε πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, στὰ δεξιὰ σου, ὅπου εἶναι ὁ Ὑάκινθος καὶ ὁ Νάρκισσος,

ὁ Νιρεὺς καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, ἡ Τυρῶ καὶ ἡ Ἑλένη καὶ ἡ Λήδα καὶ γενικῶς ὅλοι αἱ παλαιαὶ ὠραιότητες.

MEN. Κόκκαλα μονάχα βλέπω καὶ κρανία χωρὶς σάρκας, ὅμοια τὰ περισσότερα.

ERM. Καὶ ὅμως αὐτὰ τὰ κόκκαλα τὰ ὁποῖα φαίνεσαι ὅτι καταφρονεῖς εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ὅλοι οἱ ποιητὰὶ θαυμάζουν.

MEN. Ὅμως δεῖξέ μου τὴν Ἑλένην διότι ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν μπορῶ νὰ τὴν διακρίνω.

ERM. Αὐτὸ ἐδῶ τὸ κρανίον εἶναι ἡ Ἑλένη.

§ 2. MEN. Καὶ γιαυτὸ τὸ κρανίον ἐτοιμάσθησαν τὰ χίλια καράβια ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα καὶ τόσοι Ἕλληνες καὶ βάρβαροι σκοτώθηκαν καὶ τόσαι πόλεις ἐρημώθησαν ;

ERM. Ναί, μὰ δὲν τὴν εἶδες ζωντανὴ τὴν γυναῖκα, Μένιππε· διότι, ἂν τὴν ἔβλεπες, θὰ ἔλεγες καὶ σὺ ὅτι δὲν εἶναι ἄξιον κατηγορίας τὸ «γιά μιὰ τέτοια γυναῖκα νὰ πάσχωμεν πολλὸν καιρὸν τὰ κακὰ τοῦ πολέμου»· ἐπειδὴ καὶ τὰ ἄνθη, ὅταν εἶναι ξηρά, ὅποιος τὰ βλέπει χωρὶς τὸ χρῶμά των, θὰ τοῦ φανοῦν βέβαια ἄσχημα· ὅταν ὅμως εἶναι στὴν ἀκμὴ των καὶ ἔχουν τὸ χρῶμά των, εἶναι ὠραιότατα.

MEN. Γιαυτὸ λοιπόν, Ἑρμῆ, θαυμάζω, ὅτι δὲν κατάλαβαν οἱ Ἕλληνες πὺς ταλαιπωροῦνται διὰ πρᾶγμα ποὺ διαρκεῖ τόσο λίγο καὶ ποὺ εὐκολὰ ρίπτει τὸ ἄνθος του.

ERM. Δὲν ἔχω καιρὸν, Μένιππε, νὰ φιλοσοφῶ μὲ σέ. Ὡστε σὺ μὲν διάλεξε τόπον, ὅπου θέλεις, καὶ ξάπλωσε, ἐγὼ δὲ πλέον θὰ πάγω νὰ φέρω τοὺς ἄλλους νεκρούς.

14.

Μενίππου καὶ Αἰακοῦ.

§ 1. MEN. Σὲ ὀρκίζω στὸ ὄνομα τοῦ Πλούτωνος, Αἰακέ, δεῖξέ μου ἕνα ἕνα ὅλα ὅσα εὗρισκονται στὸν Ἄδην.

ΑΙΑΚ. Δὲν εἶναι εὐκόλο, Μένιππε, νὰ τὰ ἴδῃς ὅλα· ὅσα ὅμως εἶναι σπουδαιότερα, μάθε· αὐτὸς ἐδῶ εἶναι ὁ Κέρβερος τὸ ξεύρεις, καὶ τὸν καρaboκύρη, ποὺ σὲ πέρασε ἀπὸ τὴν λίμνην, καὶ τὸν Πυριφλεγέθοντα τὰ εἶδες τὴν ὥρα ποὺ ἤρχεσο.

MEN. Αὐτὰ τὰ ξεύρω, ἐπίσης σέ, ὅτι εἶσαι πυλωρὸς τοῦ Ἄδου,

καὶ τὸν βασιλέα καὶ τὰς Ἑρινῦς τὰς εἶδα· τοὺς παλαιοὺς ὅμως ἀνθρώπους καὶ μάλιστα τοὺς ἐνδοξοὺς δεῖξέ μου.

ΑΙΑΚ. Αὐτὸς μὲν εἶναι ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ ἄλλος ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ τρίτος δὲ ποῦ εἶναι κοντά του εἶναι ὁ Ἴδομενεύς, ἔπειτα ὁ Ὀδυσσεύς, κατόπιν ὁ Αἴας καὶ ὁ Διομήδης καὶ οἱ ἄριστοι ἥρωες ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας.

§ 2. ΜΕΝ. Ἀλίμονο, Ὅμηρε! πῶς οἱ σπουδαιότεροι ἄνδρες τῶν ποιημάτων σου εἶναι πεσμένοι στὸ χῶμα ἀγνώριστοι καὶ ἀσχημοί, ὅλοι σκόνη καὶ πράγμα νὰ γελᾷ κανεὶς πολὺ, ἀληθινὰ κρανία ἀχρηστα. Αὐτὸς δέ, Αἰακέ, ποῖός εἶναι;

ΑΙΑΚ. Εἶναι ὁ Κῦρος· ἐκεῖνος δὲ ὁ Κροῖσος καὶ κοντά του ὁ Σαρδανάπαλλος· παραπάνω δὲ ἀπ' αὐτοὺς ὁ Μίδας καὶ ἐκεῖνος ὁ Ξέρξης.

ΜΕΝ. Σὲ λοιπόν, κάθαρμα, ἢ Ἑλλάς ἔτρεμε, ὅταν ἐγεφύρωνες τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἤθελες νὰ περάσουν τὰ καράδια σου μέσα ἀπὸ τὰ βουνά; Τί πράγμα δὲ εἶναι καὶ ὁ Κροῖσος! Τὸν Σαρδανάπαλλον ὅμως, Αἰακέ, δός μου τὴν ἄδειαν νὰ τὸν ραπίσω.

ΑΙΑΚ. Ὅχι, διότι θὰ κάμῃς κομμάτια τὸ κρανίον του ποῦ εἶναι μαλακὸ σὰν γυναικεῖο.

ΜΕΝ. Ἀλλὰ θὰ τὸν πύσω τοῦλάχιστον στὸ πρόσωπο, ἀφοῦ εἶναι ἄνδρας καὶ ἔχει κρανίον γυναικεῖο.

§ 3. ΑΙΑΚ. Θέλεις νὰ σοῦ δείξω καὶ τοὺς σοφοὺς;

ΜΕΝ. Βεβαιότατα.

ΑΙΑΚ. Ὁ πρῶτος αὐτὸς ἐδῶ εἶναι ὁ Πυθαγόρας.

ΜΕΝ. Καλημέρα, Εὐφορβε ἢ Ἀπόλλων ἢ ἕ, τι ἄλλο θέλεις.

ΠΥΘ. Καλημέρα, Μένιππε.

ΜΕΝ. Τὸ μηρί σου δὲν εἶναι πλέον χρυσό;

ΠΥΘ. Ὅχι· ἀλλὰ ἔλα νὰ ἴδω τί φαγώσιμον ἔχει ἡ σακκούλα σου.

ΜΕΝ. Κουκκιά, φίλε μου· ὥστε δὲν εἶναι δικό σου φαγητό.

ΠΥΘ. Δός μου καὶ μὴ σὲ μέλη· ἄλλα πιστεύουν οἱ νεκροὶ· διότι ἔμαθα ὅτι ἐδῶ στὸν Ἄδη δὲν ἔχουν καμμιά σχέσι τὰ κουκκιά καὶ τὰ κεφάλια τῶν γονέων.

§ 4. ΑΙΑΚ. Αὐτὸς δὲ εἶναι ὁ Σόλων ὁ υἱὸς τοῦ Ἐξηγεστίδου καὶ ἐκεῖνος εἶναι ὁ Θαλῆς, κοντά τους δὲ ὁ Πιπτακὸς καὶ οἱ ἄλλοι· ὡς βλέπεις δὲ ὅλοι εἶναι ἐπτά.

ΜΕΝ. Ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους νεκροὺς, Αἰακέ, αὐτοὶ μόνον δὲν

δείχουν καμμιὰ λύπη στο πρόσωπο, ἀλλὰ εἶναι χαρούμενοι. Αὐ-
τὸς δὲ ποὺ εἶναι γεμάτος ἀπὸ στάκτη καθὼς τὸ ψωμί ποὺ εἶναι
ψημένο στὴ χόβολη, ποὺ εἶναι γεμάτο τὸ σῶμα του ἀπὸ φουσκα-
λίδες, ποῖος εἶναι ;

ΑΙΑΚ. Ὁ Ἐμπειδοκλῆς, Μένιππε, ὁ ὁποῖος μᾶς ἦλθε ἀπὸ τὴν
Αἴτναν μισοψημένος.

MEN. Σὺ ἀγαπητὲ μὲ τὰ χάλκινα πόδια, τί ἔπαθες καὶ ἔρρι-
φες τὸν ἑαυτὸ σου στοὺς κρατῆρας τῆς Αἴτνης ;

ΕΜΠ. Κάποια μελαγχολία, Μένιππε.

MEN. Ὅχι μὰ τὴν ἀλήθεια, ἀλλὰ ματαιοδοξία καὶ ὑπερηφά-
νεια καὶ πολλὴ βλακία, αὐτὰ σὲ κατέκαυσαν μὲ τὰ ὑποδήματά
σου, ὅπως σοῦ ἤξιζε· ἀλλὰ ἡ πονηρία σου αὐτὴ δὲν σὲ ὠφέλησε·
διότι ἀπεδείχθης θνητός. Ὁ Σωκράτης δέ, Ἄλκαε, ποῦ ἀράγε εὐ-
ρίσκεται ;

ΑΙΑΚ. Μὲ τὸν Νέστορα καὶ τὸν Παλαμήδην ἐκεῖνος συνήθως
φλυαρεῖ.

MEN. Ὅμως ἤθελα νὰ τὸν ἴδω ἂν εἶναι ἐδῶ κοντά.

ΑΙΑΚ. Βλέπεις τὸν φαλακρόν ;

MEN. Ὅλοι εἶναι φαλακροί· ὥστε αὐτὸ ἔμπορεῖ νὰ εἶναι γνώ-
ρισμα ὄλων.

ΑΙΑΚ. Αὐτὸν μὲ τὴν πατημένην μύτην λέγω.

MEN. Καὶ αὐτὸ εἶνε ὁμοῖον· διότι ὅλοι ἔχουν πατημένην μύτην.

§ 5. ΣΩ. Ἐμὲ ζητεῖς, Μένιππε ;

MEN. Μάλιστα, Σωκράτη.

ΣΩ. Τί κάμνουν στὰς Ἀθήνας ;

MEN. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς νέους λέγουν ὅτι φιλοσοφοῦν, καὶ εἶναι
τέλειοι φιλόσοφοι, τοῦλάχιστον ἂν παρατηρήσῃ τις τὸ βᾶδισμα καὶ
τὸ ἔξωτερικόν των.

ΣΩ. Παρὰ πολλοὺς ἔχω ἰδεῖ.

MEN. Ναί, εἶδες ὅμως, νομίζω, εἰς ποίαν κατάστασιν ἦλθεν
ἐδῶ ὁ Ἀρίστιππος καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων· ὁ ἓνας εὐωδιάζων ἀπὸ μυ-
ρωδιῆς, ὁ ἄλλος δὲ ἀφοῦ ἔμαθε καλὰ τὴν τέχνην νὰ κολακεύῃ τοὺς
τυράννους τῆς Σικελίας.

ΣΩ. Καὶ γιὰ μένα τί λέγουν ;

MEN. Εὐδαίμων ἄνθρωπος, Σωκράτη, τοῦλάχιστον ὡς πρὸς
τὰ τοιαῦτα· διότι ὅλοι σὲ νομίζουν ὅτι ἦσο ἄνθρωπος ἀξίος θαυ-

μασμού και όλα τὰ ἐγνώριζες ἂν και—διότι, νομίζω πρέπει νὰ λέγω τὴν ἀλήθειαν—τίποτε δὲν ἐγνώριζες.

ΣΩ. Καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος τὰ ἔλεγα αὐτὰ εἰς ἐκείνους, αὐτοὶ ὅμως ἐνόμιζαν ὅτι ἡ ὁμολογία μου ἦτο εἰρωνεία.

§ 6. ΜΕΝ. Αὐτοὶ δὲ ποῦ εἶναι δλόγυρά σου ποῖοι εἶναι ;

ΣΩ. Ὁ Χαρμίδης, Μένιππε, ὁ Φαῖδρος καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Κλεινίου (ὁ Ἀλκιβιάδης).

ΜΕΝ. Πολὺ καλὰ, Σωκράτη, διότι καὶ ἐδῶ ἐξακολουθεῖς τὴν τέχνην σου.

ΣΩ. Καὶ τί ἄλλο τερπνότερον μπορῶ νὰ κάμω ; Ἀλλὰ κάθησε κοντά μας, ἂν θέλῃς.

ΜΕΝ. Ὅχι, διότι πάγω νὰ κατοικήσω κοντὰ στὸν Κροῖσον καὶ τὸν Σαρδανάπυλλον· γιατί μου φαίνεται πὼς θὰ γελῶ πολὺ ὅταν τοὺς ἀκούω νὰ θρηγοῦν.

ΔΙΑΚ. Καὶ ἐγὼ τῶρα πηγαίνω, μήπως μᾶς φύγη κανένας ἀπὸ τοὺς νεκροὺς· τὰ ἐπίλοιπα ἄλλοτε πάλιν θὰ τὰ ἴδῃς, Μένιππε.

ΜΕΝ. Πήγαινε· διότι καὶ ὅσα εἶδα εἶναι ἀρκετά, Αἰακέ.

15.

Μενίππου καὶ Κερβέρου.

§ 1. ΜΕΝ. Κέρβερε—διότι εἶμαι συγγενῆς σου ἀφοῦ εἶμαι καὶ ἐγὼ κύων ὅπως καὶ σὺ—πές μου, σὲ ὀρκίζω εἰς τὴν Στύγα, τί λογῆς ἦτο ὁ Σωκράτης, ὅταν κατέβαινεν ἐδῶ στὸν Ἄδη· εἶναι δὲ φυσικὸ ἀφοῦ εἶσαι θεὸς ὅχι μόνον νὰ γαυγίζῃς ἀλλὰ καὶ νὰ μιλήῃς σὰν ἄνθρωπος ὅταν θέλῃς.

ΚΕΡΒ. Ἀπὸ μακριά, Μένιππε, ἐφαίνετο ὅτι ἤρχετο ἀληθινὰ μὲ ἀμετάβλητο τὸ πρόσωπο, ὑποκρινόμενος ὅτι δὲν ἐφοβεῖτο τόσον τὸν θάνατον καὶ θέλων νὰ δείξῃ τοῦτο εἰς τοὺς κριτὰς ποῦ ἐστέκοντο ἔξω τοῦ στομίου· ἀφοῦ ὅμως ἔσκυψε μέσα εἰς τὸ χάσμα καὶ εἶδε τὸ σκότος, καὶ ἐγὼ ἐπειδὴ ἐβράδυνε ἀκόμη ἀφοῦ τὸν ἐδάγκασα μὲ τὸ δηλητήριον καὶ τὸν ἔσυρα ἀπὸ τὸ πόδι, σὰν τὰ μικρὰ παιδιὰ ἔκλαιε καὶ θρηγοῦσε γιὰ τὰ παιδιὰ του καὶ ἄλλασσε μορφήν.

§ 2. ΜΕΝ. Λοιπὸν ἦτο ψευδοφιλόσοφος ὁ ἄνθρωπος καὶ μὲ τὰ σωστά του δὲν περιφρονοῦσε τὸν θάνατον ;

ΚΕΡΒ. Ὅχι, ἀλλὰ ἐπειδὴ τὸν ἔβλεπε ἀφρευκτον, ἔδειχνε κάποιον

θάρρος, ὅτι τάχα ὄχι ἀκουσίως θὰ δοκιμάσῃ, πρᾶγμα ποῦ ἦτο ἀνάγκη ἐξάπαντος νὰ πάθῃ, διὰ νὰ τὸν θαυμάζουν οἱ θεαταί. Καί γενικᾶ δι' ὅλους τοὺς τοιοῦτους μπορῶ νὰ σοῦ πῶ, ὅτι ἕως τὸ στόμιον εἶναι τολμηροὶ καὶ ἀνδρεῖοι, ὅταν ὅμως ἔλθουν μέσα φανερῶνται καθαρά.

MEN. Ἐγὼ δὲ πῶς σοῦ φάνηκα ὅταν κατέδῃκα ἐδῶ;

KPB. Μόνος, Μένιππε, ὅπως ταίριαζε στήν οἰκογένειά σου καὶ πρὶν ἀπὸ σὲ ὁ Διογένης· διότι μπήκατε χωρὶς νὰ ἀναγκάζεσθε μήτε νὰ σπρώχγεσθε, ἀλλὰ μὲ τὸ θέλημά σας, γελῶντες καὶ λέγοντες σὲ ὅλους νὰ κλαίουں τῇ μοῖρά των.

16.

Χάρωνος καὶ Μενίππου.

§ 1. XAP. Πλήρωσέ με, καταραμένε, τὸν ναῦλον.

MEN. Φώναζε, ἂν σοῦ ἀρέσῃ νὰ φωνάζῃς, Χάρων.

XAP. Πλήρωσε, σοῦ λέγω, τὸν ναῦλον ποῦ σὲ περάσαμε στήν ἀπέναντι ὄχθῃ.

MEN. Δὲν μπορεῖς νὰ πάρῃς ἀπὸ ἀνθρώπων ποῦ δὲν ἔχει τίποτε.

XAP. Καὶ εἶναι ἀνθρώπος ποῦ δὲν ἔχει ἕνα ὄβολό;

MEN. Ἄν εἶναι καὶ ἄλλος κανένας δὲν ξεύρω, ἐγὼ ὅμως δὲν ἔχω.

XAP. Μὰ τὸν Πλούτωνα θὰ σὲ πιάσω ἀπὸ τὸν λαιμὸ καὶ θὰ σὲ πνίξω, μιανὲ, ἂν δὲν μὲ πληρώσῃς.

MEN. Καὶ ἐγὼ θὰ σὲ κτυπήσω μὲ τὸ ραβδί μου καὶ θὰ σοῦ σπάσω τὸ κεφάλι.

XAP. Δωρεάν λοιπὸν θὰ ἔχῃς καμωμένο τόσο μακρινὸ ταξίδι.

MEN. Ὁ Ἑρμῆς ἄς σὲ πληρώσῃ γιὰ μένα, ὁ ὅποιος μὲ παρέδωκε σὲ σένα.

§ 2. EPM. Μὰ τὸν Δία μεγάλην ὠφέλεια θὰ ἔχω, ἂν εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ πληρώω καὶ τὸν ναῦλον τῶν νεκρῶν.

XAP. Δὲν θὰ φύγω ἀπὸ κοντά σου.

MEN. Διὰ νὰ πληρωθῆς, σύρε τῇ βάρκα σου στὴ ξηρὰ καὶ περὶ μενε· ὅμως πρᾶγμα ποῦ δὲν ἔχω, πῶς μπορεῖς νὰ πάρῃς;

XAP. Καὶ δὲν ἤξευρες ὅτι ἔπρεπε νὰ φέρῃς ἕνα ὄβολόν;

MEN. Τὸ ἤξευρα, ἀλλὰ δὲν εἶχα. Τί λοιπὸν; ἔπρεπε γιὰυτὸ νὰ μὴ πεθάνω;

ΧΑΡ. Μόνος λοιπὸν σὺ θὰ καυχᾶσαι ὅτι ἐταξείδευσες δωρεάν ;

MEN. Ὅχι δωρεάν, φίλε μου· διότι καὶ τὰ νερὰ ἔθγαζα ἀπὸ τῆ βάρκα καὶ ἐβοήθησα στὸ κουπί καὶ μόνος ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐπιβάτας δὲν ἔκλαιον.

ΧΑΡ. Δὲν ἔχουν καμμιά σχέσι αὐτὰ μὲ τὸν ναῦλον· τὸν ὄβολο πρέπει νὰ πληρώσης· δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀλλέως.

§ 3. MEN. Λοιπὸν γύρισέ με πάλιν στὴ ζωή.

ΧΑΡ. Νόστιμο πράγμα λέγεις, διὰ νὰ φάγω καὶ ξύλο γι'αυτὸ ἀπὸ τὸν Αἰακό.

MEN. Μὴ μὲ ἐνοχλῆς λοιπὸν.

ΧΑΡ. Δεῖξέ μας τί ἔχεις στὴ σακκούλα σου.

MEN. Δουπίνα, ἂν θέλῃς, καὶ τὸ δεῖπνον τῆς Ἑκάτης.

ΧΑΡ. Ἀπὸ ποῦ μᾶς ἔφερες, Ἑρμῆ, αὐτὸν τὸν σκύλον ; Θυμᾶσαι δὲ καὶ τί φλυαροῦσε στὸ ταξειδί, περιγελῶν καὶ ἐμπαίζων ὅλους τοὺς ταξειδιώτας καὶ μόνος τραγουδῶν ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἔκλαιον.

ΕΡΜ. Δὲν ξεύρεις, Χάρων, τί λογῆς ἀνθρώπο πέρασες στήν ἀπέναντι ὄχθη· πραγματικὰ ἐλεύθερον καὶ διὰ τίποτε δὲν φροντίζει. Αὐτὸς εἶναι ὁ Μένιππος.

ΧΑΡ. Ἄν σὲ πιάσω καμμιά φορά.

MEN. Ἄν μὲ πιάσης, φίλε μου· δυὸ φορὲς ὅμως δὲν μπορεῖς νὰ μὲ πιάσης.

17.

Διογένους καὶ Μαυσώλου.

§ 1. ΔΙΟΓ. Ἐ! σὺ ἀπὸ τὴν Καρίαν, γιὰ ποῖο πράγμα μεγαλοφρονεῖς καὶ θέλεις νὰ σὲ τιμοῦν περισσότερο ἀπὸ ὅλους ἡμᾶς ;

ΜΑΥΣ. Καὶ διὰ τὴν βασιλείαν μου, Διογένη, διότι ἔβασίλευσα εἰς ὅλην τὴν Καρίαν, ἐκυρίευσα μερικὸς τόπους τῆς Λυδίας, ὑπέταξα μερικὰς νήσους καὶ ἕως τὴν Μίλητον ἔφθασα ὑποτάσσων τὰ περισσότερα μέρη τῆς Ἰωνίας· προσέτι ἤμην ὠραῖος καὶ ὑψηλὸς καὶ καλὸς πολεμιστής· ἀλλὰ τὸ μεγαλύτερο ἀπὸ ὅλα εἶναι, ὅτι ἔχω στήν Ἀλικαρνασσὸ μνήμα παρὰ πολὺ μέγαλο, ὅσο κανένας ἄλλος νεκρὸς δὲν ἔχει, ἀλλ' οὔτε τόσο ὠραῖον καὶ μεγαλοπρεπές, ἐπειδὴ τὰ ἐπάνω εἰς αὐτὸ ἀνάγλυφα τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἵππων εἶναι καμωμένα μὲ πολὺ μεγάλη ἀκρίβεια καὶ ἀπὸ τὸ καλύτερο μάρμαρο, ὥστε οὔτε γὰρ παρόμοιον μπορεῖ κανεὶς εὔ-

κολα νὰ εὕρη. Δὲν σοῦ φαίνομαι ὅτι δικαίως μεγαλοφρονῶ δι' αὐτά ;

§ 2. ΔΙΟΓ. Διὰ τὴν βασιλείαν λέγεις καὶ διὰ τὴν ὠραιότητα καὶ τὸ βάρος τοῦ τάφου ;

ΜΑΥΣ. Μὰ τὴν ἀλήθεια, γιαυτά.

ΔΙΟΓ. Ἄλλὰ, εὐμορφε Μαύσωλε, δὲν ἔχεις πλέον οὔτε τὴν δύναμιν ἐκείνην οὔτε τὴν ὠραιότητα· ἐὰν δὲ ἐκλέξωμεν κανένα κριτὴν διὰ τὴν ὠραιότητα δὲν μπορῶ νὰ πῶ, διὰ ποῖον λόγον θὰ προτιμηθῆ τὸ κρανίον σου ἀπὸ τὸ δικό μου· διότι καὶ τὰ δυὸ εἶναι φαλακρὰ καὶ γυμνά, καὶ παρομοίως δείχνομεν τὰ δόντια μας καὶ ἔχομεν χάσει τὰ μάτια μας καὶ ἡ μύτη μας εἶναι πλακωτή. Τὸν τάφον δὲ καὶ τοὺς πολυτίμους ἐκείνους λ'ήθους ἴσως νὰ ἔχουν οἱ κάτοικοι τῆς Ἀλικαρνασσοῦ γιὰ νὰ ἐπιδεικνύωνται καὶ νὰ ὑπερηφανεύωνται εἰς τοὺς ξένους, ὅτι τάχα ἔχουν μιὰ μεγάλη οἰκοδομὴ· σὺ ὅμως, φίλε μου, δὲν βλέπω ποῖαν ὠφέλειαν ἔχεις ἀπὸ αὐτό, ἐκτός ἂν εἶπῃς τοῦτο, ὅτι περισσότερο βάρος ἀπὸ ἡμᾶς φέρεις στενοχωρούμενος κάτω ἀπὸ τόσον μεγάλους λίθους.

§ 3. ΜΑΥΣ. Εἶναι λοιπὸν ἄχρηστα εἰς ἐμὲ ὅλα ἐκεῖνα καὶ θὰ ἔχουν τὴν ἴδια τιμὴ ὁ Μαύσωλος καὶ ὁ Διογένης ;

ΔΙΟΓ. Ὅχι τὴν ἴδια τιμὴ, εὐγενέστατε, ὄχι· διότι ὁ μὲν Μαύσωλος θὰ κλαίῃ ἐνθυμούμενος ὅσα εἶχε στὴ ζωῆ, γιὰ τὰ ὅποια ἐνόμιζε τὸν ἑαυτὸν του εὐτυχῆ, ὁ δὲ Διογένης θὰ τὸν περιγελά. Καὶ ὁ Μαύσωλος μὲν θὰ λέγῃ πῶς ἓνας τάφος του κατεσκευάσθη στὴν Ἀλικαρνασσὸ ἀπὸ τὴν γυναῖκά του τὴν Ἀρτεμισία, ὁ δὲ Διογένης, ἂν ἔχη κανένα τάφον γιὰ τὸ σῶμά του, δὲν ξεύρει, διότι οὔτε ἐφρόντισε γι' αὐτό· ἀφήκεν ὅμως εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων ἐνθύμησι γιὰ τὸν ἑαυτό του ὅτι ἔζησε βίον ὑψηλότερον, ἀνθρωπε δουλικώτατε, ἀπὸ τὸ μνήμά σου καὶ τοποθετημένον σὲ ἀσφαλέστερο τόπο.

18.

Νιρέως καὶ Θεραΐτου καὶ Μενίππου.

§ 1. ΝΙΡ. Ἴδου λοιπὸν, οὗτος ἐδῶ ὁ Μένιππος θὰ μᾶς κρίνη, ποῖος ἀπὸ τοὺς δυὸ μας εἶναι ὠραιότερος. Εἰπέ, Μένιππε, δὲν σοῦ φαίνομαι ἐγὼ ὠραιότερος ;

MEN. Καί ποιοί εἰσθε ; διότι τοῦτο πρῶτα πρῶτα, νομίζω, πρέπει νὰ ξεύρω.

NIP. Ὁ Νιρεὺς καὶ ὁ Θερασίτης,

MEN. Ποῖος λοιπὸν ἀπὸ τοὺς δυὸ εἶναι ὁ Νιρεὺς καὶ ποῖος ὁ Θερασίτης ; διότι τοῦτο δὲν εἶναι εὐκολο νὰ τὸ προφητεύσω.

ΘΕΡΣ. Ἐνα κέρδος ἔχω ἀπὸ τώρα, ὅτι εἶμαι ὅμοιος μὲ σὲ καὶ δὲν διαφέρεις τόσο πολὺ ἀπὸ ἐμέ, ὅσο σὲ ἐπήνεσεν ἐκεῖνος ὁ τυφλὸς Ὅμηρος, ὁ ὁποῖος σὲ ὠνόμασε τὸν ὠραιότερο ἀπὸ ὅλους, ἀλλὰ ἐγὼ ὁ πεπονοκέφαλος καὶ μαδημένος δὲν ἐφάνην κατώτερος εἰς τὸν κριτὴν μας. Πρόσεξε δὲ σύ, Μένιππε, ποῖον ἀπὸ τοὺς δυὸ νομίζεις ὠραιότερον.

NIP. Ἐμὲ βέβαια τὸν υἱὸν τῆς Ἀγλαΐας καὶ τοῦ Χάρουπος, ὁ ὁποῖος εἶμαι ὁ ὠραιότατος ἄνθρωπος ἀπὸ ὅσους ἤλθον εἰς τὴν Τροίαν.

§ 2. MEN. Ὅχι ὅμως, κατὰ τὴ γνώμη μου, καὶ εἰς τὸν Ἄδην ὁ ὠραιότερος, ἀλλὰ τὰ κόκκαλα μὲν εἶναι ὅμοια, τὸ δὲ κρανίον σου σαυτὸ μονάχα ἴσως μπορεῖ νὰ διακρίνεται ἀπὸ τὸ κρανίον τοῦ Θερασίτου, ὅτι τὸ δικό σου εὐκολα τρίβεται· διότι εἶναι μαλακὸ καὶ δὲν ὁμοιάζει μὲ κρανίον ἀνδρός.

NIP. Ὅμως ρώτησε τὸν Ὅμηρον, τί λογῆς ἤμουν, ὅτε ἐξεστράτευον μαζί μὲ τοὺς Ἀχαιοὺς.

MEN. Ὅνειρα μοῦ διηγείσαι· ἐγὼ ὅμως βλέπω, ὅσα καὶ τώρα ἔχεις, ἐκεῖνα δὲ τὰ ξεύρουν οἱ ἄνθρωποι τοῦ καιροῦ ἐκείνου.

NIP. Λοιπὸν, Μένιππε, ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ ὠραιότερος ;

MEN. Οὔτε σὺ οὔτε ἄλλος εἶναι ὠραίος, διότι στὸν Ἄδην εἶναι ἰσοτιμία καὶ ὅλοι εἴμεθα ὅμοιοι.

ΘΕΡΣ. Εἰς ἐμὲ λοιπὸν καὶ αὐτὸ εἶναι ἀρκετό.

19.

Μενίππου καὶ Χείρωνος.

§ 1. MEN. Ἦκουσα, Χείρων, ὅτι ἐνῶ ἦσο θεὸς ἐπαθύμησες νὰ πεθάνης.

ΧΕΙΡ. Αὐτὸ ποῦ ἤκουσες εἶναι ἀλήθεια, Μένιππε, καὶ ἰδοὺ εἶμαι πεθαμένος, ὡς βλέπεις, ἂν καὶ μποροῦσα νὰ εἶμαι ἀθάνατος.

MEN. Καὶ πῶς ἐπεθύμησες τὸν θάνατον, πράγμα πού οἱ πολλοὶ δὲν ἐπιθυμοῦν ;

ΧΕΙΡ. Θὰ σοῦ τὸ πῶ, ἐπειδὴ εἶσαι ἄνθρωπος φρόνιμος. Δὲν μοῦ ἦτο πλέον εὐχάριστον νὰ εἶμαι ἀθάνατος.

MEN. Δὲν ἦτο εὐχάριστον νὰ ζῆς καὶ νὰ βλέπῃς τὸ φῶς ;

ΧΕΙΡ. Ὁχι, Μένιππε· διότι ἐγὼ τοῦλάχιστον νομίζω ὅτι εὐχάριστον εἶναι ἡ ποικιλία καὶ ὄχι ἡ ἀπλότης. Ἐγὼ δὲ ἐπειδὴ ἤμην πάντοτε στῆ ζωὴ καὶ ἀπήλαυον τὰ ἴδια πράγματα, ἥλιον, φῶς, τροφήν, αἱ δὲ ἐποχαὶ τοῦ ἔτους ἦσαν αἱ ἴδιαι καὶ ὄλαι αἱ ἀσχολιαὶ κατὰ σειρὰν κάθε μία, ὡσάν νὰ ἀκολουθοῦσε ἡ μιὰ τὴν ἄλλη, ἐχόρτασα βέβαια ἀπ' αὐτά· διότι τὸ εὐχάριστον δὲν εἶναι στὸ ἴδιο πράγμα πάντοτε ἀλλὰ καὶ στῆ μεταβολῇ.

MEN. Καλὰ λέγεις, Χείρων. Ἀλλὰ τὰ πράγματα τοῦ Ἄδου πῶς τὰ ὑποφέρεις, ἀπὸ τὸν καιρὸ πού τὰ προτίμησες καὶ ἤλθες ;

§ 2. ΧΕΙΡ. Εὐχάριστα, Μένιππε· διότι ἡ ἰσοτιμία εἶναι πολὺ ἀγαπητὴ καὶ τὸ πράγμα δὲν ἔχει καμμιά διαφορὰ νὰ εἶναι κανεὶς στὸ φῶς ἢ στὸ σκότος· ἄλλως τε οὔτε νὰ διψῶμεν, καθὼς ἐπάνω στῆ ζωὴ, ἀναγκαζόμεθα οὔτε νὰ πεινώμεν, ἀλλὰ τίποτα ἀπ' ἔλα δὲν χρειαζόμεθα.

MEN. Κοίταξε, Χείρων, νὰ μὴ συλληφθῆς στὴν ἰδική σου παγίδα καὶ περιπέσῃς σὲ ἀντίφασιν.

ΧΕΙΡ. Πῶς τὸ λέγεις αὐτό ;

MEN. Ὅτι, ἂν ἡ ὁμοιότης καὶ ἡ ταυτότης τῶν ἐν τῇ ζωῇ πραγμάτων σοῦ ἔφεραν ἀηδίαν, καὶ τὰ ἐδῶ, ἐπειδὴ ἔλα εἶναι ὅμοια, εἶναι δυνατὸν νὰ σοῦ φέρουν ἀηδία, καὶ θὰ γίνῃ ἀνάγκη νὰ ζητῆς κάποια μεταβολῇ καὶ νὰ πᾶς ἀπ' ἐδῶ σὲ ἄλλη ζωὴ, τὸ ὅποιον νομίζω ὅτι εἶναι ἀδύνατον.

ΧΕΙΡ. Τί νὰ κάμῃ κανεὶς, Μένιππε ;

MEN. Ὅτι, λέγουν κοινῶς, νομίζω, ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἀρέσκεται καὶ νὰ εὐχαριστῆται στὰ παρόντα καὶ τίποτα ἀπὸ αὐτὰ νὰ μὴ νομίζῃ ἀνυπόφορο.

20.

Αἴαντος καὶ Ἀγαμέμνονος.

§ 1. ΑΓΑΜ. Ἐὰν σὺ πάνω στὴν τρέλλα σου, Αἴαν, ἠῤτοκτόνησες, καὶ θέλησες νὰ σκοτώσῃς καὶ ἔλους ἡμᾶς, τί κατηγορεῖς

τὸν Ὀδυσσεά και πρὸ ὀλίγου οὔτε γύρισες νὰ τὸν δῆς, ὅταν ἦλθεν ἐδῶ (στὸν Ἄδην) νὰ συμβουλευθῆ τὸν Τειρεσίαν, οὔτε κατεδέχθης νὰ χαιρετίσῃς ἄνδρα συστρατιώτην και σύντροφον, ἀλλὰ πέρασες ἀπὸ κοντά του ὑπερήφανα μὲ μεγάλα βήματα;

ΑΙ. Καλὰ ἔκαμα, Ἀγαμέμνων· διότι αὐτὸς ἔγινεν αἷτιος τῆς τρέλλας μου, ἐπειδὴ μόνος ἀντεστάθη σὲ μένα, γιὰ νὰ πάρῃ τὰ ὅπλα (τοῦ Ἀχιλλέως).

ΑΓΑΜ. Και ἤθελες νὰ τὰ πάρῃς χωρὶς νὰ φανῆ ἄλλος ἀνταγωνιστῆς και μὲ εὐκολία νὰ ὑπερτερήσῃς ὅλους τοὺς ἄλλους;

ΑΙ. Ναί, ὡς πρὸς τὰ ὅπλα τοῦλάχιστον· διότι ἦσαν συγγενικά μου, ἐπειδὴ ἦσαν τοῦ ἐξαδέλφου μου. Και σεῖς οἱ ἄλλοι, ἂν και πολὺ καλύτεροι, δὲν ἐλάβετε μέρος στὸν ἀγῶνα ἀλλὰ μοῦ τὰ παρεχωρήσατε· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Λαέρτου, τὸν ὁποῖον ἐγὼ πολλάκις ἔσωσα κινδυνεύοντα νὰ κατακοπῆ ἀπὸ τοὺς Φρύγας, ἤθελε νὰ εἶναι καλύτερός μου και καταλληλότερος νὰ κρατῆ τὰ ὅπλα.

§ 2. ΑΓΑΜ. Νὰ κατηγορῆς λοιπόν, ὦ γενναῖε, τὴν Θέτιν, ἢ ὁποῖα, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ παραδώσῃ σὲ σένα τὴν κληρονομία τῶν ὅπλων, ἐπειδὴ ἦσο συγγενῆς, τὰ ἔφερε και τὰ ἔβαλε στὸ μέσον.

ΑΙ. Ὅχι, ἀλλὰ τὸν Ὀδυσσεά, ὁ ὁποῖος μόνος ἤγειρεν ἀξιώσεις.

ΑΓΑΜ. Συγχώρησέ τον, Αἴαν, ἐὰν ὡς ἄνθρωπος ἐπεθύμησε δόξαν, πρᾶγμα πολὺ γλυκὸ, γιὰ τὸ ὁποῖο και καθέννας ἀπὸ μᾶς ὑπέφερε κινδύνους, ἐπειδὴ και σὲ ἐνίκησε και μάλιστα κατὰ τὴν κρίσιν και αὐτῶν τῶν Τρώων.

ΑΙ. Ἐεῶρω ἐγὼ, ποῖα μὲ κατεδίκασε. Ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ λέμε τίποτε γιὰ τοὺς θεοὺς. Τὸν Ὀδυσσεά ὅμως δὲν μπορῶ νὰ μὴ μισῶ, Ἀγαμέμνων, και ἂν αὐτὴ ἢ Ἀθηναῖ μοῦ τὸ διατάξῃ.

21.

Μίνως και Σωστράτου.

§ 1. ΜΙΝ. Ὁ μὲν ληστῆς οὗτος ἐδῶ Σώστρατος ἄς εἶναι βαλμένος στὸν Πυριφλεγέθοντα, ὁ δὲ ἱερόσουλός ἄς κατασχισθῆ ἀπὸ τὴν Χίμαιραν, ὁ δὲ τύραννος, Ἑρμῆ, ἄς ἀπλωθῆ κοντὰ στὸν Τιτυὸν και ἄς κατατρώγουν οἱ γῦπες τὸ σικώτι του, καθὼς και ἐκείνου· σεῖς δὲ οἱ καλοὶ πηγαίνετε γρήγορα στὸ Ἡλύσιον πεδῖον και

κατοικείτε τὰ νησιά τῶν Μακάρων, ἐπειδὴ ἐκάμνετε καλὰ στὴ ζωὴ σας.

ΣΩΣΤΡ. Ἄκουσε, Μίνως, ἀν σοῦ φανῶ ὅτι λέγω δίκαια.

ΜΙΝ. Τώρα πάλιν θέλεις ν' ἀκούσω ; Δὲν ἀπεδείχθης, Σώστρατε, ὅτι εἶσαι πονηρὸς καὶ τόσον πολλοὺς ἐσκότωσες ;

ΣΩ. Ναί, ἀπεδείχθην, ἀλλὰ κοίταξε, ἀν καὶ δικαίως θὰ τιμωρηθῶ.

ΜΙΝ. Παρὰ πολὺ, ἀν εἶναι δίκαιον ν' ἀποδίδωμεν σὲ καθένα κατὰ τὰ ἔργα του.

ΣΩ. Ἄλλὰ ἀποκρίσου, Μίνως· διότι θέλω κάτι νὰ σὲ ἐρωτήσω.

ΜΙΝ. Λέγε, ὄχι ὅμως πολλὰ λόγια, γιὰ νὰ κρίνωμεν πλεόν καὶ τοὺς ἄλλους.

§ 2. ΣΩ. Ὅσα ἔκαμνα στὴ ζωὴ μου, θεληματικά τὰ ἔκαμνα ἢ ἦσαν προσδιωρισμένα ἀπὸ τὴ Μοῖρα ;

ΜΙΝ. Ἀπὸ τὴ Μοῖρα βέβαια.

ΣΩ. Λοιπὸν καὶ σὶ καλοὶ ὄλοι καὶ ἡμεῖς ποὺ φαινόμεθα πονηροὶ ὑποτασσόμενοι σὲ ἐκείνην ἐκάναμε αὐτὰ τὰ ἔργα ;

ΜΙΝ. Ναί, στὴν Κλωθῶ, ἡ ὁποία σὲ καθένα, ὅταν γεννηθῆκε, προσδιώρισεν ὅσα ἔπρεπε νὰ πράξῃ.

ΣΩ. Ἐὰν λοιπὸν ἀναγκασθῆς κάποιος ἀπὸ ἄλλον νὰ σκοτώσῃ ἕνα, ὅταν δὲν μπορῇ νὰ ἀντισταθῇ σὲ κείνον, ἐπειδὴ τὸν βιάζει, π. χ. δῆμιος ἢ δορυφόρος, ὁ ἕνας ὑπακούων στὸν κριτὴν, ὁ δὲ ἄλλος στὸν τύραννον, ποῖον θὰ κατηγορήσῃς γιὰ τὸν φόνον ;

ΜΙΝ. Εἶναι φανερὸν ὅτι τὸν κριτὴν ἢ τὸν τύραννον, ἐπειδὴ οὔτε αὐτὸ τὸ σπαθὶ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ κατηγορήσῃ· διότι τοῦτο, ὡς ὄργανον γιὰ τὸν θυμὸ, ὑπηρετεῖ ἐκείνον ποὺ πρῶτος πρῶτος ἔδωκε τὴν ἀφορμὴν.

ΣΩ. Πολὸ καλὰ, Μίνως, διότι, στὸ παράδειγμά μου δίνεις καὶ ἄλλα. Ἐὰν δὲ κανεὶς σταλμένος ἀπὸ τὸν κύριόν του ἔλθῃ καὶ φέρῃ ὁ ἴδιος χρυσὸν ἢ ἄργυρον, σὲ ποῖον πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὴν χάριν ἢ ποῖον πρέπει νὰ ὁμολογῶμεν εὐεργέτη ;

ΜΙΝ. Ἐκείνον ποὺ τὸν ἔστειλε, Σώστρατε· διότι ἐκείνος ποὺ τὰ ἔφερε ἦτο ὑπηρετὴς.

§ 3. ΣΩ. Βλέπεις λοιπὸν, ὅτι κάμνεις ἄδικα, τιμωρῶν ἡμᾶς, ποὺ ἐγίναμεν ὑπηρετὰι τούτων, τὰ ὁποῖα διέτασεν ἡ

Κλωθῶ, καὶ τιμῶν τούτους ποὺ ὑπηρετήσαν σὲ ξένα καλά ; διότι δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ εἴπῃ τοῦλάχιστον, ὅτι ἦτο δυνατό νὰ ἐναντιώνεται στὰ προσταγμένα μὲ κάθε ἀνάγκην.

MIN. Καὶ ἄλλα πολλά, Σώστρατε, μπορεῖς νὰ ἴδῃς, τὰ ὁποῖα δὲν γίνονται σύμφωνα μὲ τὴν λογικὴ, ἀν ἐξετάσῃς καλά· ὅμως σὺ τοῦτο τὸ κέρδος θὰ ἔχῃς ἀπὸ τὴν ἐρώτησι, διότι ὄχι μόνον ληστής, ἀλλὰ φαίνεσαι ὅτι εἶσαι καὶ σοφιστής. Ἀπόλυσέ τον, Ἐρμῆ, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἄς μὴ τιμωρῆται· ὅμως κοίταξε νὰ μὴ διδάξῃς καὶ τοὺς ἄλλους νεκροὺς νὰ ρωτοῦν παρόμοια.

Ψηφιοποίηση από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

024000028232

